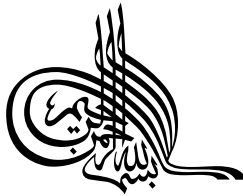

په رتووکا پيروژ و مزگيندان

ب جهاتنا موحه ممد پيغه مبري

- * كتیب: پەرتووگا پیرۆز و مزگینیدان ب موحەممەد پیغەمبەری
- * نقیسەر: تەحسین ئیبراھیم دۆسکی
- * کۆمپیوتەر: تەحسین ئیبراھیم دۆسکی
- * بەرگ: بە یار جەمیل
- * چاپا ئیکتی ۲۰۱۲، چاپخانە ییا هاوار دھۆک
- * هژمارا سپارتنی ل پەرتووگا خانە ییا بەدرخان ییان (۲۱۳۱)

(۵)

ژ وەشانين پەرتووكانەبيا نوورسئى - دھۆك

پەرتووكا پيروژ
 و مزگيندان ب موحەممەد پيغەمبەرئى
 سلاف لى بن

بەرھەفكرن

تەحسین ئىبراھیم دۇسكئى

پیشه کیه کا دیروکئی

پشتی خودایئ مهزن سؤزا خود گهل ملله تئئ ئسرائیلی پیک ئینای،
 وئهو ژ دهستئ نه یارئ وان یئ مهزن (فیرعهونئ مصرئ) رزگار کرین،
 وبه رئ وان دایسه عهدئ پیروزل شامئ، ئهوی با پیروئ وان ئیبراهیمی
 ب فرمانا خودئ وهلاتئ خو هیلای وهاتی لی ئاکنجیبووی، ل دؤرین سالان
 (۱۵۰۰) بهری زایینئ، ئهو بوو وان گوهدارییا پیغه مبه رئ خو یئ مهزن
 موسایئ کورئ عمرانئ نه کر، وبسته نه کر بچنه وهلاتئ کهنعانیان ژ بهر
 هه بوونا ملله ته کئ دژوار وشه رکهر ل وئروئ، خودئ جزایه کئ دژوار دانا سه ر
 وان، چل سالان ئهو بهردانه چؤلی، رئ بهرزه وبئ ئارمانج.. ل دویماهییا
 شان چل سالان پیغه مبه رئ وان موسا مر، بهری ب چائین خو ببینت
 ملله تئ وی ل وی جهی ئاکنجی ببن یئ با پیروئ وان یئ مهزن ئیبراهیم،
 وکورئ وی ئیسحاق، وکورئ وی یه عقوب - ئیسرائیل - لی ژیباین ومربن.

پشتی موسای، هه قالئ وی یووشه عئ کورئ نوونی بوو پیغه مبه ر،
 ومه زنییا ملله تئ ئسرائیلی ژئ کهفته دهستین وی دا، و ب سه رکیشیا
 یووشه عئ ئسرائیلی شیان بچنه عهدئ پیروزل، کو وهلاتئ کهنعانیان بوو، ولی
 ئاکنجی ببن، پشتی وان کوشتنه کا مهزن ئیخستیه ناف ریزین کهنعانیان وهکی
 (سفر یووشه ع) ژ کتیا وان یا پیروزل ئاشکه را دکه ت.

پشتی ئاکنجیبوونا ملله تئ ئسرائیلی ل وهلاتئ شامئ، ل دهور وبه رین
 با ژپروئ پیروزل بهیتولمه قدسی (ئوروشه لیمئ)، و د گهل هه بوونا پیغه مبه ران

ئیک ل دویف ئیکی د ناڤ وان دا، به‌لج ئه‌و هه‌ر زوی ژ په‌یماننا خۆ یا وان دایه‌ خودی کو په‌رستنا وی ب تنج بکه‌ن، وبی ئه‌میرییا پیغه‌مبه‌ران نه‌که‌ن، لیغه‌بوون، ووان د گه‌له‌ک تشتان دا چاش ل که‌نعانیان کر، وکیتابا خۆ یا پیرۆز، کو ته‌وراته، ب پشت گو‌ه شه‌ لیدا، وکار پی نه‌کر، وحه‌تا مه‌سه‌له‌ گه‌هسته‌ هندی هنده‌ک جاران وان د گه‌ل که‌نعانیان په‌رستنا وان سه‌نه‌مان ژێ کر ییتن که‌نعانیان په‌رستن بو ذکر، وکارین خراب ب تایه‌تی کرنا فاحیسا زناپی، د ناڤ وان دا به‌لاف بو، ئینا خودی عقوبه‌یه‌کا دژوار ب سه‌ر وان دا ئینا، وئهو ره‌زیلکرن وئیخستنه‌ بن ده‌ستی نه‌یارین وان: مؤئابییان، وکه‌نعانیان، ومه‌دیانیان، وعه‌مونیان.. وچه‌ند ملله‌ته‌کین دی ییتن سه‌نه‌مه‌په‌ریس ییتن کو ل ده‌ور و به‌رین شامی دژیان.

وه‌هه‌ر جاره‌کا وان گوهدارییا پیغه‌مبه‌رین خۆ ذکر، و ل په‌یماننا خۆ د گه‌ل خودی دزقپن، و تۆبه‌ ذکر، خودی که‌سه‌کی ب هیز د ناڤ وان دا ده‌نارت، ئه‌و دکره‌ ئیک، و به‌ران به‌ر نه‌یاران رادوه‌ستییا و سه‌رکه‌فتن ب ده‌ست خۆ شه‌ دئینا، وچونکی ل وی ده‌می چو (مه‌لکین ب هیز) د ناڤ ئسرائیلییان دا نه‌بوون، وان دگۆته‌ مه‌زنین خۆ: (قازی)، وقی ده‌می هه‌ ژ دیروکا وان ب ناڤی: (زه‌مانی قازیان) دئیه‌ ناڤکرن، ل قی ده‌می ئسرائیلی ل وه‌لاتی که‌نعانیان به‌لافبوون، ووان ئه‌و د ناڤه‌را خۆ دا لیگه‌که‌ر، وناڤی وی کره‌: ئسرائیل، یان وه‌لاتی ئسرائیلییان، ئه‌شه‌ ل دۆرتین سالا (۱۴۰۰) هه‌تا (۱۰۰۰) به‌ری زایینی بو، وگه‌له‌ک جاران ل قی ده‌می شه‌ر د ناڤه‌را ئسرائیلییان ب خۆ دا چی دبو، هه‌تا جاره‌کی وان پتر ژ سه‌د هزار که‌سان ژ خۆ ب خۆ کوشتن وه‌کی کتیبنا وان یا پیرۆز دبیژت.

پاشی ل سه‌ر ده‌می پیغه‌مبه‌ره‌ک ژ پیغه‌مبه‌رین وان (قورئان به‌حسی وی دکه‌ت به‌لج ناڤی وی نابیژت، و ته‌ورات دبیژت: ئه‌و صاموئیل بو) ئسرائیلییان

داخواز ژ پيغهمبري خو کر، کو نهو مهلکه کی بو وان ده سنيشان بکهت؛ دا نهو ل بن سيههرا ئالايي وي بينه ئيک، وشهري وان کافر وصه نه مپه پيسان بکهن يين کول دهور وبهرين وان درين، پيغهمبري وان (طالوت) هلبزارت دا بته مهلک، (طالوت وه کی قورنان دبپرت، وتهورات ناقي وي دکهته: شاوول).

و د شهريه کی دا د نابهرا ئسرائيليان ب سهروکاتييا مهلکي وان طالوتي، وفلسطينييان ب سهروکاتييا جالوتي (جليات وه کی تهورات دبپرت)، جحيله کی ئسرائيلي نهوي دگوتني: داوود، شييا مهزني فلسطينييان بکوژت، و ب قي چهندي ناف ودهنگين وي د ناف ئسرائيليان دا به لاف بوون.. نهف شهريه ل دويف گوتنا شروقه کهرين تهوراتي ل دورين سالا (۱۰۱۰) بهري زاييني بوو.

ب هاتنا طالوتي ده مي مهلکان ژ دپروکان ئسرائيليان ده ست پي دکهت، وچونکي طالوت ب کور فه د شهريه کی دژي کافران دا شهيد کهفتن، داوود کو زافايي وي بوو ل دويف گوتنه کی، ل جهي وي بوو مهلکي ئسرائيليان، و د گهل مهلکاتيبي داوود پيغهمبر ژي بوو، وداوود شييا به يتولمه قدسي بي شهري- بيخته بن دهستي خو، پشتي وي نهو ژ (يهووسيان) کو پشکهک ژ (کهنعانيان) بوون، بستينت. و ب ستاندنا به يتولمه قدسي ژ لايي داوودي فه، نهو بو جارا ئيکي بوو پاينه ختا مهمله که تا ئسرائيليان.

وهه ژييه بيژين: داوود پيغهمبر، جودا ژ هه مي پيغهمبرين دي يين ئسرائيليان ژ بابکي (يههوذايه)، ونهو پاشي کور ي وي سوله يمان ژي، که سين ئيکانه بوون يين پيغهمبراتي ومهلکاتي پيکفه کومکري، و د په يمانا کهفن دا ژ کيتابا پيروز وينه يي فان ههردو پيغهمبران گهلهک يي هاتييه کرتکرن، هه تا نهو ب کور ي وزيي وکوشتن دئينه تاوانبارکرن!!

پشتی داوودی کورۆی وی سوله‌یمان ل جهی وی بوو مه‌لکی ئسرائیلییان، ووه‌کی مه‌گۆتی ئەو پیغهمبەر ژێ بوو، وپایته‌ختا وی ژێ هەر به‌یتولمه‌قدس بوو، و ل سەر زه‌مانی وی (مالا خودی) ل به‌یتولمه‌قدسی هاته‌ ئافاکرن، (و دهنده‌ک هه‌دیسان دا هاتییه‌ کو پشتی ئافاکرنا که‌عبی ب چهند ساله‌کان ئیسحاقی مزگه‌فته‌ک بۆ کرنا عیباده‌تی ل به‌یتولمه‌قدسی ئافاکریوو، و دبت سوله‌یمانی ب ئەمری خودی مزگه‌فت دوباره‌ ئافاکرت) ئەو مزگه‌فتا سوله‌یمانی ئافاکری ب درتژییا (۵۵) متران بوو، و فره‌هییا (۲۷) متران، و بلندییا (۱۵) متران. . و ئەف مزگه‌فته‌ ئەوا پیغهمبەری خودی سوله‌یمانی بۆ کرنا عیباده‌تی ئافاکری، ل نک ئسرائیلییان پیرۆزییه‌کا مه‌زن وهرگرت، چونکی ئەو پرووگه‌ها وان بوو، و خۆ ل وان ده‌مین ئسرائیلی ژ ریک‌ا پیغهمبەران ده‌رکه‌فتن ژێ وان دیسا ب پیرۆزی به‌ری خۆ ددا فی مزگه‌فتی؛ چونکی ئەو ل نک وان (ره‌مزه‌کی قه‌ومی) بوو ئەو دگه‌هاندنه‌ ئیک.

ده‌می داوود و سوله‌یمانی دئیته‌ هژمارتن چاخ‌ی زبیرتی ئسرائیلییان، چونکی مه‌مله‌که‌تا وان ل ژیر سببه‌را ئان هه‌ردو پیغهمبەر و مه‌لکین عادل، به‌رفره‌ه بوو، و هیتزا وان مه‌زن بوو، پشتی سوله‌یمانی ب چهند ساله‌کان، هنده‌ک مه‌لکین لاواز هاتنه‌ سەر حوکمی، و ژ لایه‌کی دی قه‌ بی دینی وئحرافی د ناڤ ئسرائیلییان دا ده‌ست پیکر، و د ئەنجام دا ل سالا (۹۳۱) به‌ری زایینی، مه‌مله‌که‌تا ئسرائیلییان بوو دو پشک:

- ل باشووری مه‌مله‌که‌ته‌ک ب ناڤی (مه‌مله‌که‌تا یه‌هوودی) دورست بوو، و پایته‌ختا وی ئوروشه‌لیم بوو، ئەفی ژ سالا (۹۳۱-۵۸۶) به‌ری زایینی قه‌کیشا، و بیست مه‌لکان حوکم لی کریوو.

- و ل باکوورئ مهمله که تهک ب ناڅئ (مهمله که تا ئسرائيلي) دوست بوو، و پايته ختا وئ سامره بوو، ژ سالا (۷۲۱-۹۳۱) بهري زاييني څه کيشا، و (۱۹) مهلکان حوکم لئ کربوو.

پشتي دوبره کی که فتيه ناقبه را ملله تي ئسرائيلي، هيزا وان رۆژ بو رۆژئ کيم بوو، ونه يارين وان چ فيرعه ونين مصرئ بن يان ئاشووري و بابلي بن، طه مهي بره جهئ وان، وگه لهک جار ان هيرش کر نه سهر وان وکوشتن وگرتنين مهزن ئيخستننه ناڅ ريتين وان، ويا ژ څئ ژئ خرابتر نهو ب خو بوونه نه يارين خو، وشهر د ناقبه را مهمله که تا باشووري و باکوورئ دا پهيدا بوون، حهتا مهسه له گه هشته هندي باکوور ييان ل ده مه کی رووگه ها خو ژئ گوهار پتن، وچيايي (جرووزيم) ل سامره بو خو کره رووگه ه و جهه کی پيرۆز، ونه ما ئيدي نهو ئعترافي ب پيرۆزيا هه يکلي ل ئوروشه ليمي بکن!

ل څئ ده مي ژيکفه بووني، خودئ گه لهک پيغه مبه ر د ناڅ ئسرائيلييان دا هنارتن، دا نهو بهري وان بدهنه ريکا خودئ يا راست، ووان ژ گونه هي ويئ ئه مريا خودئ بدهنه پاش، بهلئ فايده نه کر، وان بهرده وامي دا گونه هکاريا خو نهوا هندهک جار ان گه هشتيه هه ددئ په رستنا سه نه مان، وحه لالکرنا زنايي وڅه خوارني وکوشتنئ، و دويماهيي غه زه با خودئ ب سهر وان دا هات، و نهو ب ده ستين دوژمنين وان بيتن سه نه مپه رتس هاتنه ره زيلکرن، وفايدئ وان نه کر پيغه مبه ر وهندهک مرؤڅين چاک د ناڅ وان هه بن..

ل څئ ده مي پيغه مبه ري خودئ ئشه عيا د ناڅ وان دا هاته هنارتن، څيجا ئشه عيا کی بوو، و مزگينيدانا وي ب هاتنا پيغه مبه ري ئيسلامئ چ بوو؟ د بهر په رين بيتن دا دئ څئ چهندي زانين..

ئشه‌عیایی پیغه‌مبه‌ر

کا بوو؟

ئشه‌عیال دویف گوتنا کتیبنا پیرۆزا ئسرائیلییان ئیک ژ وان پیغه‌مبه‌ران بوو یین خودی بۆ ملله‌تی ئسرائیلی هنارتین، ل ده‌مه‌کی ئەو د هنده‌ک کاودانین نه‌خۆش و به‌رت‌ه‌نگ دا دژیان، و حالێ وان به‌ر ب خرابی و تیکچوونێ قه‌ دچوو، پشتی ده‌می وان یی زبیرین ب مرنا پیغه‌مبه‌ری وان و مه‌لکی وان یی ب هیز سوله‌یمانی کورێ داوودی -سلاف لی بن- ب دویماهی هاتی.

د قورئانی و سوننه‌تا پیغه‌مبه‌ری دا -سلاف لی بن-، به‌حس و ناڤی قی پیغه‌مبه‌ری نه‌هاتییه، و چو ژ دیرۆک و سه‌رهاتییا وی ژ ی بۆ مه‌ نه‌هاتییه قه‌گیران، به‌لی د ژێده‌رتن ئسرائیلییان دا، و ب تایه‌تی د کیتابا وان یا پیرۆز دا، به‌حسی قی پیغه‌مبه‌ری هاتییه، و سه‌ره‌کا (کتیبه‌کا) تایه‌ت ب ناڤی وی هیه، ژ (٦٦) ناڤران پیک دئیت، و ل دویف گوتنا زانا و شه‌رقه‌که‌رتن کتیبنا پیرۆز ئەف سه‌ره‌ل دۆرتن سالا (٧٠٠) هتا (٦٨١) ب ده‌ستی ئشه‌عیایی پیغه‌مبه‌ر هاتییه نه‌یسین، و تیدا ئەو وه‌حی هاتییه قه‌یدکرنا یا خودی بۆ ئشه‌عیایی هنارتی، ل دۆر هژماره‌کا وان رویدانین کو ب سه‌ر ئسرائیلییان دا هاتین، یان دئ ئین، یین کو پیغه‌مبه‌ری وان ئەو لی هشیارکرین.. له‌و بۆ بیرئینان ئەم دبیرین، ئەو زانینن ئەم ل قیتر دئینین د ده‌ر حه‌قا قی پیغه‌مبه‌ری دا هه‌می مه‌ ژ کتیبنا پیرۆزا ئسرائیلییان، و ژێده‌رتن وان یین دیرۆکی وه‌رگرتینه.

ئشه‌عیایی کورێ نامووسی، پشتی زه‌مانی سوله‌یمان پیغه‌مبه‌ری ب نیزیکی دو سه‌د سالان هاتوو، ل سه‌دسالا هه‌شتی به‌ری زاینی، ده‌می مه‌مله‌که‌تا ئسرائیلییان ل سه‌ر دو پارچه‌یان هاتییه لیگه‌ه‌کن -وه‌کی به‌ری نوکه مه‌ گوتی-:

مهمله که تا باکووری، ئەوا دگۆتنی: ئسرائیل، ومهمله که تا باشووری، ئەوا دگۆتنی: یه هوذا.

تشتی بهرچاڤ د دیرۆکا ئسرائیلییان دا ل قی ده می ئەو بوو، ئسرائیلی پرۆژ بو رۆژی بهر ب لاوازییی فه دچوون، لاوازییا بیر وباوهر ودیندارییی، ولاوازییا جفاکی و سیاسی ژی..

ژ لاییی دینی فه: ئەسفارین پهیمانا کهفن ژ کتیبیا پیروژ ب خو ئاشکهرا دکهن، کو بی دینییهکا بهرچاڤ د ناڤ ئسرائیلییان دا به لاقبوو بوو، ب ئەگهرا چاڤلیکرا وان بو هندهک ملله تین کافر و سه نه مپه رتسین ل ده ور و به رتین وان ههین، ههتا مه سه له گه هه شته هندی ل هندهک ده مان وان سه نه م په رتسین، وهژماره کا سه نه مان دانانه د مزگه فتا پیروژ فه ل قودسی، ل هه یکه لی، جهی پیروژی پیغه مبه ران. و پیلیدانا حوکم و ئەحکامین ته وراتی ل نک وان بوو بوو تشته کی ره وا وعده تی، و گه له ک که سین دره وین د ناڤ وان دا ده رکه فتن گۆتن: ئەم پیغه مبه رین، و تشت ژ نک خو هه لالکرن و زه لالییا دینی د چاڤین خه لکی دا شیلی کر، و بی ئەخلاقی و فاحیسا زنا بی ب په نگه کی زیده د ناڤ ژن و می رتین ئسرائیلییان دا به ره لاقبوو، ژ بلی فه خوارنا حه رام و ریبایی و کوشتنی، و هه ر جاره کا پیغه مبه ره کی ژ پیغه مبه رتین وان تشته کی نه ل دو یف دلئ وان گۆتبا، وان ئیکسه ر ئەو دکوشت..

وقورتانا پیروژ ل گه له ک جهان ئیشاره تی دده ته شی کوفر و سه رداچونا وان، وه کی بو نمونه: ﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾﴾ (المائدة: ٧٨-٨٠) مهعنا: ژ بهر نه گوهداری وچوونا وان بهر

ب کوفری و خرابییی قه خودی ل سهر ئەزمانی گه له ک پیغه مبهرتن وان له عنهت ل وان باراندن، و ئەف ئایه ته ل دویمه هییی ئیشاره تی دده ته ئیک ژ کریتیین وان یین مهزن کو ئەم دشین ل بن لایئ سیاسی بدانین، ئەو ژی (موالاتا کافرانه) دژی خودان باوهران.

مه گۆت: پشتی مهمله که تا ئسرائیلی ل سهر دو پارچه یان لیکفه بووی، تووشی دو گرفتاریین ب ترس بوو:

گرفتارییه کا ناخۆبی بوو، کو لیککهفتن و ئیکدو کوشتن بوو.

و گرفتارییه کا دهرفه یی بوو، کو ئەو ملله تین ل دهور و بهرتن وان دژیان (کو صه نه مپه رتیس بوون) دلئ خو بره بنده سترنا وان.

و گرفتارییا مهزنتر ئەو بوو ئەو مهلکین ل قی ده می حوکم ل ئسرائیلییان کرین، چ ل باکووری بت چ ل باشووری، پتر جارن دلاواز بوون، و ژ دینداری و گوهدارییا پیغه مبهران ددویر بوون، و ئیک ژ وان هتا شیا با تهختی حوکمی خو موکم بکهت، دقیا دهستی خو کربا د ناف دهستین هنده ک دهوله تین ب هیزین ده قهری دا، وهکی ئاشووری و بابلی و ئارامییان - بو نمونه - کو صه نه مپه رتیس بوون، و هنده ک جارن ئەو مه جوور دبوون ریککی بده نه صه نه مپه رتسییی و هنده ک رهنگین دی یین خرابیان کو د ناف ملله تی وان دا به لاف ببین؛ دا پشته قانین وان ژ صه نه مپه رتسان ژئ عیجز نه بین، و پشتا وان به رنه دهن. دژی کی؟ دژی براین وان ژ ئسرائیلیین مهمله که تا باکووری یان باشووری! لهو خودی گۆت:

﴿ تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴾ ﴿١٢﴾

ههر چاوا بت، ل قی ده می شه مزار، خودی گه له ک پیغه مبهر و مرۆقین چاک د ناف ئسرائیلییان دا هنارتن، وان کاری خو کره ئەو بهرگرییا پیتلا سهردا چوونی بکهن، و ملله تی خو ژ وی دویمه هییا خراب بده نه پاش یا کو دی ئیته ریکا وان

نه گهر هات وئو ل رڻيڪا پيغهم بهران نه زقربن، و ب حوڪمي تهوراتي رازي نه بون، بهلي وهسا دياره كو پيٽل ڙ وان يا دڙوارتر بو، لهو نهو نه شيان رڻيڪا تيچوونئ ل بهر ملله تي خو بگرن، و دو سهه سي سهه سال پيڻه نه چوون، خودي هندهڪ نه يارين زوردهست ل سهر وان زال کرن، قركرنا وان وهردو مهمله كه تين وان راڪر..

ئيڪ ڙ وان پيغهم بهرين ل قي ده مي د ناڻ سرائيلييان دا رابووين شه عيا بو، شه عيا ل مهمله كه تا باشووري هاتبو، بهلي گازيبا وي بو باكووري ڙي دهاته ناراسته کرن، چونكي نهو زويتر بهر ب هلوه شيانئ قه دچوو، ههر چهنده نهو ڙ لايي هيڙي ودهوله مهنديي ڙ مهمله كه تا باشووري چيتر ڙي بو.

ل دورين سالا (۷۴۰) بهري زابيني شه عيا بو سرائيلييان ل مهمله كه تا يه هوڙاي (ل باشووري) هاته هنارتن، وهنگي مهمله كه تا يه هوڙاي ڙ دهستي لاوازيه كا بهرچاڻ دنالي، و ل ڙير ترسا گه فين فيرعه ونبيان دڙيا، ههر وهسا مهمله كه تا سرائيلي ڙي (ل باكووري) ههردهم گه فين بنده سترني لي دڪرن، لهو مهلڪي يه هوڙاي (نهوي دگوتني: ناهاز) نه چار بو پهيوه ندييه كي د گهل ناشووريان گريدهت، دا خو ڙ فان ههردو گه فان بياريزت، وحه تا ناهازي مهلڪ خو ل بهر مهلڪي ناشووريان شرين بڪهت، دا نهو پشتا وي بهرنه دهت، نهو رابو وهندهڪ جهين مزگه فتا پيروزا بهيتولمه قدسي خراب کرن و ل شوبني پهريستگه هڪ بو صنه مين ناشووريان ناهاکر، وهه مي رهنگين ريخوشڪرني بو فاسق و (مورته ددان) پيشڪيشڪرن؛ وڪار ب شريعتي تهوراتي راوهستاند، ونه ياره تيبا ههر ئيڪي کر بي بهحسي صنه مه پرتسيبي ب خرابي بڪهت.

شه عيا پيغهم بهري ملله تي خو وبهري هه ميبان مهلڪ ڙ قي چوونا بهر ب کوفري قه دا پاش، و(تهئڪيد) ل سهر هندي کر کو خو کافرکنا وان پيخه مهت رازيکرنا هندهڪ کافرين بياني چو فايدهي ناگههينته وان، ده مي

خودئ غهزه بئی لئی دبارینت، وئه گهر خودئ پشته قنائی وان بت بو وان ژ هندی چیتره مهمله که تا ئاشووریان یان ئارامییان به ره قانییی ژ وان بکهن.. به لئی وان گوهداریا پیغه مبه ری خۆ نه کر، وئو ب نه زانین و کیم فامییی گونه هبار کر. ودهم گه لهک پیغه نه چوو گۆتتا ئشه عیا پیغه مبه ری ب جه هات، مه لکی ئاشووری سه نحارییی بریار دا هپرشئ بکه ته سه ر مهمله که تا یه هوو ذای، یه عنی: د گهل وئ هه می خۆچه ماندا مه لکی یه هووذا بو ئاشووریان پیشکیتشکری، ئه و ژئی رازی نه بوون، وله شکهرئ ئاشووری دۆر ل پایته ختا یه هوو ذای (ئوروشه لیمی) گرت، وده مه کی درئژ حیصار دا، ل وی ده می ئاحازی مه لک (هه قالئ ئاشووریان) نه ما بوو، کوړئ وی حزقیما مه لک بوو، حزقیما مه لکه کی چاک بوو، گوهداریا ئشه عیا پیغه مبه ری کر، و مزگه فتا پیرۆز ژ هه می سه نه م وره ننگ وروپین شرکی پاقرکر، و ژ بهر چاکیا وی دوباره دینداری د ناڤ ملله تی دا به لاث بوو، و حوکمی تهوراتئ زقړی شه، و د ئه نجام دا، ووهک که رامه ته ک بو ئشه عیا پیغه مبه ری و مه لکی چاک خودئ ئاشووری شکاندن، و بی شه ر ئه و زقړینه وه لاتئ خۆ، و مهمله که تا یه هووذا ژ خرابیا وان هاته پاراستن.

و پشته نیزیکی (۱۷) سالان ئه ف مه لکی چاک مر، و ل شوینا وی کوړئ وی مه نه سسا (یان: مه نه ششا) هاته شوینی، وئو ل سه ر ریکا بابئ خۆ یئ چاک نه چوو، به لکی ئه و پتر وه کی باپیړئ خۆ بوو، (۵۵) سالان وی حوکم کر، وئو باشیپین بابئ وی کرین وی هه می پویچکرن، سه نه مپه رتسی زقړانده شه، وړئ دا په رستنا (به علی) و (عشتاروتی) و گه لهک سه نه مپین دی د ناڤ ئسرائیلییان دا به لاث بیت، بو هندی دا ده وله تین مه زنین وی سه رده می (وه کی ئاشووریان) چه زئ بکهن، و نه پیژن: ئه و مه لکه کی (موتعه صصبه) و ئازادیی نه ناده ته خه لکی ب که یفا خۆ بییر و باوه رین خۆ هلبژترن!

وهه ر ژ بهر ئي چهندي وي بريار دا په رستگه هه کا مه زن ل باژيري پيروزي
 قودسي ئاڅا که ت، وصهنه مه کي وه سا لي بدانت ژ هه ر چار په خان شه بيته
 ديتن، وخه لک بچن خو بو بچه مينن وپه رستنا وي بکه ن، ووي ب خو ژي شه
 چهنده دکر. وده مي شه عيا پيغه مبه ري شه کوفرا وي يا ئاشکه را ديتي، وي
 ژي ب ئاشکه را شه ژ ئي چهندي دا پاش، وداخواز ژي کر ل ديني ته وحيد يي
 دوست بزقريته شه، له و مه لکي کافر بريار دا شه عيا بيته نعدامکرن،
 و ل دوړين سالا (۶۸۱) به ري زاينسي، وي شه حوکمي ل سه ر پيغه مبه ري
 خودي شه عياي ب جه نينا، و شه ب مشاري کره دو قه د!!

ودياره کوشتنا جوهييان بو پيغه مبه ران تشته کي سورشتي بوو ل بهر وان،
 هه ر جاره کا پيغه مبه ره ک بو وان هاتبا وتشته کي نه ل دويښ دلي وان گو تبا، وان
 شه دکوشت، وخودي د کيتبا خو بيا دويماهيي دا کو قورئانه، ب ئاشکه رايي
 شه تاوانه ل سه ر نايي وان قه يدکرييه، ده مي به حسي وان دکه ت ودبيژت:

﴿ ضَرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ آيَةً مَا تَقْفُوا إِلَّا بِجَبَلٍ مِّنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَاءُوا
 بِعُضْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَضَرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَلِكِ بَأْسُهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِسَائِلِ اللَّهِ
 وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾ ﴾ (آل عمران:
 ۱۱۲).

و ل دويښ گو تبا هنده ک ديروکفانان، ژيبي شه عيا پيغه مبه ري ده مي هاتييه
 کوشتن، (۱۲۰) سال بوون، و (۸۵) سالان شه پيغه مبه ر بوو.

ئشه عيا

و دويماهييا مهمله كه تا باكوورئ

مه گۆت: ل سهر ده مئ ئشه عيا پيغه مبهري مهمله كه تا ئسرائيلى ل سهر دو پارچه يان يا ليكفه كرى بوو، پارچه يا باكوورئ نهوا دگۆتنئ: ئسرائيل، پايته ختا وئ باژيرئ (سامره) بوو، ئه وئ دكه فته نيزيكي باژيرئ (ناپولس) ئه فرؤ ل وهلاتئ فلسطينئ.. ودهه بابكين ئسرائيليان ل قئ مهمله كه تئ دژيان، و ل مهمله كه تا باشوورئ وپايته ختا وئ قودس بوو، دو بابكين ئسرائيليان دژيان: بابكئ به هوذاي وئ بنيامينئ، ئه فه ب پهنگه كئ گشتئ.

ئشه عيا ل باشوورئ هات و بوو پيغه مبهري، به لئ وى گازيبا خو ئاراسته ي مهمله كه تا باكوورئ ژى دكر، چونكى فساد و دويردينئ ل وئيرئ ژى يا ل كار بوو، بهلكى ل وئيرئ زويتر و ب له زتر ژى ب ريشه دچوو.. ئشه عيا پيغه مبهري وهكى گه لك پيغه مبهريتن دئ بيتن ل وى سه رده مئ هاتين، ملله تئ خو ژ دويماهييا بيئ ئه مرييا خودئ دا پاش، وئهو ژ چوونا بهر ب گونه هئ قه ترساندن، وئاگه هداريبا وان كر كو ئه گهر ئهو ل سهر قئ كارئ خو يئ خراب دبه رده وام بن، خودئ غه زه با خو دئ دارپژته سهر وان، وئهو قهنجيبتن د گهل وان كرين، كو پيغه مبهراتئ دايه وان، وئهو كرينه چيترينين وى زه مانئ، و ل جهئ پيرؤز ئاكنجئ كرين، دئ ژ وان ستينت، و دئ وان د عهردئ دا ره زيل كهت، و دوژمنين وان ب سهر وان ئيخت، وهنگئ ئهو دئ وان ئيخنه بن ده ستئ خو و ته رابه را كهن.

به لئ قيانا گونه هئ و كوفري و غه فله تئ ب پهنگه كئ وهسا د دلين وان دا گه ربا بوو، چاقتن وان ژ ديتنا حه قيبئ كوره كر بوون، وگوهين وان ژ قه بويلكرنا

شیره تان که رکریبون.. و حه تا مه زن ورتیبه رین مه ممله که تا باکووری بشین خه لکی خۆ پتر ژ برایتین وان ل باشووری دویر بیخن، ئەو رابون قیبله یه کا جودا بو خۆ دانا، و هندهک سه نه م دانانی، و بهرئ خه لکی دا په رستنا وان، و بهرئ وان ژ هه یکه لی - ئەوئ دکه فته ئوروشه لیمی ل باشووری- دا پاش، هنگی ئشه عیا پیغمبهری وه کی د کیتابا وی دا هاتی، خه لکی (سامره) ژ ئسرائیلیان، کو پایته ختا مه ممله که تا باکووری بو، ژ فی کاری دانه پاش، و گۆته وان کو ئە گهر ئەو ل فی کوفر و سه رداچونا خۆ نه زقرن خودئ تیچوونئ دئ که ته بارا وان، و گولا جوانا سامره، ب ده ستی هندهک عمبدین خۆ یین دلره ق و دژوار وه کی هره بایه کی ویرانکمر دئ ل عهردی ده ت وئیخته بن پیمان، به لی وان ژ بهر مه ستیا خۆ ب مه ییا غه فله تی، گوهدارییا ئشه عیای نه کر، و ترانه بو خۆ ب گۆتین وی کر، و گۆتن: ئشه عیا بو کی دئاخفت؟! و علمئ خۆ نیشا کی دده ت، ما خونه ئەم بچوکیکن ئەو فان شیره تان ل مه دکه ت، وهۆسا مه ددترسینت؟ خودئ ئەم یین داناینه سه ر فی عهردی، ووی ئەو یئ کریبه ملکی مه دا ئەم رحه ت بیین، وئیدی ئەو وی ژ مه ناستینته قه!

ئشه عیای دوباره ئەو ژ غه زه با خودئ ترساندن، و گۆته وان: فی جارئ ب ئە زمانه کی عه جه می یئ هوین تی نه گهن، خودئ ده رسه کی دئ نیشا هه وه ده ت، به لی هنگی هوین ژ نه فامییا خۆ دئ هلنگفن، و که فن، وهه رشن، وئینه ئیخسیرکرن، وینه عه بد. ووه سا چیبوو، ل سالا (۷۲۲) بهری زاینی، پشتی پیغمبه راتییا ئشه عیای ده ست پی کری ب (۱۸) سالان، ئاشووریان هتپرش کره سه ر مه ممله که تا ئسرائیلی یا باکووری، و ئەو په لخانندن، و ب هزاران ژ هه ر دهه بابکین ئسرائیلیان ئیخسیرکرن، و د گهل خۆ برنه وه لاتئ خۆ، و هندهک ملله تین دی یین بیانی وه کی سوومه ریان، ل جهی وان ئاکنجی کرن، و ب فی چه ندئ گولا سامره چرمسی و ل بن پین نه یاران حه تا حه تایئ هاته هیران.

حالی مهمله که تا باشوور

مال و پیرۆ مهمله که تا باشوور، مهمله که تا (یههوودای)، و ل شوبنا خه لکی وئ دهرسه کئی بۆ خو ژ برابین خو ل مهمله که تا باکووری وهرگرن، و ل دینی خو بزقرن و گوهدارییا پیغه مبه ری خو بکن، ئەو ژی هەر ل سەر وئ ریکئی چوون یا باکووری ل سەر چووین، ریکا کوفری و فسادئ و دوژمنییا پیغه مبه ران.

ئشه عیای ئەو ژ وئ دویماهییبی ترساندن یا ب سەر برابین وان یین باکووری دا هاتی، و گوته وان: رزگار یوونا ههوه ب تۆیه کرنی فه یا گرتدایه، ل خودایئ خو بزقرن دا ئەو ههوه رزگار بکهت، ئەگەر نه.. که یفا خو ب هندئ نهئین بیژن: ئەم خه لکی باژپری داوودینه، خودایئ من ئەز ئاگه هدار کریمه کو ئەف گونیهین ههوه دئ وهکی وئ تیکئی لی ئبت ئەوا دکه فته وئ شویرها بلند ئەوا بهر ب ههرفینی فه دچت، نیزبکه ئەو بکهفت، و ئەگەر کهفت، دئ وهکی وی جهرکی لی ئبت ئەوئ هویرهویر دبت، و ب دژواری دئته هیران..

دهم بۆ ده می هندهک مه لکین چاک (وهکی حزقیای ئەوئ بهری نوکه مه بهحسی وی کری) دهاتن، وان دادی وچاکی به لاف دکر، و گوهدارییا پیغه مبه ران دکر، و پتر جارن مه لکین زالم وهندهک جارن یین کافر، دهاتن، زۆرداری ل خه لکی دکر، وری بۆ گونیهی و فسادئ و صه نه مبه رتسیبی خوش دکر، وهه قالینییا ملله تین کافر (وهته نی) دکر، پیغه مبه ر و مرۆقین چاک دکوشتن، وئشه عیای ب خو ئیک ژ وان بوو.. ئینا دهم هات کو خودئ گه فا خو د گه ل مهمله که تا یه هوودای ژی ب جه بینت، کانی چاوا وی ئەو د گه ل مهمله که تا ئسرائیلی ب جه ئینای، وئو بوو ل سالا (۵۶۸) بهری زایینی مه لکی بابلی نه بوو خۆنه صصری) هیپشه کا و پیرانکه ر دا سەر مهمله که تا یه هوودای، ههیکه ل

خراب کر، وئوروشه لیم هه می سۆت، و خانییین وی ئیک ئیکه ب عهردی فه راست کرن، کورپین مه لکی ل پیش چاڤین وی کوشتن، پاشی چاڤین وی په قانندن، وئو د گهل (۷۰) هزار که سان ب ئیخسیری گرتن، و برنه بابلی.

وهه چهنده ئشه عیا پیغه مبه ری ئو ژ فی دویماهییی ترساند بوون ژمی، به لی وان ترانه بو خو ب گوئنا وی دکر، و مه سه له گه هشته وی دهره جی وان ئو ب مشاری بری و کره دو پرت؛ چونکی ئو ل به رانه ره مه لکی صه نه مپه پرتس راوه ستییا، وئو ژ عه زابا خودی ترساند و گوئی: بوچی ته ئه ف صه نه مه دانایه باز تیری پیروژا!

ستاندنا پیغه‌مبه‌راتییی ژ ئسرائیلییان

و دانا وی بو ملله‌ته‌کی دئی

گه‌له‌ک پیغه‌مبه‌رتین ئسرائیلی هه‌ر ژ مووسای وحه‌تا عیسی‌ای -سلاڤ لی بن- د گۆتین خۆ دا گه‌ف ل ملله‌تی خۆ‌کینه کو نه‌گه‌ر نه‌و په‌مانا خودی ب دورستی ب جه‌ نه‌ئین، ودویکه‌فتنا ریکا پیغه‌مبه‌ران نه‌کن، خودی فه‌مانی ب له‌عه‌ته‌ وده‌ریخستنا ژ (مه‌له‌کووتا) خۆ دئی ل وان که‌ت، و مه‌زنتین عقوبه‌ خودی دده‌ته‌ وان نه‌وه: خودی وی چیتربنییا دایه‌ وان ل سه‌ر ملله‌تین دی، ژ به‌ر هلبژارتنا پیغه‌مبه‌ران ژ وان، ودانانا پیغه‌مبه‌راتییی د ناڤ وان دا، دئی ژ وان ستینت، وده‌ته‌ ملله‌ته‌کی دی ژ بلی وان، نه‌و ملله‌تی کو دئی ب ناڤه‌کی دی ئیته‌ نیاسین، و ل جه‌ه‌کی دی شین بت.

وچونکی ناخفتنا مه‌ ل دۆر شه‌عیایی پیغه‌مبه‌ره، نه‌م -ل قیڑی- گۆتتا وی ب تنی د قی ده‌رباره‌یی دا دئی شه‌گیرین؛ دا به‌ری خۆ بده‌ینی کانی وی چاوا گه‌ف ل ملله‌تی خۆ کربوون، کو نه‌گه‌ر نه‌و ل خۆ نه‌زقن، و ل سه‌ر ریکا ئنحرافا خۆ دبه‌رده‌وام بن، رۆژه‌ک دئی ئیت، نه‌ ب تنی نه‌و دئی که‌شه‌ بن ده‌ستی خه‌لکه‌کی دی یی کو دئی (مه‌جد و مه‌زنی و مه‌مله‌که‌تا) وان ب سه‌ریک دا ئینن، ووان کوژن وئیسیر که‌ن و د عه‌ردی دا ره‌زیل که‌ن، به‌لکی خودی دئی ل وان ب غه‌زه‌ب ئیت، و ملله‌ته‌کی دی ل شوینا وان هلبژرت، و پیغه‌مبه‌رینییی ده‌تی، شه‌عیای د قی ده‌رباره‌یی دا گۆتنه‌کی ئاراسته‌ی ئسرائیلییان دکه‌ت، نه‌وین دگۆتن: نه‌مین ملله‌تی خودی یی هلبژارتی، و دبیتژه‌ وان خودی دبیترت:

((من خۆ بو وان ئاشکه‌را کر یین پسپارا من نه‌کری، ووان نه‌ز دیتم یین داخوازا من نه‌کری، و من گۆت: نه‌شه‌مه‌ نه‌ز، نه‌شه‌مه‌ نه‌ز، بو وی ئوممه‌تا

ب ناڤی من نهاتییه گازیکن (۱) رۆژی هه مییی من دهستی خو بۆ ملله ته کی نه گوهدار قهکر، ئەو ملله تی ل رپکه کا نه یا چاک چووی ودویکه فتنا دلچوونین خو کری (۲) ئەو ملله تی روی ب روی که رپین من قه دکهت ده می ل ناڤ باغچه یان قوربانان بۆ صه نه مان پیکیش دکهت، و ل په رستگه هین گیتی بخویری دسوژت (۳) ل ناڤ گۆرستانان دروینت، و ب شه قی ل جهین قه شارتی دمینت، گوشتی به رازی دخوت، و ئافکه کا پیس دکه ته ئامانین خو (۴) (..).

((به ری خو بده نی: ل به را من هاتییه نقی سین: ئەز بی دهنگ نامینم، دی وان جزا دهم، گونیهین وان وین باین وان ژی دی که مه کۆشا وان (۶) خودی گۆت، چونکی وان ل سه ر چیا یان بخویر سوژت، و ل سه ر جهین بلند ئەز شکاندم، کارین وان یین ئیکی بۆ جزادان ئەز دی هاقیمه د کۆشین وان دا ..)) (۷).

((وهوین ئەوین هه وه خودی هیلای، و جیا یی من یی پیروژ ژ بیرکری، ئەوین په رستگه ه بۆ خودا وه ندی شه نصی دورستکری، و سفرین قه خواری بۆ خودا وه ندی قه ده ری به ره قه کری (۱۱) ئەز دویمه ییا هه وه دی که مه تیرنا ب شیری، وهوین هه می دی خو بۆ وان چه مینن یین هه وه سه رژی دکهن، چونکی من گازی کر وه وه به رسف نه دا، و ئەز ئاخفتم وه وه گوهداری نه کر، وه وه ل پیتش چاقین من خرابی کر، وه وه ئەو تشی من پی نه خو ش هلبژارت (۱۲) له و خودای پی سه ره ره هۆ گۆت: ئەفه به نیبیین من دی تیر بن وهوین برسی بن، ئەو دی قه خون وهوین دی تیهنی بن، ئەو دی که یفخو ش بن وهوین دی خه مگین بن (۱۳) ژ دلخو شیا خو ئەو دی سترانان لۆرینن، و ژ خه ما دلێ خو دا هوین دی نالن (۱۴) و ناڤی هه وه ب له عنهت قه دی مینته ل سه ر ئەزمانی هلبژارتیی من، و خودی دی هه وه مرینت، و ب ناڤه کی دی ئەو دی گازی به نیبیین خو کهت ..)) (۱۵) (سفره ئشه عیای ۱/۶۵-۱۵).

ژ څی گوتنی، ئەوا ئشە عیا ژ خودی څه دگوهیژت، وهکی کیتابا پیرۆز دبیزت، ئاشکهرا دبت کو ئسرائیلی ئه وین ل پهیمانا خو د گهل خودی لیښه بووین، وریکا پیغه مبهران گوهارپی، و ب ئاشکه رایي ئه و کار کرین یین خودی پی نه خوښ، دی ئینه جزادان، و جزای و ان دی یی دژوار بت.. ئه و، یین کو ب ناڅی خودی هاتینه نیاسین، و پیغه مبه رهک ل دویف ئیکی ژ ناڅ و ان هاتییه هلبژارتن، دی د چاڅین خودی دا کهښن، و ملله ته کی دی، یی نه زان، یی خودی نه نیاسی، و چو جارن داخوازا وی نه کری، دی ب سهر خودی هلبن، و وی نیاسن، و باوه رییی پی ئینن، و جهی ئسرائیلییان گرن.

نه بهس هنده.. به لکی ناڅی ئسرائیلییان ب له عنهت څه دی مینت و کهفته سهر نه زمانی (هلبژارتیی خودی یی نوی)، ئه و دی ژ ناڅ وی ملله تی ئیته هلبژارتن، یی (ب ناڅه کی دی یی نوی) دئیته نیاسین!

و پسیار ل څییرئ ئه څه یه:

- ئه ری ئه و هلبژارتی یی نوی کییه؟ و ملله تی وی ئه و ب ناڅه کی دی دئیته نیاسین کیه؟

شرۆڅه کهرین (کیتابا پیرۆز) ژ ئسرائیلییان، دڅیت خه لکی وه تی بگه هینن، کو ئه و هلبژارتی ههر دی ژ و ان بت، و ئه و ملله ت ژ ی ههر ئه و ب خونه.. بوچی؟ و چاوا؟

بوچی؟ یا ئاشکه رایه.. دا ئه و خو ژ به رسقا وئ پسیاری رحهت بکه ن، یا کو دی پشتی هنگی ژ و ان ئیته کرن، کانی ئه و ملله ت دی کی بن؟ و هنگی و ان به رسڤه ک نابت ژ بلی هندی ئه و بیژن: ئه و ملله ت ژ دووندها ئسماعلینه، و هلبژارتیی نوی موحه ممه ده سلاڅ لی بن.

و چاوا؟ بارا پتر ژ شرۆڅه کهرین کتیبیا پیرۆز خو وه ستان دییه دا قه ناعه تی بو خوانده فانی چی بکه ن کو چو جارن ده سته که کا باش ژ ناڅ ئسرائیلییان خلاس

نابت، نهگهر خو ټو دهستهک یا کیم ژی بت، وئشه عیا دهمی قی گوتنی دبیژت، مه خسه دا وی ټووه له عنته دئ ب سهر ئسرائیلیتین مهمله که تا باکووری دا ئیت، بهلی هندهک چاک ل ناف مهمله که تا باشووری دئ مینن، وئون (ملله تی نوی)، وهلبژارتییی نوی (مه سیحه) ټووی د ناف وان دا هاتییه هنارتن.

بهلی ل قیژ ټو خو ژ هندهک مهسه لان تهنگاف دبینن، یین پسیارا وان ژئ دئینه کرن، هندهک جارن ټو خو تی ناگه هینن، وهندهک جارن ژئ، ودهکی عهده تی وان، وهربادانین مهزن دئیخنه (دهقی) دا مهعنا یین وی یین دورست ل بهر خه لکی قه شیرن.

ژ وان مهسه لان:

۱- دهق ب رهنگه کی زیده ئاشکه را رادگه هینت کو خودی دئ خو نیشا ملله ته کی دی دت، یی ټو نه نیاسی، وداخوازا وی نه کری، یه عنی: ملله ته کی نه زان وجاهل ب خودی، قیجا ټو دئ وی نیاسن، وئو ملله ته ټووه یی بهری هنگی ب نا قی خودی نه هاتییه نیاسین، نه هاتییه گازی کرن (ئشه عیا: ۱/۶۵)، وئوئف سالوخته قهت ژ ئسرائیلییان ناگرت، نه یین مهمله که تا باکووری، ونه یین مهمله که تا باشووری، بهلکی ټو ژ عه ره بان دگرت، ټو وین ژ زه مانئ ئیسماعیلی وهره پیغه مبرهک د ناف وان دا نه هاتی، خودی دهمی به حسنی کاری پیغه مبره ټو موحه ممدی -سلاف لی بن- دکهت، دبیزتی: ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَءَا بَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ (یس: ۶) دا تو وی ملله تی بترسینی یی باب و بایپیرین وان نه هاتییه ترساندن، لهو ټو دغافلن، یه عنی: چو پیغه مبره بو باب و بایپیرین وان نه هاتییه، لهو ټو ژ باوهری یی و نیاسینییا خودی دغافل ونه زانن.

۲- دهق ئاشکه را دکهت کو نا قی ئسرائیلییان ل نک وی ملله تی نوی یی وهلبژارتی، دئ گریدایی له عنته تی بت (ئشه عیا: ۱۵/۶۵)، و ب هاتنا ئیسلامی

وئایه‌تین قورئانی ب تنئی ئەف چەنده ب جه‌ هات، ناڤی ئسرائیلییان (جوھییان) ل نک موسلمانان ب له‌عنه‌تی و غەزەبی ڤه‌ هاته‌ گرتیدان، و هندی پیغەمبەراتی د ناڤ ئسرائیلییان دا مای، هەتا دەمی مەسیحی ژێ -سلاڤ لی بن- ناڤی ئسرائیلییان وەک مللەت، نه‌ وەک تەصەرروفاتین هەندەک کەسان، ناڤی وان وەک (مللەتی خودی یی هلبژارتی) ما بوو، نه‌ وەک مللەتەکی له‌عنه‌تی.. و پستی دەم هاتی غەزەبا خودی ل وان ببارت، و پیغەمبەر د ناڤ وان دا نه‌مین، ژ نوی ناڤی وان وله‌عنه‌ت -ل نک موسلمانان- بوونه‌ جیمک.

۳- دەڤ ئاشکەرا دکەت کو مەصیری ئسرائیلییان ژ بەر چوونا وان بەر ب کوفری ڤه‌، دئ بته‌ تیچوونا ب شیری ویرسی و خەمی، و پستی وان ئەو مللەتی نوی دئ مینت و کەیفخۆش و تیر بت.. و تیچوونا وان یا مەزن، ئەوا دویمای بو مان و حوکمدارییا وان ل عەردی پیرۆز ب ئیکجاری دانای، ئەو بوو یا ل سالا (۷۰) زایینی ب سەری وان هاتی، دەمی رۆمانییین صەنەمپەرتس ب سەرۆکاتییا ئمبراتۆری خۆ تیتسی هەیکەلی وان ب عەردی ڤه‌ راستکری، و دو ملیون و سەد هەزار جوھی کوشتین، و نۆت و سی هەزار ئیکسیرکرین و گەلەک ژئ برین ل سەر شانۆیین رۆمانی بو کەیفخۆشییا خۆ کوشتین، و گەلەکی دئ ژ برسان دا کوشتین، وری و رەسمین دینی وان بەطال کرین.. ئەڤه‌ پستی وئ یا وان ئینایه‌ سەری زەکەریا و بەحیا و مەسیحی ب کیمتر ژ چل سالان.

و ل سالا (۱۳۵-۱۳۸) زایینی دەمی ئەو جوھییین مایی ل فلسطینئ ڤیای شوڤه‌شەکی دژی رۆمانییان بکەن، ئمبراتۆری رۆمانی هادریانی ب دژواری سەره‌دەری د گەل وان کر، پینج سەد و حەشتی هەزار ژ وان کوشتن، و بین مایی ژ وەلاتی دەرێخستن، و ل سەر وان حەرام کر ئەو بزڤرڤه‌ وی عەردی، و ئەوین دەرێخستین ژئ گەلەک ژئ ب پێڤه‌ ژ برسان دا مرن. و هەر ژ هنگی وەرە، ئسرائیلی (جوھی) ل عەردی بەلاڤبووینە، و رۆژ بو رۆژی هژمارا وان کیم

بوویه، وئو د چاڅین خه لکی دا بی قیمت بووینه، هتا بهری کیمتر ژ سه د سالان ژ نوی ئو شیاين جاره کا دی خو لیکده نه فقه و ل فلسطینی کوم بین.. دا سوژا خودی یا دی د گهل وان ب جه- بیت، کو قی جاری ئو ب دهستی نوممه تا نوی بینه براندن!

۴- پستی هنگی شه عیا پیغهمبره ب خو ل هنده ک جهان ژ کیتابا خو، هند سالوخته تین قی ملله تی نوی و پیگوهور بو مه ناشکهره دکهت، کو ئه م بزانیين مسوگره ئو نه سرائیلینه، به لکی ملله ته کی دینه ل جهی وان دئینه دانان، نه وهکی وانه، ووهکی وان ناپن ژی..

ملله‌تێ نوێ

ل کێفه دێ په‌یدا بت؟

د پشکا (۵۴) یدا ژ کتیبیا ئشه‌عیایی، به‌حسێ (مه‌جد) و سه‌رفه‌رازیه‌کی دئێته‌کرن، کول پاشه‌په‌ژده‌کا داها‌تی دێ ئیت و په‌یدا بت، گازیه‌ک دئێته ئاراسته‌کرن، بۆ باژێرێ خرش، ئەوی ب وئ ژنی قه‌ دئێته ته‌شبه‌ه‌کرن یا عه‌یال نه‌بووین، و به‌ری ئەم په‌سیار بکه‌ین، ئەو باژێر کێژکه؟ و ئەو مه‌جدا دێ ل سه‌ر عه‌ردێ وی په‌یدا بت چیه؟ دا گوهداریا ده‌قی ب خۆ بکه‌ین، ئشه‌عیا دبێژت:

((ئەوی ئەوا عه‌یال نه‌بووین ب که‌یف بکه‌فه، ب ئاواز و سترانان بستره، ئەوی ئەوا نه‌خۆشیا بچو بکه‌وونێ نه‌دیتی، چونکی عه‌یال و دوونده‌ها ئەوا کوبقی ژ عه‌یال و دوونده‌ها ئەوا ب مێر زیده‌ترن، خودی دبێژت (۱) به‌ر و بیایقی خیشه‌تا خۆ به‌رفه‌ه بکه، و به‌ر و مه‌حفویرتین مالا خۆ راییخه، و هه‌رسی خیشه‌تا خۆ کورت نه‌که، درێژ که، و ستوینتین خۆ موکم د عه‌ردی راکه (۲) چونکی تو راست و چه‌ب دێ قه‌ده‌ی، و عه‌یالی ته‌ دێ بنه‌ میراتگرتین گه‌له‌ک ملله‌تان، و ئەو باژێرتین وێران و کاڤلبووی دێ ئاڤاکه‌ن (۳) نه‌ترسه‌ تو رویره‌ش نابێ، و شه‌رم نه‌که تو شه‌رمزار نابێ، و تو شه‌رمزاریا گه‌نجینیا خۆ دێ ژ بێر که‌ی، و تو فه‌یتتیا بیژنیا خۆ ل بێرا خۆ نائینی (۴)...)).

و نوکه‌ دا په‌سیار بکه‌ین: ئەوی ئەف باژێرێ خرش، یێ حه‌تا نوکه (ل وی ده‌می) چو به‌ره‌م ژ خۆ نه‌دا، و ه‌کی وئ ژنکا عه‌یال نه‌بت، و به‌رانبه‌ر باژێرکه‌ی دی یێ تیر به‌ره‌م، شه‌رم ژ خۆ کری، و خۆ شه‌رمزار دیتی، قیجا مزگینی بۆ هاتیبه‌دان کو بلا ئەو ب که‌یف بکه‌فت؛ چونکی په‌ژده‌ک دێ ئیت عه‌یالی وی باژێرێ (یێ ژنکا کوبقی) دێ زیده‌تر لێ ئین ژ عه‌یالی وی باژێرێ ب به‌ره‌م

(بی ژنکا ب میپر)، ودهسپه لاتا وان دئی بهرفرهه بت، وئهو دئی بنه میراتگرتین گهلهک مللهتین دی، وئهو دئی گهلهک ژ وان باژپران ئافاکهن بیتن کو کاقلبوین وهاتینه وپرانکرن، وئهو باژپر ئیدی د ناٹ باژپران دا دئی خو سهربلند بینت، وشهرمی ژ خو ناکهت.. ئهری ئهف باژپره کیژ باژپره؟

شروقه کهرین کیتابا پیروژ دبیتن: ئهو باژپر (ئوروشه لیمه) وعهبالی وی ئسرائیلینه، ئهویسن دئی زیده بن، وعهردی فهگرن.. بهلی ئهف گوته یا دوبره ژ راستییی ژ بهر چند ئه گهره کان:

۱- هتا دهمی ئشه عیای وپشتی وی ب (۷۰۰) سالان ژی، ئوروشه لیم یا خرش نه بوویه، چ خرشوونئ ئهم ب هه بوونا پیغه مبهران تهفسیر بکهین، یان ژی ب ناٹ ودهنگ وهه بوونا دهسپه لاتئ تهفسیر بکهین.. وئهفه تشته کی گهلهکی ئاشکه رایه، چو هه وجیهی ب روژکرئی نینه.

۲- ئه گهر ئهو باژپری خرش ئوروشه لیم بت، ئهری ئهو باژپری ب عیال دئی کیژ باژپر بت؟ ئهو دبیتن: ئهو ژی ههر ئوروشه لیمه، ل سهری یا خرش بوو پاشی بوو خودان دووندهه، وئهفه وهر بادانه کا ئاشکه را وشیلپیکر نه کا مه قصوده ژ وان دا راستییی ل بهر خه لکی بهرزه کهن!!

۳- ته شهبه کرنا باژپری خرش ب ژنکا کویقی (ئهو ب تنی ل چولی دمینت) وهکی وی ژنکی یا بوویه بیژن وی میر مای، وته شهبه کرنا باژپری بهر همدار ب وی ژنکا ب میپر، ل فی جهی ژ دهقی تشته کی ژ قهستا نه بوویه، ل جهه کی دی ژ کیتابا پیروژ (نامه ییا پولسی بو خه لکی عه لاطییی ۲۱/۴- ۲۷) هندهک ژ تهفسیرا فی گوته ئشه عیای یا هاتییه ئاشکه راکرن، دهمی دیارگری کو ئیبراهیمی دو کوپ هه بوویه، ئیک ژ ژنکه کا جاریه (هاجرئی) بوو کو ئیسماعیله، وئیک ژ ژنکه کا ئازاد (سارایی) بوو کو ئیسمحاقه، پولس دبیت: د کیتابا پیروژ دا مه تل ب فان ههردو ژنکان هاتییه ئینان.. پاشی ئهو

ښی گوتنا شهعیایی دئینت.. مهعنا: پۆلس ل وئ باوری بوویه کو ژنکا کویښی د ښی گوتنا شهعیای دا هاتی هاجهره، وئ هغه تشته کی بهرعه قله، چونکی هاجهر ب تنی ل بهرپیا مه که هی مابوو، وزه لامی وئ نهو ل ویری هیلا بوو، وهکی گیانه وهره کی کویښی، یان ژنه کا بیژن.

۴- وئ هفا بوری پتر مه نیژیکی راستیی دکهت، دوونده ها ژنکا کویښی (هاجره ی) کو خه لکی مه که هی نه ب تایه تی قوره یشی، نهون یین کو دی زیده بن، وبنه میراتگرین ملله تین دی، وخیقه تا وان دی بهر فره دت، و ب چه پ وراستی دا دی چت، حه تا وی جهی ب خوژی فه دگرت یی عه یالی ژنکا ب میر (سارای) لی دژین..

۵- مهعنا: نهو باژپری خرش یی کو دقیت ب که یف بکه فت، چونکی نه ما ئیدی نهو وهکی بهری بی ناف بمینت، مه که هه، و بهرانه ری وی نهو باژپری دی یی کو دی ب خه م که فت، ئوروشه لیمه، و ب ښی ته فسیری ب تنی مهعنا یا وئ دهقا بوری ژ گوتنا شهعیای ئاشکه را دت.

۶- ل سه ر بناخه یی فان خالین بۆرین، نه م دبیزین: نهو ملله تی پیگوهۆر یی کو دی ل شوینا ئسرائیلییان ئالای ته وحیدا خودی هلگرت، موسلمانن، نهوین ئیکه مین جار ژ مه که هی ده رکه فتین..

وئ هف مه سه له د ناقبرین بین دا پتر دی بو مه ئاشکه را دت.

هندك تشتين دی

دهرباره ای مللهتی نوی

و ژ بلی ئەفان خالین بۆرین، هندەك تشتین دی ژێ دەرباره‌ی وی مللهتی نوی، د کیتابا ئشه‌عیایی پیغهمبر دا هاتینه، ب ره‌نگه‌کی چو گومان تیدا نه‌مینت بۆ مه‌ ئاشکه‌را دبت کو ئەو ملله‌ت ملله‌تی موحه‌ممد پیغهمبری بوو -سلاڤ لی بن- ژ دوونده‌ها ئیسماعیلی، یین کول به‌رییا فارانی (مه‌که‌هی) دژیان، و ل قیبری ئەم دی ئیشاره‌تی ب کورتی ده‌ینه هندەك ژ وان جهان:

۱- د پشکا (۳۵) یدا ژ کیتابا ئشه‌عیای، ئەڤ گۆتته هاتییه:

((صه‌را وعه‌ردی ه‌شک وبه‌یار دی که‌یفخۆش بت، ووه‌کی گولی دی گ‌ه‌ش بت (۱) وچه‌ق طاییان دی ژ خۆ ده‌ت، وگه‌له‌ک دی که‌یفخۆش بت، سه‌ره‌رازییا لوینانی ومه‌زنییا که‌رمه‌ل وشاروونی دی بۆ ئیته‌دان، وئهو دی مه‌زنییا خودایی مه‌ وگه‌شاتییا وی بینن (۲).. هنگی چاقین کۆره دی شه‌بن، وگوه‌ین که‌ر دی چی بن (۵) وسه‌قه‌ت وه‌کی خفشه‌ خه‌زالان دی بازده‌ت، وئهمزانی لال ژ که‌یفان دا دی سترانان بیژت، چونکی ل به‌ریی ئاڤ په‌قی، و ل صه‌رائی جۆک وروبیار چوون (۶).. و ل ویری ریکه‌ک دی شه‌بت دی بۆ ئیته‌ گۆتن: ریکا پیروژ، هه‌ر که‌سه‌کی پیس بت ل وی ریککی ناچت (۸)..)).

وئه‌فه ئیشاره‌ته‌کا دیاره کو مه‌مله‌که‌تا خودی یا بیته، ژ صه‌رائی ده‌ست پی دکه‌ت، وروناهییا خودی ل جه‌ه‌کی ه‌شک وبه‌یار دی گ‌ه‌ش که‌ت، ئەو جه‌ی وه‌کی گولی دی گ‌ه‌ش که‌ت، ویا غه‌ریب ئەوه ل فی جه‌ی دی پیروژ بت ریکه‌ک دی شه‌بت، ریکه‌کا پیروژ، یا کو ژ بلی مروّقین پاقر (خودان باوهر) که‌سه‌ک لی ناچن، وئهو ریک دی یا گرتی بت ل به‌ر هه‌ر که‌سه‌کی پیس (بی کافر).. وبیژنه

من ژ بلی ریتکا مه کههتی و مه دینتی، ل صهحرا تا عه ره بان یا هشک و به یار، کیش ریتک ل دنیا یی هه مبیی هه به چی نابت بو ئیکتی خودان باوهر نه بت لی بچت؟ و گوهی خو بده نه قی ئایه تی، ئەوا ل سه ر کافران حه رام کری بچنه مزگه فتا حه رام پشتی فه کرنا مه کههتی ل بهر موسلمانان، چ دبیترت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا﴾ (التوبة: ۲۸). و (نه جهس) هه ره ئەو په یقه یا ئشه عیای ژی بو موشرکان دانای، و کریبه نه گه را چی نه بوونا هاتنا وان بو جهی پیرۆز.

۲- و د پشکا (۴۲) یدا، ژ سفرا ئشه عیای ئەف پارچه هاتیبه:

((سترانه کا نوی بو خودی بسترن، ژ لایی عه ردی یین دویر فه وی پاک بکهن، ئەهی ریتنگین ل ده ربایی دده نه ری، و ئەهی ئاکنجییین ل گزیرتان (۱۰) صهحرا و باژیرین وی بلا دهنگی خو بلند بکهن، ئەو واری قیدار لی ئاکنجی بووی، خه لکی سالعی ل سه رین چیا یان ژ که یفان دا بلا دهنگی خو بلند بکهن (۱۱) و بلا ئەو خودی مه زن بکهن، و هه مدا وی ل وه لاتان به لاف بکهن (۱۲)..)).

مه عنا: ئشه عیای پیغه مبه ر، مه ئاگه هدار دکه ت کو سترانه کا نوی، بو خودی ل سه ر عه ردی دئ ئیته گوتن، صهحرا و باژیر هه می دئ پی که یفخوش بن، ب تاییه تی دو جه: ئەو واری قیدار لی ئاکنجی بووی، و ئەو جهی سالع دکه فتی.. و قیدار -وه کی کیتابا پیرۆز ب خو (سفر التکون: ۱۳/۲۵) ئاشکه را دکه ت- کوړی ئیسماعیلی بوو، و ئاشکه رایه ئیسماعیل و کوړین وی ل مه کههتی ئاکنجی بوو بوون، مه عنا واری قیداری (وقیدار باپیری قوره یشبیانه) مه کههه. و (سالع) یان (سالع) ئەو چیا یه یی دکه فته رۆژه لاتا باژیری مه دینا پیغه مبه ری -سلاف لی بن-.

و ژ فئ ئاشکھرا دبت کو مه که هی و مه دینی جهه کی بهرچا ف د مه مله که تا خودی یا نوی دا دی هبت.. و ژ فئ بو مه ئاشکھرا دبت کانئ بزجی هندک زانایین ئسرائیلییان - بهری هاتنا ئیسلامئ - قهستا وهلاتئ عه ره بان دکر، ودگوتن: نیزیکه پیغه مبره ک ل فی جهی بیته هنارتن.. به لی هنرا وان ئەو بوو پیغه مبره دی ژ وان ئسرائیلییان بت یین ل صه حرائ عه ره بان دژیان!

۳- و د پشکا (۹) یدا ژ کیتابا ئشه عیای به حسئ وی هلبژارتی دئیتته کرن یئ کو دی ل دویماهیا زه مانی ئیت، وهندک سالوخته تین وی ژئ دئینه بهرچا فکرن، و ل سه ری به حسئ وی ملله تی دئیتته کرن یئ کو ئەو دی د ناف وان دا ئیتته هلبژارتن، ودبیزت: ((ل دویماهیا زه مانی.. ئەو ملله تی د تارییی دایه ری رونا هییه کا مه زن دی بینت، وئوین ل عه ردئ سیبه را مرنئ ئاکنجی بووین رونا هییه ک دی ل هندافی وان گه ش که ت (۲) ئەو ئوممه ت ته زیده کر و که یفا وی مه زن کر..)).

و ب تنئ موحه ممد - سلاف لی بن- ل وی عه ردی هات یئ تاری لی یا ده سه لات، و ژ خودی دویر، ئەو عه ردئ ملله ته کی نه زان و خودی نه ناس لی دژیا، نه وه کی پیغه مبره ئ سرائیلییان ژ ئشه عیای بگره و هتا عیسی - سلاف لی بن- ئەوین ل عه رده کی پیروژ و تژی پیغه مبره هاتینه هنارتن.

۴- وئشه عیا پیغه مبره گه له ک سالوخته تین وی هلبژارتی ژئ بو مه ئاشکھرا کرینه، یئ کو ژ ناف وی ملله تی نوی دی ئیتته هلبژارتن، هه می ل سه ر پیغه مبره ئیسلامئ ونه که سی دی، ب جه دئین.. وئشه بابه تی ناقبرا بیتته ئه گه ر خودی حه ز بکه ت.

پیغه مبهري هلبژارتی

(مسیا) کییه؟

د گهلهک جهان دا ژ کیتابا پیرۆز، و ژ لایینی گهلهک پیغه مبهري (په مانا کهفن) فه، مزگینی ب هاتنا پیغه مبهري کی ل دویماییا زه مانی هاتییه دان، و گهلهک جاران ناسناقی (مسیا) بو وی دئیته دانان، وئەف په یقه د زمانی کیتابا پیرۆز دا ب رامانا (ئهووی هلبژارتی) یان (المصطفی) ب زمانی عه ربان دئیت، و هژماره کا نه یا کیم ژ سالوخته یی فی هلبژارتی یی هاتینه گۆتن، بو هندی دا خودان باوهر د وی دا نه که فنه شکئی ده می ئەو دئیت، و قورئان ئیشاره تی دده ته فی مه سه لی ده می دبیرت:

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۗ فَاَلَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (الأعراف: ۱۵۷).

یه عنی: ئەو یی دو یکه فتنا وی پیغه مبهري نه خوانده فا دکهن، یی به حس و سالوخته تی وی ل نک خو د تهورات وئنجیلی دا نقیسی دبینن، ئەو فه رمانی ب باشییی ل وان دکهت، و وان ژ خرابییی دده ته پاش، و تشتتین پاقر بو وان حه لال دکهت، و تشتتین پیس ل سه ر وان حه رام دکهت، ووی باری گران یی ل وان هاتییه کرن ژ سه ر وان رادکتهت، فیجا ئەو یی باوهری پی ئینای، و بهایی وی

مهزن کری وپشتهفانییا وی کری، ودویکهفتنا وئ روناھییی کری یا بو وی هاتییه خوارئ، ئەو ئەون یین نیفلهح دیتی..

وئەم ل قیرئ ب تنئ دئ بهحسئ وان سالوختهان کهین یین د کیتابا ئشهعیا پیغمه مبری دا بو قئ پیغمه مبرئ هلیژارتی هاتین.

۱- ئەو پیغمه مبر عەبدئ خودئ یئ هلیژارتییه:

ئشهعیا د هژمارا (۴۲) یدا قئ گوئنئ د دەر حەقا پیغمه مبرئ هلیژارتی دا ژ خودئ قەدگوھیزت، ودبیزت: ((ئەقەیه عەبدئ من ئەوئ ئەز پشتهفانییی لی دکەم، هلیژارتییی من یئ من کەیف پی دئیت، روخا خو^(۱) دئ ب سەر دا ئینم، دا ئەو مللەتان ب دادییی ب ریتقە ببەت (۱) ئەو ناکەتە قیژری وهاوار ودهنگئ خو ل ریتکی بلند ناکەت...)).

مەعنا: ئەو پیغمه مبر عەبدەکه ژ عەبدین خو، ویا غەریب ئەوه، ئەوین دبیزن: مەسیح عەبد نینە، بەلکی کورئ خودییه، وپشکەکه ژ وی!! دبیزن: ئەقە بەحسئ مەسیحییه وئەو ئیشارەتەکه بو وی!

۲- ئەو پیغمه مبر دەمئ دئیت خەلکی مەکههئ ومەدینی کەیف ب هاتنا وی دئیت:

وئەف پارچە بەری نوکە مە قەگیرایە، وتیدا هاتبو: ((صەحرا وبارژیرین وئ بلا دەنگئ خو بلند بکەن، ئەو وارئ قیدار لی ئاکنجی بووی، خەلکی سالع ل سەرتن چیایان ژ کەیفان دا بلا دەنگئ خو بلند بکەن (۱۱)..))

ومە گوئ: وارئ قیداری مەکههه، چونکی قیدارئ کورئ ئیسماعیلی باپیری قورەیشییان ل مەکههئ یئ ئاکنجی بوو، وخەلکی سالع خەلکی مەدینییه، چونکی سالع چیاپەکه دکەفته مەدینی.

(۱) د قورئانی دا (روح) یان (رووحا خودئ) لەقەبەکه بو جبریلی -سلافا لی بن- دئیتە

۳- ئەو پیغەمبەر د نafh ملله ته کی نه زان دا دئیت:

وئەقە ژێ بهری نوکه مه شه گپرایه: ((ئەو ملله تی ل تارییی دایه ری
رۆناهییه کا مهزن دئ بینت، وئەوین ل عەردئ سیبەرا مرنئ ئاکنجی بووین
رۆناهییه ک دئ ل هندافی وان گەش کەت...)).

وئەف سالۆخە ته پتر ل نک عەرەبان هەبوو، یین کو د تارییا نه زانین و کوفری
دا دژیان.

۴- وی پیغەمبەری نیشانه ک وهکی ختمی ل نafh ملین وی هەیه:

د پارچه ییا (۹) یدا، ئشە عیا به حسی سالۆخە تین پیغەمبەری هلبژارتی
دکەت، و دبیزت: ((سەروری دئ ل سەر ملین وی بت، و نافی وی دئ یی
عەجیب بت (۶)...)).

و د جهه کی دا ژ په یمانا نوی (ئنجیلا یووحه نای ۲۷/۶) ل سەر ئەزمانی
مەسیحی هاتییه، ئەو دبیزته هەقالین خو: ((کاری بکه نە بو وی خوارنا
نەمینت، بەلکی بو وی خوارنا دمینت، بو ژینا هەر وهەر یا کورئ مروقی ددەته
هەوه؛ چونکی ئەفی خودایی باب ئەو ختم کر بیه...)).

ورۆژا سەلمانی فارسی هاتییه نک پیغەمبەری -سلاف لی بن- دا بهری خو
بده تی کانی ئەو سالۆخەت ل نک وی هەنه یین سەیدایی و یی ئوسقوف بو
گۆتین ژ سالۆخە تین پیغەمبەری دویماییا زەمانی، وی بهری خو دا نafh ملین
وی، وگاڤا ئەو نیشان ل سەر دیتی یا وهکی ختمی، خو تی وەرکر و پیئشه ماچی
کر، وگۆت: ئەقە ئەو نیشانه یا ئوسقوفی بو من گۆتی.

۵- هەر چەنده ئەو یی نەخواندەقانه ژێ به لی کیتاب دئ بو وی ئیتەدان،
وهنگی ئەو دئ بیژت: ئەز یی خواندەقا نیم:

د پارچه ییا (۲۹) یدا پشتی ئشە عیا گەفان ب تیچوونی ل ئوروشە لیمی
دکەت دبیزت: ((چونکی خودی روخا خەوه کا کویر ب سەر هەوه دا ئینایه، وی

چاقین پیغه ممبرین ههوه گرتن، وسهرین وان بین ههوه دبینن پهچنین (۱۰) وئەف هه می خهون بۆ ههوه مان، وهکی کتیبه کا ختمکری، ده می ئه و بۆ وی یی خواندن دزانت دئیتهدان قیجا ئه و دبیتت: ئه ز نه شیم (بخوینم) چونکی ئه و یا ختمکریه (۱۱) وده می ئه و وئ دده نه وی یی نه خوانده فان، ودبیتتی: بخوینه، ئه و دبیتت: ئه ز یی خوانده فان نیم (۱۲)..).

مهنا: پشتی (ئوروشه لیم) دئیته تیرن، کیتاب بۆ ئیککی نه خوانده فان دئیتهدان، وهنگی ئه و دبیتت: ئه ز یی خوانده فان نیم، یان: ئه ز نه شیم بخوینم.. وئەف دان وستاندنه ب تمامی ئه و بوو یا جارا ئیککی د ناچه را جبریلی (روحا خودی) وموحه ممدی دا -سلاف لی بن- ل شکهفتی چیسووی، ده می وی گوتیی: بخوینه (اقرأ).. وی گوتی: ئه ز یی نه خوانده قامه (ما أنا بقارئ).. وئەف گوتنه ب چو رهنگان ژ مهسبحی ناگرت؛ چونکی ئه و مروقه کی خوانده فان بوو.

۶- ئه و پیغه ممبر ژ وهلاتی عه ره بانه، وئه و ژ جهی خۆ دره قت وقه ستا ده قه را تیمائی دکهت، وپشتی ره قینا خۆ ب ساله کی ئه و د شه ره کی دا مه جدا قیداریان فه نا دکهت:

وئەفه ده لیله کی ژ روژی گه شتره ل سه ر پیغه ممبرینیا موحه ممدی -سلاف لی بن- کو د کیتابا ئشه عیای دا هاتی، له و د ناچه ره کا تایهت دا ئه م دی به حس کهین.

پینخه‌مبه‌رێ دویمایه‌یی

ژ وه‌لاتێ عه‌ره‌بانه

شه‌ری به‌دری ئه‌وی ل رۆژا هه‌فدی ژ ره‌مه‌زانا سالا ئیکێ مشه‌ختی د ناقه‌ه‌را له‌شکه‌ری موسلمانان ویی کافران دا، رویدای، ئیک ژ وان شه‌ران بوو یێن رووی دیرۆکی وه‌رگێرای، کۆمه‌کا بچوبک ژ خودان باوه‌ران کو هژمارا وان نیزیکی (۳۱۴) که‌سان بوو ژ موهاجریین خه‌لکی مه‌که‌هی کو بارا پتر ژ وان ژ ئوبجاخا قوره‌یشییان بوون، وئه‌نصاریین خه‌لکی مه‌دینێ کو ژ ئوبجاخا ئه‌وس و خه‌زرجان بوون، به‌رانبه‌ر نیزیکی هزار که‌سان ژ فیرس و عه‌گیدین قوره‌یشییان ژ خه‌لکی مه‌که‌هی راوه‌ستان وئه‌گه‌ر مرۆقی ب پېقه‌رین عه‌سکه‌ری به‌ری خو دابا مه‌یدانا شه‌ری به‌ری شه‌ر ده‌ست پی بکه‌ت، دا بیژت: سه‌عه‌ته‌ک دو پیتقه‌ ناچن فیرس و عه‌گیدین قوره‌یشییان وه‌کی قورچه‌کا ئاقتی له‌شکه‌ری به‌رانبه‌ر خو دئ شکینن، وپشتی هنگی دئ قه‌ستا بنگه‌هی وان ژێ ل مه‌دینێ که‌ن، دا ئه‌وین مایی ژ وان ب ده‌ستان بگرن، و دویمایه‌یه‌کا ب له‌ز بو‌قتی گازییا نوی بدانن، و سه‌ری خو ژ وی ئیشی ته‌نا که‌ن یا ژ به‌ر موحه‌مه‌دی وه‌ه‌قالین وی گه‌ه‌شتیی، به‌لێ تشتی چێووی حیساباتین مه‌زنین قوره‌یشییان هه‌می تیکدان، ونه‌ ب تنێ سه‌رگێژی ل وان زنده‌کر، به‌لکی سه‌رین وان یێن مه‌زن ب خو ژێ هه‌می ژ سه‌ر قابلی هاقیتن!

وکارتیکرنا ئی شکه‌ستنا کریت یا گه‌ه‌شتیه‌ قوره‌یشییان نه‌ ب تنێ ل مه‌که‌هی دهنگ فه‌دا، به‌لکی ل جه‌زیرا عه‌ره‌بان هه‌می، ئه‌و سه‌هما

قوره یشیمان د سهری همی ئویجاخین عه ره بان دا هه ی، نه ما . .
 ژ لایه کی دی قه هژماره کا نه یا کیم ژ فیرس وعه گیدین قوره یشیمان
 ب کریتترین رهنگ، و ب دهستین هندهک که سین چو ناف ودهنگی خو
 ل مهیدان و بهرؤکین شهری نههه ی هاتنه کوشتن .

ئهف رویدانا هه یا مهزن هیشتا بهری هاتنا ئیسلامی هندهک
 پیغه مبران (ته نه بوء) پی کربوو، وراگه هاندبوو کو (خودی خودایی
 ئسرائیلی هوسا ناخفتییه) یه عنی: هوسا بریار دایه، و د گهل وی
 دهستیقه دانا مهزن یا ل درژییا سال وزه مانان گه هشتییه (کیتاب)
 وگوتنن پیغه مبران ژ لایه دویکه فتین وان قه، بهلی هیشتا تیرا
 هندئ مایه کو مروقی پشت راست بکهت کو (موحه ممدئ قوره یشی)
 ئه و پیغه مبره یی ئیراهیم ونه فیین وی ژ پیغه مبرین ئسرائیلیان
 -سلاف لی بن- مزگینی ب هاتنا وی دای، و ژ دویکه فتین خو
 خواستی کو ده می ئه و دئیت، ئه و باوه ربیی پی بینن و دویکه فتنا وی
 بکهن .

و ل قیرئ مه دقیت بهحسئ ئیک ژ وان مزگینی یان (ته نه بوئاتان)
 بکهین یین پیغه مبرهک ژ پیغه مبرین ئسرائیلیان داین کو پهیدوهندی
 ب سهرکهفتنا موسلمانان قه هه یه ل رۆژا بهدرئ، وژیده ری مه بو قئ
 چندئ ئه و کیتابه یا حه تا ئه قرو ژئ جوهی وفله باوه ربیی پی دئینن،
 و دبیزنی: کیتا با پیروژ . .

کیتا با ئسرائیلیان یا پیروژ -وه کی دئیته زانین- ژ دو پشکان پیک
 دئیت: پهیمان کهفن (العهد القديم) ئه و هندهک جاران ئه م دبیزنی:
 تهورات، و پهیمانا نوی (العهد الجديد) ئه و دبیزنی: ئنجیل. و ئیک
 ژ تایه تییین (پهرتووکا پیروژ) ب ههردو پشکین خو قه ئه وه دهقا وی یا

ئه‌صلی، ب وی زمانی بۆ پیغه‌به‌ران هاتییه‌ خواری نه‌مایه، چونکی زانایین دینی -وه‌کی دئیته‌ هزرکرن- ری دابوو ئه‌و بیته‌ وهرگپران بۆ هنده‌ک زمانین دی، وئهو ب زمانین دی بیته‌ خواندن، بیته‌ ده‌قا وی یا ئه‌صلی د گهل دا بت، و ب فی ره‌نگی دانیه‌یا ئه‌صلی نه‌ما، و ب تنی دانیه‌یین وهرگپرای مان، وئاشکه‌رایه‌ وهرگپران ئه‌گهر چه‌ند یا باش ژی بت نه‌شیت سه‌دئ سه‌د وه‌کی دانیه‌یا ئه‌صل بت، ژ به‌ر قی چه‌ندی ئه‌م دبیین که‌له‌ک گوهورین وجوداهی د ناقبه‌را دانیه‌یین (په‌رتووکا پیرۆز) دا هه‌نه، جوداهییین وه‌سا یین کو هنده‌ک جارن کاری ل مه‌عنایێ دکهن، به‌روقاژی قورئانی ئه‌وا ده‌قا وی یا ئه‌صلی ب زمانی عه‌ره‌بی هاتییه‌ پاراستن، له‌و چو جوداهی نه‌که‌فتییه‌ دانیه‌یین وی.

زق‌رین ل بابه‌تی خۆ یی سه‌ره‌کی دئ بیژین: ئشه‌عیایێ پیغه‌مبه‌ر -وه‌کی به‌ری نوکه‌ ژی م گوئی- ملله‌تی خۆ ب هژماره‌کا ئاتافان ترساندبوون، ئه‌گهر ئه‌و ل سه‌ر بی ئه‌مرییا خودئ دبه‌رده‌وام بن، ووی پیشبینی ب هاتنا گه‌له‌ک به‌لا و موصبیه‌تین مه‌زن کربوو.

د ئیصحا‌حا (۲۱) یدا ئشه‌عییا به‌حسئ (نوبوئه‌ته‌کی) ده‌رباره‌ی وه‌لاتی عه‌ره‌بان دکه‌ت، و دبیرت:

((نوبوئه‌ته‌ک ده‌رباره‌ی گزیرتا عه‌ره‌بان: ئه‌ی کاروانییین ده‌دانییان، ل سه‌حراییین وه‌لاتی عه‌ره‌بان هوین دئ دانن (۱۳) قیجا هوین گه‌لی خه‌لکی ته‌یمائی ئاقی بیننه‌ پیشوازییا وی یی تیهنی، وه‌وین ب نانی پیشوازییی ل وی بکه‌ن ئه‌وی ره‌فی^(۱) (۱۴)، چونکی ئه‌و ل به‌رانبه‌ر شیران یین ره‌قین، ل به‌رانبه‌ر شیرئ رویسکری، وگفانی کیشای، و به‌رانبه‌ر

(۱) بۆ ئاگه‌داری: د هنده‌ک دانیه‌یین (په‌رتووکا پیرۆز) دا، (ئه‌وی ره‌فی) کته‌ (اله‌ارب)

و د هنده‌کان دا کۆمه‌ (اله‌اربیین).

دژواريبا شهري (۱۵)، چونكي خودي هؤسا يي گوتيه من: ل ده مي ساله كي وهكي سالا كريگرتي مهجد وسه رفه رازيبا قيدار هه مي دي فهنا بت (۱۶)، وهژمارا كقاندارين عه گيدين قيداريان بيتن مابين دي كيم بت، چونكي خودي خودايي سرائيلي ناخفتيه).

وچند راوه ستيا نه كين كورت د گهل قي ده قي مه هه نه:

۱- (قيدار) ئه وي ناخي وي د قي ده قي دا هاتي، وهكي بهري نوكه زي مه ناشكه را كري، و ل دويش گوتنا ته وراتي ب خو (سفر التكوين ۱۲/۲۵) كورئي ئيسماعيلي كورئي ئيبراهيمي بوو. وهو بايي قوره يشيانه.. بلا ئه م قي چهندي ژ بير نه كين.

۲- هه ژ سه ري ده قا بوري بو مه ناشكه را دبت كو قي (نوبوئهت) وپيشبينيي په يوه ندي ب وهلاتي عه ره بان قه هه يه، وهندي ئه ف مه سه له يا ناشكه راهه كه سه ك نه شيت حاشاتيبي لي بكه ت.

۳- (داداني) ئه وين گوتن بو دئيته ئاراسته كرن كينه؟ د وان ژيديرين ل بهر ده ستني من هه ين، وهكي كتيبا (التفسير التطبيقي للكتاب المقدس) شروفه كرين په رتووكا پيروژ د سه ر به رسقا قي پسيارا بوري را باز دده ن، وخو تي ناگه هينن! به لي هه ر كه سه كي باش هه رازا خو د دقي دا بكه ت، دي زانت كو (داداني) دقيت هه ده ك كه س بن باوه ري ب گوتنا پيغه مبه رين سرائيلي هه بت، يان سرائيلي ب خو بن، و ل وهلاتي عه ريان بژين، ل ته يمائي، يان ل نيزيكي وي.. ما پيغه مبه ري وان نابيژت: گه لي خه لكي ته يمائي د هه وارا وي وه رن يي ژ بهر شيرين قيداريان ره قي؟

وهه ژيبه بيتين: ئه و جهي باژيري مه ديني (يه شري) دكه فتني وده ور به رين وي زي دگوتني: ده قه را ته يمائي، و ل نيزيكي باژيري مه ديني

یئ نوکه برئ باژپرهک هه بوو دگۆتنئ: دیدان، (ونوکه دبپژنئ: العلاء) خه لکئ وئ جوهری بوون، و دوویر نینه (دیدان) و (دهدان) ئیک بن، یان په یوهندی د گهل ئیک هه بت.. و به لکی ئەف گازییه بو خه لکئ وئ هاتبته ئاراسته کرن^(١).

٤- و تشتئ هندئ دگه هینت کو جوهریان بهری هاتنا ئیسلامئ -ژ بهر قئ مزگینیئ- باوهری هه بوو کو پیغه مبهری دووماهیئ دئ ل دهقهره تهمائئ ئیته هنارتن، ئەو بوو هژمارهکا ئوبجاخین وان ژ وهلاتئ شامئ هاتبوون و ل قئ دهقهرئ ئاکنجی بوو بوون، چونکی ههمی هزرا وان ئەو بوو کو ئەو پیغه مبهری دئ ژ ناڤ وان ئیته هلبژارتن، و تشته کئ زیده بهرچاقه کول مه دینئ ودهور و بهرین وئ چه ند ئوبجاخین ئسرائیلییان هه بوون.. هه تا پیغه مبهری -سلاڤ لئ بن-، پاشی عومهری ئەو ده ریخستین.

٥- د دیرۆکا وهلاتئ عه ره بان دا ب تنئ جاره کئ رویدانهکا ب قئ رهنگی یئ ئشه عیا پیغه مبهری به حس ژئ دکت په یادابوو، ئەو ژئ رویدانا مشه ختبوونا پیغه مبهری ئیسلامییه -سلاڤ لئ بن-، بهری بوونا عیساى -سلاڤ لئ بن- ب نیزیکی هه فت سه د سالان وهیشتا ده می مهمله که تا ئسرائیلییان نه هله وشیاى، و ئەو ل عه ردی به لاف نه بووین، ئشه عیا یئ پیغه مبهری گۆتبوو ملله تئ خو:

هندهک ژ هه وه دئ ده ریده ر بن، دئ بنه کاروانی وکه فنه کۆلانین خه لکی، هندهک ژ هه وه دئ ل جهه کی ژ وهلاتئ عه ره بان، ل دهقهره تهمائئ، ئاکنجی بن. وده می هوین ل وپژئ، که سه ک دئ ژ بهر شیرین

(١) بنیره: تباشیر الإنجیل والتوراة بالإسلام ورسوله، یا د. نصر الله أبو طالب، ط ١،

رویس رہقت، برسی وی بی ری، دی قہستا دہقہرا تہیمائی کہت، ئەو جہی ہوین لی، قیجا گاڤا ئەو ہات، ہوین د ہہواری ہہرن، وپشتہ قانییا وی بکن، ئاقی ونانی بو بہن..

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ آلِ يَسْنَ لَمَّا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِءَ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿۸۱﴾﴾ (آل عمران: ۸۱).

بہلی وان قی جاری ژی -وہکی عہدہتی وان ہہر جار- گوہدارییا پیغہ مہری خو نہ کر، جوہی ئەوین ل دہقہرا تیمائی ئاکنجیبوین، بو ہندی دا دەمی (نوبوئہ تا کیتابا موقہ ددہس) ب جہ دئیت، ئەو پیغہ مہر دئیت یی ئشہ عیای مزگینییا ہاتنا وی دای، باوہرییی پی بین، وہکی وان ب خو دگوتہ کافرین عہرہ بان ژ خہلکی (یہ تری): نتیجہ پیغہ مہری دویماییا زہمانی بیت، ئەم ئەو پیکقہ دی شہری ہہوہ کہین.. گاڤا ئەو پیغہ مہر ہاتی یی وان نیاسی و سالوختین وی دیتین، وان کوفر پی کر: ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِءَ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿۸۱﴾﴾ (البقرة: ۸۹).

دەمی ئەمیری خودی ل سہر ہندی پیک ہاتی کو پیغہ مہری خو یی دویماییی بہنیرت، وپشتی سیزدہ سالان ژ مانا وی ل مہ کہہی، ئویجاخا وی ژ قورہیشییان، نہقییین قیداری، باوہری پی نہئینا، ئەو مہجبور کر کو ژ مہ کہہی بردہقت، وقہستا باژیری یہ تری بکہت.. ئەو جہی دکہقتہ دہقہرا (تہیمائی).

وهوبن دزانن ب چ رهنگی ئەو ژ مهکههیی دهرکهفتبوو، وچاوا گههشتبوو یه شریعی؟ ب دورستی ب وی رهنگی یی (سفر ئشهعبا) دبیت، ژ بهرانبه شیرین رويسکری وکفانین کیشای و دژوارییا شهپری ئەو رهقی.. ل وئ شهما ئەو ژ مالا خو دهرکهفتی کافرین مهکههیی بریار دابوو ژ ههر بابکهکی زهلامهکی زیرهک ودهستههل هلبژترین، دا ب شیرین خو یین رويس وکفانین خو یین کیشای فه ل بهر دهرگههیی مالا وی راوهستن، ههتا دههیی شهف رهش وتاری دبت، ئەو ل ژیر پهردی وئ هپرسی بکهنه سهه موحه ممدی ووی د مالا وی دا فه کوژن..

وپستی ئەو ژ دستین قورهیشییان دهرکهفتی ژی، قورهیشییان سهه حیشر کره خهلات بو وی یی سهری موحه ممدی بو وان بینت، بهلی خودی (خودایی ئسایلی!) ئەوی بهری هنگی (ئاخفتی) یهعنی: بریار دای.. تشتهکی دی ههزکریو، پیغه مبهه -سلاف لی بن- ل پیش چاقتین وان یین تاریکری، و ل بهرانبه شیرین وان یین رويسکری دهرکهفت، ووی ئەه ئابهته دهواند: ﴿وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ ﴿١٠١﴾ و جارهکا دی د شکهفتی ژی فه ئەو وههئالی وی یی راستگو ئەبوو بهکر ژ شیرین قورهیشییان یین رويسکری رزگار بوون، و ب رتفه ژی ئەو ژ هپرشا (سوراههیی کوری مالکی) رزگار بوون، و برسی و تپهنی گههشتنه عهردی تیمائی.

بهلی کاروانییین دههائی ل شوینا گوتنا پیغه مبههیی خو ب جه بینن، و ب ئاف ونانی فه بین پیشوازییی ل وی بکهن، و باورییی پی بینن، وپشتهفانییا وی بکهن.. نه یاره بیا وی کر و کوفر پی کر.

٦- وپستی سالهکی ژ هاتنا وی (ئهوی ژ بهر شیرین رويسکری) رهقی بو دههههرا تیمائی، و ل پیش چاقتین کاروانییین دههانیان (مهجدا

قيداريبان) ب دهستى قه پيغهمبه رى ودويكهفتيپن وي فنهابوو، وهژمارا عهگيدتين وان كيم بوو، دهمى (حهفتى) ژ وان ل بهدرى هاتينه كوشتن، و (حهفتى) ئيخسير بووين، وهيهبه تا قيداريبان (قورهيشيبان) ب ناخى كهفت، و د چاڤين عه ره بان دا شكهست، وئهقه نيشانه كا دى يا بنبر بوو بو جوهيبان كو پي بزائن ئهقه ئه و پيغهمبه ره يي كيتا با وان مزگينييا هاتنا وي داي، بهلى وان ژ حسويدى ودلپرشى باوهرى پي نهئينا.

٧- ودڤيت ژ بېر نهكهين كو بهرى شهري بهدرى دهست پي بكهت، وجهواب گههشتيه بهوو جههلى (قائيدى مهيدانى) يي قورهيشيبان كو كاروانى بهوو سوفيبانى ب سلامهتى يي گههشتيه مهكهه، ڤيجا دا بزڤرينه مهكهه، وي گوت: هنگى دى زڤرين هتا ئه م دچينه سهه كانيين بهدرى، و ل ويڤى حيشتران قه دكوژين، وخو سهرخوش دكهين، وتيياترو دئين وبو مه درهقسن، دا سههما مه بچته د سهري ههمى عه ره بان دا، ودا ئه و بزائن ئه م كينه.

يهعنى: نارمانجا وي ئه و بوو ئه و (مهجدا قورهيشيبان) زيده تر لى بكهن، بهلى (خودى خودايى ئسرائيلى!) بهرى هنگى ناخفتهنه كا دى هه بوو، وي فهرمان دابوو (مهجدا قورهيشيبان) ب دهستى پيغهمبه رى وي يي دويماهيى فه نابت، وپشتى شهري بهدرى ترسا موسلمانان (نهكو يا قورهيشيبان) كهفته دلى عه ره بان ههميبان، بهلكى جوهيبان ب خو ژى!

ملله تهكی نوئی .. جههكی نوئی ..

پیغه مبهری نوئی ..

د کتیبنا ئشه عیای دا و دپتر ژ جهه کی دا خودی ل سهر ئه زمانی پیغه مبهری خو گه فی ل ملله تی ئسرائیلی دکه ت کو ئه گهر وان په یمانا خودی شکاند، خودی دی ل وان ب غه زه ب ئیت، مه له کووتا خو دی ژ وان ستینت، ووان به رانه بر دوژمنان شکینت، وره زیل که ت، وئهو دی ملله ته کی دی (بی نوئی) ئینت، و ل جهی وان دانت .. ل جهی وان وهک عه رد، و ل جهی وان وهک مه رته به و بها ژی.

و ژ وان جهان یین ئه فا مه گوئی تیدا هاتی ژ کتیبنا ئشه عیای ناقبر شیسستییه، د قی ناقبری دا ب قی رهنگی گازی بو جهه کی (باژیره کی) دئیته ئاراسته کرن، دبیژت:

((رابه گهش ببه، چونکی رونا هییا خودایی ته هات، و مه جدا و مه زنی وی ل ته هه لات (۱)، ها ئه فه تاریبی عه ردی پیچای، وشه فا رهش یا ب سهر ملله تان دا هاتی، به لی تو خودی ل هنداقی ته گهش دکه ت، و مزنییا وی ل دور ته دئیته دیتن (۲)، قیجا هه می ملله ت دی قه سستا رونا هییا ته که ن، و مه لک دی بهر ب گه شاتییا رونا هییا ه فه ئین (۳)، هزرا خو د ده ور و بهرین خو دا بکه و بهری خو بدی، ئه فه ئهو هه می کو مبوون و هاتنه نک ته، کورین ته ژ جهه کی دویر دئیته نک ته، و کچین ته ل سهر ده ستان دئیته راکرن (۴)، هنگی تو دی بهری خو ده بی و گهش بی، و دلجی ته دی تری خوشی بت، و پری که یف بت، چونکی مال و سامانی ده ربایی دی بو ته ئیته فه گوهاستن، و ده وله مه ندییا ملله ان دی

ب سهر ته دا بارت (٥)، عهردي ته دي تڙي چيشتر بت، ژ عهردي (مديان وعيفه) چيشترين جوان (جحيل) دي ب سهر ته دا ئين، ئهو ژ (شها) دي ئين و دباركري ب زږي، وتهسبيحا خودي دي بلند وبه لاث بت (٦)، ههمي پهزي قيداريا دي ل نك ته كوم بت، نيريپين (نهبايووتي) دي خزمه تا ته كهن، ئهو ب قورباني دي بو من ئينه پيشكيشكرن وقه بويكرن، وئهز دي مالا خو يا گهش مهزن كه م (٧)، ژ وان هندهك ب فرين دي ئين وهكي عهوران، ووهكي كو تران ده مي دزقرنه هيلينان...).

و ژ قي دهقا بوږي بو مه ئاشكهره دبت كو جهه كي پيروژ دي هه بت ل دهه كي بيت (پشتي ئشه عياي) دي گهش و پيروژ بت، وكاروانين مروفقان ژ ههمي لايين عهردي دي ئين هجي (قهستي) كه ني، سوبار ل سهر چيشتران، بهلكي هندهك ژ وان وهكي طهيران دي فرن و ئيني..
وبو مه ههيه ئه م پسيار بكهين: ئهري ئهوكيژ جهه يي هو سا؟

شروقه كه رتن په رتووكا پيروژ دبېژن: ئهو (ئورو شه ليمه)، به لي دا بهري خو بدهيني كاني ئهف گو تنه وان يا راسته يا نه؟!

ئهفه نيزيكي سي هزار سال ب سهر قي مزگيني يي دا چوون، ومه نه ديتييه (قودس) ب قي رهنگي لي هاتي يا ئهف مزگينييه به حس ژي دكهت، كو ملله تين دنيايي ههمي بهرده وام بين قست بكهني، هجي لي بكن، وتهسبيحا خودي بكن، ومه نه ديتييه زږي و مال ودهوله مهنديا عهردي ودهريايي بو بيته ئينان. وئه گهر جهه كي ئهف جهه يي ئشه عيا به حس ژي دكهت مه كه ه و به يتا خودي نه بت، ئهو جهه كي دي دنيايي هه مي يي دا نابت.

پشتی هنگی بهری خو بدنه دهلیله کی دی یی گهش.. ده می شه عیا بهحسی وی خه لکی دکهت یین کو دی ئین وقهستا فی جهی پیروز کهن، ل سه ری ئه و ناخی هندهک جهان ژ وه لاتی عه ره بان دبیزت، ئه وین دکه قنه گزیرتا عه ره بان، پاشی ودبیزت: ده می ئه و دئین دا ناخی خودی پیروز بکهن و تسبیحا وی بکهن، په زین قیداریان ئه و وهک قوربانین قه بولگری بو خودی پیشکیش دکهن.. و ژبیر نه کهن قیداری قوره شینه -وه کی پتر ژ جاره کی مه گوتی- و ب تنی د حه جا موسلمانان دا په ز وهک قوربان دئینه پیشکیش کرن.

دا پتر بو مه ئاشکهرا بیت کو ئه ف ملله تی نوی دئیت، و په یاما خودی هل دگرت، پشتی خودی ل ملله تی ئسرائیلی ب غه زه ب دئیت، ملله ته کی دبیبه، له و ئه ف تشته ل بهر ئسرائیلیان دی یی غه رب ب ت، (وه کی د سفرا مه زامیران دا (٢٣-٢٢/١١٨) هاتی: ئه و بهری نژیاران قه بویل نه کری بوو سه رگوشه، ژ لایین خودی قه ئه ف چه نده چی بوویه، و ئه و د چا قین مه دا تشته کی عه جیبه) مه گوت: دا پتر بو مه ئاشکهرا بیت کو (ملله تی نوی دی ئیته هلبژارتن) ملله ته کی جودایه ژ یی بهری گوهدارییا فی ده قی ژ سفرا شه عیای (هژمارا ٤٣) بکهن:

((تشتین ئیکی بهحس ژئ نه کهن، وهزرا خو د تشتین کهفن دا نه کهن (١٨)، بهری خو بدنی، ئه ف هه زه دی کاره کی نوی کهم، نوکه ئه و دی شین بت^(١)، ل صه حرائی ئه ز دی ریکه کی دانم، و ل بهری بیی رو بباران دی

(١) د گلهک جهان دا ژ کیتابا پیروز، ده می بهحسی پیغه مبهری دویمه هیی و ئومه تا وی دئیته کرن، ئه و ب (شینکاتی) یی ژ نوی (شین) دبت، و مه زن دبت، و ب هیز دکهفت، دئینه (ته شبیه کرن) و قورئان ژئ هه ر ئیشاره تی دده ته فی چه ندی ده می

بہم (۱۹)، کویقیبیین صہحرائی گورگ وحہیوان، دئی من مہزن کہن، چونکی من ل بہریی ٹاف دہریخست و ل دہشتی رویار برن دا ٹہز وی مللہتی ٹاف دہم یی من ہلبژارتی (۲۰)، و ب نک خو؁ قہ کیشای دا حہمدا من بکہت (۲۱)۔۔۔۔۔

ژ قئی دہقی ژئی باش ٹاشکہرا دبت کو پیغہ مہرین ئسرائیلییان گہلہک ب ٹاشکہرا ٹہو ٹاگہدار کربوون، کو ٹہو ریٹکا نوی یا خودی بو؁ خہلکی دئی دانت، دئی ل صہحرائی بت، و ٹہو ل بہر ئسرائیلییان دئی تشتہکی نوی وغہریب بت، لہو ٹہو ہہر دئی بہحسی یا بہری کہن، و تشتی کہفن بو؁ خو؁ کہنہ ہیجہت، لہو ٹہو پیغہ مہرین وانہ گوٹنی ژ خودایی وان بو؁ وان قہ دگوہیزت، کو ٹہو تشتہکی نوی دئی کہت، یی جودا ژ تشتی بہری، و دہمی ٹہو قی تشتی نوی دکہت، کویقیبیین صہحرائی، دئی حہمدا خودایی خو؁ کہن، ووی مہزن کہن، سہرا چ؟ سہرا ہندی کو خودی ل قئی صہحرائی ہشک وزوہا ٹافہکا خو؁ ش وشرین پہقاندی، و مللہتی خو؁ یی نوی ہلبژارتی پی ٹاقدای۔۔

ریٹکہکا نوی ل صہحرائی، و مللہتہکی بہری ہنگی وہکی حہیوانی کویقی دویر ژ خودی دژیا، پاشی ب سہر حہقیبی ہلبووی، خودی نیای و ٹہو مہزن کری۔۔ ٹہف مللہتہ دئی کی بت؟

وہیژای گوٹنییہ، کو بہری ہاتنا ئیسلامی د ناف جوہی وفہلان دا تشتہکی مسوگہر بوو کو پیغہ مہرین دویماہیپی دئی ل صہحرائی عہرہبان ئیتہ ہنارتن، و ٹہف چہندہ بو؁ مہ ژ سہرہاتیبا سہلمانی فارسی ٹاشکہرا

دبیژت: ﴿ وَمَنْ لَّهُمْ فِي الْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطَنَهُ فَكَازَرَهُ، فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الرُّعَاةَ لِغَيْظِهِمْ الْكُفَّارُ ﴾ (الفتح: ۲۹)۔

دبت، دهمي ئوسقوفى بو وي ناشكهرا كرى كو پيغهمبهري دويماهييا زهمانى دي ل وهلاتي عهريهان پهدا بت، لهو وي شيرهت ل سهلمانى كر كو ئهو بچت قهستا في جهى بكهت، وچاقهري هاتنا وي بكهت..

بهلي تشتي سرائيلي نهشيان (وحتا ئهفرو زي نهشيان) باوهريبي پيغهمبهري وانه يي دبيترتي: تشتي بهري زي بي كهن، وئاخفتني كهفن بهس بجوين وبعوينه فه! ئهف تشتي چي دبت تشتهكي نوبيه، يا بهري چوو نهما.. وئهو ئومهتا نوي دئيت ب ناههكي دي دئينه نياسين، وهكي شهعيا ب خو ل جههكي (١٥/٦٥) زي خودي فهدگوهيتز كو ئهو دبيترته مللهتي سرائيلي:

((ناقي ههوه ب لهعنهت فه دي كهفته سهر ئهزمانى هليثارتبي من، وخودي دي ههوه مرينت، وئهو ناههكي دي دي ل سهر عهبدين خو دانت)).

وخو ئهزمانى وان زي ئهزمانهكي جودايه، د نامهيا پولسى يا ئيكي دا بو خهلكي (كوورنشوس) هاتييه، دبيترت: ((د شهريعهتي^(١)) دا هاتييه نقيسين كو: ب ئهزمانهكي نوي، وهندهك ليقين غهريب ئهز دي د گهل في مللهتي (يهعني: سرائيليان) ئاخقم، بهلي خو ب ئهقي زي ئهو گوهداريا من ناكهن، خودي دبيترت)).

ويا زي ناشكهراتر ل دور دهسنيشانكرنا جهي دي يي مالا خودي دكهفتي ههوه يا د سهري مهزموورا (٨٤) دا هاتي، دهمي دبيترت:

(١) شريعت يهعني: تهورات.

((جەي مالا تە چەند يى خۆشە ئەى خودايى لەشكەرەن (١) نەفسا من يا ب شەوقە بۆ وارى خودى، دلى من ولەشى من بۆ خودايى زىندى دسترن (٢) چويچكى ژى هيلينهك بۆ خۆ ديت، وكەفۆكى ژى هيلينهك بۆ خۆ ديت دا تيشكىن خۆ بدانتى، ب رەخ وى جەي فە يى قوربان بۆ تە دئينه پيشكىشكرن ئەى خودايى من (٣) خوزيبا وان يىن ل مالا تە ئاكنجى، ئەو هەمى دەمان تەسبيحا تە دكەن (٤) خوزيبا وان مرۆقان يىن هيزا وان ب تە، ئەويتن ب شەوق كو دويكەفتنا وان رىكان بكەن يىن سەرى دكىشنە مالا تە يا پيرۆز (٥) و دەمى ئەو نەالا گريى يا هەشك دېرن وى دكەنە كانيبين ناغى...)).

وتشتى غەريب ئەو دە دانەيا ئنگليزى دا ژ پەرتووگا پيرۆز ل شوينا نەالا گريى (وادى البكاء) وەكى ب عەرەبى هاتيبە وەرگيران، نەالا بەككە هاتيبە نقيسين، و حەرفا ئىكى ژ بەككە ب حەرفا مەزن (كەپيتەل) هاتيبە نقيسين (The valley of Becca) تشتى هەندى دگەهينت كو ئەو ناغى جەهەكيبە، بەلى دا نقيسەرەين پەرتووگا پيرۆز مەسەلى ل بەر عەرەبان بەرزە بكەن وان (نەالا بەككە) يا هەشك ئەوا كانى لى دزيت، كو نەالا مەكەهيبە (وبەككە وەكى د قورئانى ب خۆ ژى دا هاتى ئىك ژ ناغين مەكەهيبە) ئەو نەالا هەشك وزوها يا كانيبا زەمزەم لى دزيت، رابوون كرە (نەالا بوكائى) يا هەشك!

و د گەل هەندى ژى شروەكەرەين پەرتووگا پيرۆز خۆ حيبەتى ومەحتل ديبين كانى چاوا دى قى جەي تەفسير دكەن، خودانى كتيبىا (التفسير التيطيقي للكتاب المقدس) دەمى جەي تەفسير دكەت، ديبىت: رىكا هەيكەلى د نەالا گريى يا هەشك را دبۆرت، و د شيان دا نينه جەهەكى ب قى ناغى بىتە دەسنيشانكرن، وبەلكى ئەو ناغەكى رەمزى بت بۆ

دهمین هه‌شکرکییی و بارندنا رۆندکان کو دقیت مللهت تی بیۆرت ده‌می
قهستا خودی دکهت..^(۱)

قیجا به‌ری خو بدی چاوا ئه‌و وه‌ریادان و ته‌حریفی دئیخه له‌فظی
ومه‌عنایی ژی دا راتییی ل به‌ر خه‌لکی به‌زه کهت.

و خودی راست دبیژت، ده‌می گو‌تی: ﴿فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ
وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَنَسَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا
بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَأَصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (المائدة: ۱۳).

(۱) التفسیر التطبیقی، ص ۱۲۲۱.

فه کرنا مه که هئي

وهکي د پهرتووکا (التثنية) دا هاتي

هه يقا رمه زانې يا تڅي رويدانين ديروکي وبيره اتين مه زنه، چ نهو رويدان بن يين کول سهر ده مي پيغهمبه ري -سلاف لي بن- چي بوين، چ نهو بن يين پشتي وي رويدانين، ويک ژ وان رويدانين مه زن يين روئي ديروکا مروثينيبي گوهارتين، رويدانا فه کرنا مه که هئي بوو، نهوا ل ده هي ره مه زانا سالا هه شتي چي بووي، ده مي پيغهمبه ري -سلاف لي بن- د گهل دهه هزار مروثان ژ خودان باوهران، ژ لايي مه ديني فه هاتي وباژيري پيروزي مه که هئي ژ شرکي پاقر کري، و ژ هنگي وهره مه که هه، جهي ئيبراهيمي وئيسماعيلي پيروترين مزگه فت لي ئا قاکري، بوو وارگه هئي خوديناسيبي، وجهي رو ناهييا ته وحيدئ ژي بهر ب هه مي لايين دنيايي فه به لاف بووي، پشتي ب سهدان سالان نهو بوويه سه نته ري صه نه م په ريسي وشرکي.

ل فيري مه نه قيت به حسي قي رويدانې وهک ديروک بکه ين، ژ بهر چ چي بوو بوو؟ وچاوا رويدابوو؟ وئنه جامين وي چ بوون؟ چونکي جهي قي مه سه لي کتبيبن ديروکي وسيره تيبه^(۱)، به لي مه دقيت به حسي وان مزگيني وئيشاره تان بکه ين يين کو د دهر حه قا قي رويدانا ديروکي دا د (پهرتووکا پيروزي) دا هاتين، دا باش بو مه ئاشکه را ببت کو موحه مده

(۱) به حس ژ قي چه ندئ ب به رفره هي مه د پهرتووکا خو دا نهوا ل دور ژيانامه يا پيغهمبه ري -سلاف لي بن- کريه.

-سلاف لی بن- ب راستی ئەو پینغه‌مبهره یی گه‌لهک پینغه‌مبهرتین به‌ری وی هاتین مزگینی ب هاتنا وی دای، و ژ دوپکه‌فتیبین خو خواستی ئەو باوه‌رییی پی بینن، وپشته‌فانییا وی بکه‌ن.

مه‌که‌ه ب گشتی، و‌قه‌کرنا وئ ب تایبه‌تی به‌رانبه‌ر که‌سه‌که‌ی پیرۆز یی کو رۆناهی د ده‌سته‌که‌ی وی دا، و‌شریعه‌تی خودی د ده‌ستی وی یی دی دا، ئیک ژ وان رویدانانه یین کو (په‌رتووکا پیرۆز) ئەوا جو‌هی و‌فله‌ه‌تا ئە‌قرو ژ ی باوه‌ری پی دئینن، ب ئاشکه‌راییی به‌حس ژ ی کری، هه‌ر چه‌نده دوپکه‌فتیبین وئ به‌رگه‌ریانین زیده کرینه کو قی چه‌ندی ل به‌ر خه‌لکی شیلی بکه‌ن ژ ی، دا بشین مه‌سه‌لی ل به‌ر وان به‌رزه که‌ن، و‌بیژن: ئە‌قه به‌حسی موحه‌مه‌دی و‌دینی وی نینه.. به‌لی حه‌قی ژ هندی مه‌زنتره هوسا ب ساناهی بیته‌قه‌شارتن.

وه‌کی مه‌گوتی ل قیری ئەم دی به‌حسی رویدانا‌قه‌کرنا مه‌که‌هی که‌ین وه‌کی د (په‌رتووکا پیرۆز) دا هاتی، و ب دورستی د (سفر التثنیه) دا، کو په‌رتووکا پینجه‌یه د زنجیرا په‌رتووکین په‌یمانا که‌ئن دا، و‌بو زانین باوه‌ریپکه‌رتین قی په‌رتووکی ل وئ باوه‌رینه کو ئە‌ف په‌رتووکه ژ لایئ مووسا پینغه‌مبهری قه ل دۆرتین سالا ۱۴۰۷ به‌ری زاینی یا هاتیه‌نقیسین، پشتی ئەو د گه‌ل ملله‌تی خو ژ مصری ده‌رکه‌فتین و‌به‌ر ب عه‌ردی که‌نعان (ل فلسطین) قه چوین.

به‌لی به‌ری ئەم وئ ده‌قی قه‌گوه‌یزین یا به‌حسی رویدانا‌قه‌کرنا مه‌که‌هی دکه‌ت، مه‌دقیته‌ ده‌قه‌کا کورت ژ (سفر حبقوق) بو هه‌وه قه‌گوه‌یزین، کو په‌یوه‌ندیی د نا‌قه‌ه‌را (مه‌دینئ و‌مه‌که‌هی) دا د گازی وی پینغه‌مبهری دا یی کو ل دویمه‌ییا زه‌مانی دی ئیت، بو مه‌ ئاشکه‌ه‌را دکه‌ت، و‌ده‌سنیسانکرنا نا‌قین فان جهان یین کو د قی ده‌قی دا هاتین

مفایه کی مهزن ددهنه مه بو تیگه هشتنا وی دهقی یا کو بهحسی شه کرنا مه که هی تیدا هاتی.

(حبه قووق) ل دویف گوتنا شروقه که رین پهرتووکا پیروز^(۱) ئیک ژ پیغهمبه رین سرائیلیان بو، ل سالا (۶۱۲) بهری زاینی بو بوو پیغهمبه، بهری بابلی بو جارا دویمایی ب سهر ممله که تا یه هوذا دا بگرن، ودویمایی بو بدانن ل سالا ۵۸۶، وقی پیغهمبه ری ژ وی وه کی گلهک پیغهمبه رین دی ملله تی خو یی سرائیلی ژ وی فساد و نحرافی دا پاش یا کو د ناف وان دا به لاقبووی، وئو ترساندن کو ئه گهر ئو ل ریکا خودی نه زقرن خودی به لایه کا مهزن دی ب سهر وان دا ئینت. ههر چاوا بت، حبه قووقی پیغهمبه ر د نقیژه کا خو دا ئه ف گوتنه پیشکیشی سرائیلیان کر، گوت:

((خودی ژ تیمانی دی ئیت، وی پیروز دی ژ چیا یی فاران ئیت، مه زنییا وی عهسمان شه گرتن، و ژ بو که یه هاتنا ب وی عهرد تژی بوو (۳) وه کی گه شاتییا برویسییی ئه و دی ئیت، وړناهی ژ دهستی وی شه دپهشت، وهیژا وی د وی دا یا شه شارتییه (۴) ل به راهییا وی ئیشت دچت، و ل دویف پی وی مرنه...)).

وهه چهنده هندهک شروقه که رین پهرتووکا پیروز وحه تا راستییی ل بهر خوانده قانان به رزه کهن، دبیشن: تیمان جهه که ل باشووری روزه لاتا یه هوو ذای، وفاران چیا یه که ل صه حرائه کی ل باشووری وهلاتی کهنعانیان، به لی یا دورست ئه وه کو تیمان (یان تیماء) وه کی زانایین دیروکی وجوغرافییی دزانن ودبیشن، ئه و ده قهره یا باژیری یه شری (مه دینا پیغهمبه ری) دکه فتی، ل ژوریا هه ریمما حیجازی نیزیکی شامی،

(۱) بنییره: التفسیر التطبیقی للکتاب المقدس، ط ۱۹۹۷، مصر، ص ۱۸۰. ۴.

وده می ئهف پیغه مبه ره دبیرت: خودی ژ تیمائی دئیت (یان: دی ئیت) مه بهستا وی پی دینی خودییه، وئهف ئسلوویه گه لهک جاران د په رتووکا پیرۆز دا بهرچاف دبت، وهاتنا یی پیرۆز (یان: یی پاک) ژ چیا یی فارانی، ئیشاره ته بو هاتنا موحه ممه د پیغه مبه ری -سلا ف لی بن- ژ مه که هی، چونکی هه ره که سه کی په رتووکا پیرۆز خواند بت باش دزانت کو مه خسه د ب فارنی باژپری مه که هییه، چونکی (سفر التکوین ۲۱/۲۱) ده می به حسی ئیسماعیلی دکه ت، دبیرت: (ئه و ل سه حرائا فارانی ئاکنجی بو)، و تشته کی ئاشکه رایه کو ئیسماعیل ل مه که هی ئاکنجی بو بوو ..

مه عنا: ئه فه ئیشاره ته بو مه که هی و مه دینی، حبه قووق دبیرت: ژ چیا یی مه که هی یی پاک و پیرۆز دی ئیت. ودقیت ژ بیر نه که یی کو وه حی ئیکه مین جار بو موحه ممه دی -سلا ف لی بن- د شکه فته کی فه ل چیا یی مه که هی هاتبوو، پیغه مبه ری ئسرائیلیان دبیرت: ل مه دینی (ل تیمائی) خودی دی ئیت، ویی پاک ژ چیا یی مه که هی (فارانی) دی ئیت، و مه زنییا وی دی گه هته عه سمانان، و عه رد هه می دی که یفخوش بت ب هاتنا وی .. وده می ئه و دئیت ئیش ل بهر دهستی وی دجت.

وکتیبین دیرۆکی دبیرتن: باژپری مه دینی به ری مشه ختبوننا پیغه مبه ری -سلا ف لی بن- جهه کی ئیشه وی بوو، یه عنی: ده می مرۆقه ک ژ ده رقه هاتبا یی تاوی دبوو و نساخ دبوو، هه تا هنده ک سه حابی -وه کی بلالی- وه لی هاتن ژ بهر گرانییا تایا یه شری ژ بهر دئاخفتن، ئینا پیغه مبه ری -سلا ف لی بن- دو عایه ک بو مه دینی کر

پشتی هنگی ئەو ئیش لی ئەما.. وحه به قووق دبیترت: ل به راهییا وی ئیش دچت!

وتیبینییه کا کورت ل فیرئ ههیه دقیت ئیشاره تی بدهینی: د گه لهک جهان دا ژ په رتووکا پیروژ به حسی باژیرئ (یان دهقه را) تیمائی دئیتنه کرن، به لی چو جارن به حسی باژیرئ (یه شری) نه ب فی ناخی ونه ب چو ناخین دی نائیتنه کرن، ئەفه بوچ دزقرت؟

د به رسقی دا دی بیترین: پشتی ل یه مهنی له هیه کا مهزن رابووی و به نداق (سه د) په قانندی، ئەو له هییا ب ناخی (سیل العرم) هاتییه نیاسین، و ئەف رویدانه ل سالا ۱۱۵ بهری زایینی بوو، هندهک عه ره بین قه حطانی ژ یه مهنی مشهخت بوون و بهر ب هه رتیا حیجازی فه هاتن، ووان ژ نوی باژیرئ یه شری ئا فاکر، ل دهقه را (تیمائی) ل باکووری حیجازی.

یه عنی: ده می قان پیغه مبه رین ئسرائیلی ئەف مزگینییه ددا ملله تی خو، هنگی چو باژیر ب ناخی یه شری نه بوون، به لی فاران و تیماء هه ر دو هه بوون، و دبت ئەفه ئەگه را نه هاتنا ناخی یه شری بت، هه ر چه نده یه شرب دکه فته د بن مه دلوولی تیمائی فه ده می ئەف په یفه بی توخوبیدان دئیتنه گۆتن.

وهه ر چه نده ئەوئی پاک ژ چیا یی فارانی هات، به لی خه لکی وی باوه ری پی ئەئینا، و دو یکه فتنای وی نه کر، له و ئەو نه چار بوو ژ بهر شیرین وان بین رو یس و کفائین وان یی کیشای بره قت، وه کی د گه مه بو ری، و پشتی ساله کی وی شه ره کی دژوار د گه ل قیدارییان کر، و د فی شه ری دا هژماره کا عه گیدین قیدارییان هاتنه کوشتن، و ئیدی هه بیه تا وان د دلئی خه لکی دا ئەما..

پاشی مه‌سه‌له ل سه‌ر چ راه‌ستا؟

دا به‌ری خۆ بده‌ینی کانی په‌رتووکا پیرۆز به‌لی څی جارێ (سفر التثنیة) چ دبیترت..

د (سفر التثنیة) دا (۳-۲/۳۳) هاتییه، و بو زانین ئەف ده‌قه ئیکسه‌ر ژ دانه‌یا قیاسی ئەوا ب زمانی ئنگلیزی دئیتته به‌لافکرن یا هاتییه وه‌رگرتن^(۱):

((خودی ژ سینائی هات، و ئەو ل ساعیری ل سه‌ر وان هه‌لات، و ژ چیاپی فارانی گه‌ش کر، هات وده‌ه هزار که‌سین پیرۆز د گه‌ل وی بوون، و د ده‌ستی وی یی راستی دا ئاگری (رۆناهییا) شریعتی بو وان هه‌بوو، قیجا وی (خودی) حمز ژ ملله‌تی کر، ووی ئەوتین دویکه‌فتنا وی کری، و خۆ بو وی پالدا، پاراستن)).

وه‌هه‌ر ئەف ده‌قه د دانه‌یا ئنگلیزی یا کاتۆلیکی ب څی ره‌نگی یا هاتییه وه‌رگێران بو زمانی عه‌ره‌بی: ((الرب جاء من سیناء، و‌أشرق كالشمس علی أیدوم، و‌تلاً علی عباده من جبل فاران، عشرة آلاف قدیس معه، وعن یمینه نار مشتعله، إنه یحب عباده ویحمی الذین ینتسبون إلیه)) یه‌عنی: خودی ژ سینائی هات، ووه‌کی رۆژی ل ئەیدووومی ل سه‌ر وان هه‌لات، ووی ژ چیاپی فارانی ل به‌نیین خۆ گه‌ش کر، ده‌ه هزار که‌سین پیرۆز

(۱) د. نصر الله أبو طالب ب څی چه‌ندی رابوو به‌ د په‌رتووکا خۆ دا: (تباشیر الإنجیل والتوراة بالإسلام ورسوله) بپ ۳۰۴، هه‌ر وه‌سا د. صلاح الراشد د په‌رتووکا خۆ دا: (البشارات العجابه فی صحف أهل الكتاب) بپ ۴۲. وده‌قی عه‌ره‌بی ئەفه‌یه: ((جاء الرب من سیناء، و‌أشرق لهم من ساعیر، و‌تلاً من جبل فاران، و‌أتی معه عشرة آلاف قدیس، وعن یمینه نار الشریعة لهم، فأحب الشعب، و‌حمی من ینتسبون إلیه)).

د گهل دانه، و ل لایئ وی یی راستی ئاگره کئی هله، ئهو حهز ژ به نیبین خو دکهت، ووان دپارټزت بین خو بو وی پالدهدن.

ومه گوټ: ئەف دهقه ئیکسه ر ژ (نوسخه یا ئنگلیزی) ژ په رتووکا پیروژ یا هاتیبه وه رگرتن، نه کو ژ وان نوسخه یین ب عه ره بی دئینه به لافکرن، چونکی د دانه یین عه به بی دا هنده ک گوهو پین ل سه ر دهقی هاتیبه کرن، وهکی بو نمونه رستا: (وأتی معه عشرة آلاف قدیس) یا بوویه: (جاء محاطاً بعشرات الألف من الملائكة)، و د هنده ک دانه یان دا ئەف رسته ههما ئیکجار یا هاتیبه هاقتین، لهو پیتقییه ل قئی چه ندی د ئاگه هدار بین!

و د (سفر التثنیه) دا بهری ئەف دهقه بیت هاتیبه کو ئەفه ژ گوټنا مووسایه بو ئسرائیلییان بهری مرنا وی، یه عنی: بهری مووسا بمرت وی ئەف گوټنه یا گوټیه هه قالین خو.

و پسیار ل قییرئ ئەفه یه: ئه ری ئه و ج تشتی گرنه مووسای دقیت بهری مرنا خو بیژته ملله تی خو؟

مووسا یی دبیژت: خودی ژ سینائی هات.. ئەفه گوټنه کا ئاشکه رایه، مه خسه د دینی خودی، یان کیتابا وی کو ته وراته، ژ سینائی بو هه وه هات، و سیناء ئه و ده قه ره یا چیا یی طووری دکه فتی، جهی ته ورات لی هاتیبه خواری، پاشی ئه و ل ساعیری هه لات، و ساعیر ئه و ده قه ره یا دبیژتی: ئه دووم، ئه و ده قه ره یا باژیری (ناصره) دکه فتی، ئه و باژیری عیسا یی مه سیح -سلاف لی بن- لی بووی، و هه ر وهکی ئەفه ئیشاره ته بو هاتنا مه سیحی، ئه وی هاتی وچو شریعه ت د گهل دا نه، چونکی ئه و هه ر ل دویش شریعه تی ته وراتی دچوو.. پاشی ئه وی (یه عنی: خودی)

ل چیايي فارانئ گهش کر، وفاران وهکی بۆری د گهل مه مه که هه، جهئ ئیسماعیل لئ مه زن بووی، به لئ فه رق ل قییرئ چیه؟

قئ جاری ئه و ژ چیايي فارانئ گهش دکهت، ئاگره ک ل لایئ وی یئ راستئ یئ هله، یان ئاگرئ شریعه ته کی د گهل وی هه یه، وده ه هزار (قددیستین) پیرۆز یین د گهل دا.. ئه رئ ئه فه کییه؟

پشتئ موسای وحه تا عیسا ی -سلاف لئ بن- چو پیغه مبه ر نه هاتینه شریعه ته کی نوی ژبلی شریعه تی ته وراتئ د گهل دا بت، وچو پیغه مبه ر ژ وان ل چیايي فارانئ گهش نه کریه کو ده ه هزار قددیس د گهل دا بن، عیسا هه تا هاتییه را کرن ژ ده ه دوا زده که سان پیغه تر باوه ری پئ نه ئینابوو، پا ئه و دئ کی بت؟

ل ده هی هه یفا ره مه زانئ ژ سالا هه شتی مشه ختی پیغه مبه ری ئیسلامئ گه هشته چیايي فارانئ (مه که هئ) ده ه هزار سه حابی د گهل دا بوون، وه کی کتیبتین دیروکی وسیره تی دبیتن، ووی شه فا به ری ئه و بیته د باژیری دا، ووی و سه حابیین وی یین پیرۆز، موعه سه که ری خو دانا سه ر وان چیا وگرکین ل دۆر وره خین مه که هئ هه یین، وگا فا دنیا تاری بووی، پیغه مبه ری فه رمان دا هه ر که سه ک ئاگره کی هله که تی، و پیغه مبه ری ب خو ژئ -سلاف لئ بن- ب ده ستئ خو یئ راستئ ئاگره ک هله کری، وئاگرئ وان ل چیايي فارانئ گهش کر، وپوژا د دو یف دا سپیدئ وان قه ستا ناف باژیری کر، خودئ د گهل وان بوو وئه و پاراستن، چونکی خودئ هه ز ژ وان دکهت، ووان دپاربت یین خو بو دینئ وی پالده ن، و ب وی دئینه نیاسین.

ئه ف گو تننا موسای -سلاف لئ بن- ب تنئ ل سه ر پیغه مبه ری ئیسلامئ، ورویدانا فه کرنا مه که هئ ب جه دئیت، ودویکه فتیبین

پهرتووکا پيروژ في چهندي باش دزانن، لهو ل ده مي وهرگيپرانتي (دهه
هزار قدديس) ل نک وان هه رنه مان يان زي بوونه (ب هزاران
ملياکهت)!!

و ل ده مي شروفه کرنا في دهقي (فاران) بوو ناقي چياهکي ل دهههرا
ئه دووم، وئو ژ بييرا خو دبهن کو هه ر پهرتووکا پيروژ ب خو تاشکههرا
دکهت کو فاران ئو جهه يي ئيسماعيل ودهيکا خو هاجر لي مابين!!

ستاندنا (مه‌له‌کووتا خودی) ژ ئسرائیلییان

وه‌کێ د په‌رتووکا پیرۆز دا هه‌تێ

ب شاهده‌بیا په‌رتووکا پیرۆزا ئسرائیلییان گه‌له‌ک پیغه‌مبه‌رتن وان
 بیین مه‌زن، وه‌کی موسای و عیسیای وه‌نده‌کین دی، ملله‌تی خۆ ئاگه‌هدار
 کرینه کو ده‌مه‌ک دئ ئیت (مه‌له‌کووتا خودی) دئ ژ وان ئیتته‌ ستاندن
 وبۆ ملله‌ته‌کی دی ئیتته‌دان.. ئه‌گه‌ر هات و وان بئ ئه‌مرییا خودی کر،
 وگه‌نه‌ه و زیده‌گه‌قیبیین وان مشه‌بوون، هنگی خودی دئ له‌عنه‌تی ل وان
 بارینت، و د قورئانی بۆ خۆ ژێ دا ئیشاره‌ت بۆ هندی هاتینه‌دان کو
 خودی گۆتبوو وان: ﴿يٰۤاَيُّهَاۤ اِسْرٰٓءِیْلَ اٰذْكُرُوْا نِعْمَتِیۡ الَّتِیۡۤ اَنْعَمْتُ عَلَیْكُمْ وَاَوْفُوْا
 بِعَهْدِیۡۤ اَوْفِیۡۤ اَوْفِیۡۤ بِعَهْدِیۡۤ كُمْ وَاِتِیۡۤ فَاَرْحَمُوْۤنِ ﴿٤٠﴾ (البقره: ٤٠) و ژ قی ئایه‌تی
 دئیتته‌ زانین کو خودی ئاشکه‌را گۆتبوو وان هندی هوبن سۆزا خۆ ب جه‌
 بین، کو گوهدارییا من بکه‌ن، ئه‌ز ژێ دئ سۆزا خۆ ب جه‌ ئینم، کو
 ده‌سه‌لاتا دینی ویا دنیایی بده‌مه‌ هه‌وه‌.

به‌لی وان سۆز ب جه‌ نه‌ئینا، له‌و خودی گه‌فا خۆ ب جه‌ ئینا!

دویمه‌هییا ده‌سه‌له‌لاتا وان یا دینی:

د په‌رتووکا (التثنیه) دا (١٥/١٨) هاتییه‌ کو خودی سۆز دایه
 پیغه‌مبه‌ری خۆ موسای -سلاف لی بن- کو ئه‌و پیغه‌مبه‌ره‌کی وه‌کی وی
 بۆ ئسرائیلییان به‌نیرت، له‌و موسای گۆته‌ ملله‌تی خۆ: ((د ئاف هه‌وه
 دا، ژ براییین هه‌وه‌، خودی پیغه‌مبه‌رکی وه‌کی من دئ بۆ هه‌وه‌ هنیرت،
 قیجا هوبن گوهدارییا وی بکه‌ن)).

وئنجیلا (مهتتای) د (۴۳/۲۱) دا گۆتتهکی ژ عیسیای -سلاف لی بن- شه دگوهیز، دبیترت: (اژ بهر قی چهندی ئەز دبیتزمه ههوه: هندی مهله کووتا خودییه دئ ژ ههوه ئیته ستاندن، وئهو بۆ ملله تهکی کاری ب بهری وی بکهت دی ئیته دان).

مهعنا: موسای و عیسیای ههردوووان ئاگه هداربیا ملله تی خو کریوو، کو (مهله کووت) یان (پیغهمبه راتی) دی ژ ون ئیته ستاندن، وئهو دی بۆ مله تهکی دی ئیته دان.

و پسیار ل قیترئ نهوه: ئه ری ئهو پیغهمبه ری وهکی موسای یی د ناف برایی ئسرائیلییان دا دئیته دانان، کییه؟

و هتا بهر سف باش بۆ مه ئاشکه را بیت، دویر ژ شروقه کرین و هربادای بیین زانایین جوھی و فهلان ددهنه فان دهقان ژ کیتابا خو یا پیروژ، ئهم دی بهری خو دهینه هندهک جهین دی ژ کیتابا وان دا بزانیان کانی بهحسی قی پیغهمبه ری ل هندهک جهین دی ژ هاتییه یان نه؟ وکانی هندهک سالوخته تین وی بیین دی هاتییه ئاشکه راکرن یان نه؟

ل سه ری مه دقیت خوانده قانان ئاگه هدار بکهین، کو جوھی دبیتزن: ئهو پیغهمبه ر یووشه عی کوری نوونی بوو، و فله دبیتزن: ئهو عیسیای مهسیح بوو.. بهلی (دهق) و تشتی ژئ دئیته وهرگرتن، هاریکارییا چو ژ فان ههردو بۆچوونان ناکهت.

دهقی گۆتئا (پهرتووکا پیروژ) ئاشکه را دکهت کو ئهو پیغهمبه ری بهحس ژئ دئیته کرن پیغهمبه رهکی مهزنه، پشتی موسای دی ئیت وگۆتئا خودی ل عهردی بهلاف کهت.. و ههرد پهرتووکا (التشیه) دا (۱۷/۱۸-۲۰) پشتی وی دهقا بهری نوکه مه شه گوهاستی، هاتییه کو موسا دبیترت: (خودی گۆته من: وان راستی گۆت وئهو باش

ئاخستن(١٧)، لهو ئەز د ناف برابین وان دا پیغه‌مبەرەکی وەکی ته دئ بو وان دانم، و ئەز دئ گوتنا خو دئ کەمه د دەفتی وی دا، قیجا ئەو دئ وی بو وان بیژت یا ئەز فەرمانی پی ل وی دکەم(١٨)، ودئ وەسا چی بت هەچیپی گوهدارییا وی گوتنا من نەکەت یا ئەو پی دئاخفت، ئەز دئ حسیبی د گەل وی کەم(١٩)، و ئەو پیغه‌مبەری ب ناقتی من باخفت، و گوتنەکا زیده ژ نک خو بیژت، یان ب ناقتی هەندەک خوداوەندین دی باخفت، مسوگەر ئەو پیغه‌مبەری دئ مرت(٢٠)...

وجارەکا دی دئ پسیار کەین: ئەری ئەف پیغه‌مبەری ژینگۆتی دئ کی

بت؟

مه گۆت: هندی جوھینه د بەرسقی دا دبیزن: ئەو پیغه‌مبەر یوشەعی کوری نونبیه، و هندی فەلەنە دبیزن: نەخیر، ئەو عیساپی مەسیحە.. و ئەم دبیزن: جاری راوەستن! هزرا خو د قان خالان دا بکەن:

١- ئەم دبیزنە جوھیان: ئەگەر ئەفە بەحسی یوشەعییە، ئەوی ل سەر دەمی مووسای پی زیندی، ئەری بۆچی پستی وی حەتا نیزیکی دو هزار سالان ژی هیشتا جوھی ل هیقییا قی پیغه‌مبەری بوون، و وان دگۆتە عەرەبێن مەدینە: نیزیکی پیغه‌مبەری دویماییا زەمانی بیت، و ئەگەر ئەو هات ئەم و ئەو پیکفە دئ شەری هەوہ کەین؟! بەلی پستی پیغه‌مبەری ئیسلامی هاتی، وان ئیدی ئەف گوتنا خو بەطال کر و گوتن: ئەو پیغه‌مبەری مووسا بەحس ژئ دکەت یوشەع بو!!

٢- و ئەم دبیزنە فەلان: ئەگەر ئەف پیغه‌مبەرە پی مووسا بحس ژئ دکەت عیساپیە، وەکی هوین دبیزن، چ مەعنا بو وی گوتنی هەیه ئەوا هوین د ئنجیلا یووحنای دا قەدگوھیزن، دەمی یووحنانا (یەحیا) هاتی جوھیان هەندەک مەزینن خو هەنارتنە نک وی و گوتنی: تۆ کی پی؟ وی

شاهده يي دا وگوت: نهز مهسيح نينم، ئينا وان پسيار ژئى كر: پا تو كي يي، تو ئيليباي؟ وي گوت: نهز نه نهوم، وان گوت: پا تو نهو پيغهمبهري؟ وي بهرسف دا: نه.. ويشتي هنگي وان مهزنين جوهيبان گوتي: پا چاوا تو (تعميدي) دكهى وتو نه مهسيحي، ونه ئيليبايي ونه پيغهمبهري؟ (ئنجيلا يوحه نناى ١/٢٠-٢١ و ٢٦).

مهعنا: ل دهمي هاتنا عيساي جوهيبان چاقه رپيي سي كهسان بوون: مهسيح، وئيليبا، ونه پيغهمبهري.. (نهوي موساي بهحس ژئى كرى)، قيتجا نهگهر نهو پيغهمبهري يوشه ع با، بوچي نهو دا پسيارا وي كهن، ونهگهر نهو پيغهمبهري ومهسيح ئيك بان، بوچي نهو دا پسيارا ههردووان كهن؟ و ژلايه كي دي قه دقيت ژ بير نهكهين كو ئنجيلا مهتاي (١٤/١١ و ١٣-١٠/١٧) ديار دكهت كو ئيليبا يوحه ننايي مهعمه دان بوو.. مهعنا: جوهيبان باوهري ههبوو كو سي كهس دي ئين: مهسيح، ونه قه عيسا بوو، وئيليبا، ونه قه يوحه ننا بوو، وپيغهمبهري.. ونه دي كي بت؟

٣- ونه ديبژينه دويكه فتيبين پهرتووكا پيروز: بهري خو بدنه وان سالوخه تان بين موسا بو وي پيغهمبهري دهسنيشان دكهت، دا بزنان كانئ نهو ب دورستي ل نك كي هه نه:

أ- موسا ديبژته سرائيليبان: نهو پيغهمبهري د ناڤ (يان نيڤا) برايئن هه وه دا دي ئيت.. نهري نهگهر نهو پيغهمبهري سرائيلي با ما يا دورستتر نهو نه بوو نهو بيژت: د ناڤ هه وه ب خو دا؟ وبراين سرائيليبان كينه؟ ما نه ئيسماعيلينه كو عه ره بين قوره يشينه؟

ب- ژ سالوخه تين وي پيغهمبهري نهو نهو وه كي موسايه، وه كي خودي ديبژته موساي: (پيغهمبهري وه كي ته بو وان نهز دي د ناڤ

برايين وان دا دانم...))، وئهگهر ئهم بيٽرين: ئهو پيغهمبر، ژ سرائيليان بوو (يوشوع بت يان مهسيح بت) هنگي دقيتت ئهم وي گوتني درهوه دهر بيٽخين ئهوا د پهـرتووڪا (التثنية) دا (١٠/٣٤) هاتي ئهوا ديٽرت: (پشتي موساي ئهوي خودي روي ب روي نياسي، چو پيغهمبرين وهكي وي د ناٺ سرائيليان دا رانهـبوينه...)).

مهـعنا: ئهو پيغهمبري وهكي موساي يي كو دي ئيت، دقيتت سرائيلي نهـبت، وئهگهر ئهو سرائيلي بت دقيتت ئهو وهكي موساي نهـبت.

ج- پشتي قي چهندي دي پسيار كهـين: ئهري يوشوع وعيسا پتر وهكي موساي بوون، يان موحهـمهد -سلاٺ ليـ بن-؟ بهري خوـ بدنهـ قي هـهـقـهـر كـرنـي د ناـقـهـرا وان دا دي بهـرسـقي زانن:

- يوشهـعي وعيساي چو شريعهـتـين تاييهـت نهـبوون، شريعهـتي وان هـهـر ژ تهـوراتـي د هـاته وهـرگرتن، بهـلي موحهـمهد خودان شريعهـتهـكي تاييهـت بوو ژ قورناني دهـاته وهـرگرتن.

- موسا وموحهـمهد خودان دهـيك وباب بوون، بهـلي خودي عيسا بيـ باب دا بوو..

- موسا وموحهـمهد خودان ژن وعهـيال بوون، بهـلي عيساي نهـ ژن هـهـبو نهـ عهـيال.

- موسا ووهـكي وي موحهـمهد مر بوون، بهـلي عيسا.. فهـله ديٽرن هـاتـبوو قنارهـكرن، وئهم ديٽرين: ئهو هـاتـبوو بلنـدكرن بوـ عهـسماني (و ژبير نهـكهـن فهـله ديٽرن: ئهو وهـكي موساي مرؤٺ نهـبوو بهـلكي كورـي خودي بوو).

ئهري كي پتر وهكي موساي بوو؟

ونیشانا دی یا هندی دگهینت کو پیغهمبه راتی دهمی ژ سرائیلیان دئیتنه وهرگرتن، ئەو دئی بو دووندهها ئیسماعیلی ئیتهدان، ئەو گۆتته یا کو د پهرتووکا (التثنیه) دا هاتی ئەوا بهری نوکه د ناڅپرا بۆری دا مه شهگوهاستی وئهم ب بهرفرههی ل دۆر ناخفتین، ودهقی وی ئەفه بوو:

((خودی ژ سینائی هات، وئهو ل ساعیری ل سهر وان ههلات، و ژ چیاپی فارانی گهش کر، هات ودهه هزار کهسین پیروژ د گهل وی بوون، و د دهستی وی یی راستی دا ناگری (رۆناهییا) شریعتی بو وان ههبوو، قیجا وی (خودی) حهز ژ مللهتی کر، ووی ئەوتین دویکهفتنا وی کری، وخو بو وی پالدا، پاراستن)).

و د قی پارچهیی دا ئیشارهتهکا ئاشکهرا هیه بو مهکههی و مهدینی، وکو خودی -پشتی سینائی- ل ویری دئی گهش کهت، و مهخسه د ب قی ئیشارهتی (تهورات و قورئانه).

وهه بو بیرئینان دئی بیژین: حهبهه قووق ژی -کو ئیک ژ پیغهمبه رین سرائیلیان- ل جههکی ژ کتیا خو (٣/٣-٥) بهحسی مهدینی و مهکههی دکهت، و دیژت: ((خودی ژ تیمانی دئی ئیت، ویی پیروژ دئی ژ چیاپی فاران ئیت، مهزنییا وی عهسمان شهگرتن، و ژ بو کهیفهاتنا ب وی عهرد تژی بوو (٣) وهکی گهشاتییا برویسییی ئەو دئی ئیت، وروناهی ژ دهستی وی شهدهشت، وهیزا وی د وی دا یا شهشارتییه (٤) ل بهراهییا وی ئیشت دچت، و ل دویش پی وی مرنه...))، وئهف دهقه ژی بهری نوکه د گهل مه بۆرییه.

و د پهرتووکا حزقیالی ژی دا (٢١/٢٥-٢٧) ئیشارهتهکا ئاشکهرا هیه که مهزنی وئیمامهتی دئی ژ سرائیلیان ئیته ستاندن، دهمی ئەو ئاشکهرا دکهت کو نژیکه (لهعنه تا نهیاتی) ب سهر سرائیلیان دا

بیت، وهکی دبیت: (وتو ئه ی پیسی هه رمی، مه زنی ئسرائیلییان، ئه ی ئه وی رۆژا وی نیتیک بووی، و خرابیا وی گه هشتیه دویمه یی، و ده می جزادانا وی یا دویمه یی نیتیک بووی (٢٥)، شاشکا خو بیخه، و تاجا خو بدانه، ئه ف حاله وهکی خو نامینت، به لکی ئه ز دئ یی نزم بلند کهم ویی بلند نزم کهم (٢٦)، ئه فه ئه ز دئ حالی وهرگپرم وهرگپرم وهرگپرم، هه تا تشته کی ژئ نه یلم، هه تا ئه و دئیت یی من هلبژارتی دا حوکمی ل هه وه بکهت (٢٧)...) .

وهه ر چه ند نفیسه ر وشرۆفه که رتن په رتووکا پیرۆز دقین مه وه تی بکه هینن کو ئه فه به حسی مه لکی بابه ئه وی هاتی و دویمه یی بو حوکمی مه مله که تا ئسرائیلییان دانای، به لی ئه و قه ت خو د دویمه یی گوتنا پیغه مبه ری خو ناگه هینن ده می دبیت: ئه ف حالئ خراب یی مه سه له تیدا فاژی دبت، و سه ر وین دبت، و هه سا دئ مینت هه تا ئه و دئیت (یی خودئ هلبژارتی) کو حوکمی ل ئسرائیلییان بکهت، و پشته هاتنا وی هه ر تشته ک (ل ئورووشه لیمی) دئ چته جه ی خو یی دورست، ئه وی هلبژارتی کییه؟

ئو دئ ژ ملله ته کی جودا بت ژ ئسرائیلییان، دا ئسرائیلی پی بینه جزادان، و سالدۆخه تی ژ هه مییان ئاشکه راتر یی وی ملله تی چییه ئه وی (یی هلبژارتی) دئ ژ نا ف ده رکه فت؟

د په رتووکا (التثنیه) دا (٢١/٣٢) هاتییه خودئ به حسی ئسرائیلییان دکهت، و دبیت: (وان که ریپن من فه کرن ب په رستنا وان سه نه مین به طال، ئه ز ژئ دئ که ریپن وان فه کهم ب ملله ته کی نه زان)، و تشتی غه رب ئه وه ده می مرۆف دیرۆکا ئسرائیلییان دخوبنت مرۆف دبیت که ریپن وان و هه سا ژ ملله ته کی فه نه بوینه کو ئه و هه سویدی یی پی

بهن، هندي كه ريتن وان - ژ بهر ئيسلامى- ژ عهده بان قه بووين، راسته وان دوزمنا تيبيا گه لهك مللهت ودينان كريبه، بهلى هه ردهم وان خو چيتر ژ خهلكى ديتيبه، وخو د سهر وان را ديتيبه، چونكى وان هزر ذكر ژ بهر صه نه مپه ريسى و (وه نه نييه تا) خهلكى ئه و ژ وان بلن دترن، بهلى ده مى مه سه له دبه مه سه لا موسلمانان ئه و نه شين د دل دا قى قه ناعه تى بو خو چى بكن، چونكى ئه و (ته و حيدا) ل نك موسلمانان هه قهت وقهت ل نك وان نينه!

ژ ئه فا بو رى بو مه ديار دبت كو پيغهام بهراتى دى ژ ئسرائيلىيان ئيته ستاندى، وئهو دى بو ئومه ته كا نه زان (ئومى) ئيته دان، وئو پيغهام بهر بى ل دويماهييا زه مانى دئيت دى ژ وان ئيته هلبزارتن، ژ ناف برايىن وان ژ دونده ها ئيسماعيلى، ل نيزيكى چيايى فاران..

﴿ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٠٦﴾ ﴾ (الجمعة: ٢).

دويماهييا ده سه له لاتا وان يا دنيايى:

وكانى چاوا پهرتووكا وان يا پيروژ ب ئاشكه رايبى بهرچاڤ دكهت كو مه له كووتا خودى -يان پيغهام بهراتى- دى ژ ئسرائيلىيان ئيته ستاندى وئهو بو ملله ته كى دى دى ئيته دان، وه سا ئه و ديار دكهت كو ده سه له لاتا دنيايى ژى دى ژ وان ئيته ستاندى بو ملله ته كى دى ئيته دان..

د پهرتووكا (التكوين) دا (١٠/٤٩) ژ كيس ده قى يه عقووبى (ئسرائيلى) ب خو دئيه ته شه گوهاستن، كو ئه و ديبيرت: (كاشو ژ يه هوذاى نائيه ته ستاندى، وشريعه تدانه ر ژ پشتا وى دهرناكه قهت، هه تا شيلون دئيت، ومللهت دكه قنه بن ده ستى وى..).

ژ څی گوتنا یه عقووبی ناشکهره دبت کو کاشۆ (صهوله جان) وئه څه ئیشاره ته بۆ حوکمداریی دنیا یی، و شریعه تدانهر (پیغه مبهه) وئه څه ئیشاره تا بۆ مه زنییا دینی، ژ ناف دونده ها کورئ وی یه هوو ذای درنا که څت هه تا ئه و کهس دئیت یی نفیسه رین ته وراتی په یفا (شیلۆن) یان (شیلۆه) ل دویڅ هنده ک دانه یان بۆ دانای. . مه عنا: ئه گهر شیلۆن هات نه حوکمدارییا دینی ونه یا دنیا یی د ده ستین ئسرائیلییان دا نامینت.

وبه ری ئه م پسیار بکه یین کانی مه عنا (شیلۆن) چیه، و (شیلۆن) کییه؟ مه دڅیت بیژن: د گهل کو ئه ف گوتنه زیده یا ناشکهرایه کو پیغه مبهه راتی و حوکمی دنیا دارییی ژ ی هه ردو دئ ژ ده ستین دوونده ها یه هوو ذای ده رکه څن، به لئ شروڅه که رین په رتووکا پیرۆز خو د څی چه ندئ ناگه یین، ونه څین بیژن: ملله ته کئ دی دئ جه یئ ئسرائیلییان گرت.

پشتی څی چه ندئ پسیار ئه څه یه: ئه ری شیلۆن کییه؟ و چ وه صف و سالوڅه تین وی د په رتووکا پیرۆز دا هه نه؟

بۆ به رسف دئ بیژن: د هنده ک چاپین په رتووکا پیرۆز دا ل شوینا په یفا شیلۆن یان پشتی وئ د ناف دو کفانان دا ئه ف عیبارته هاتییه: (ئهوئ ئه و یی وی، یان کار د ده ستان دا، و ملله ت هه می بۆ نک وی کوم دبن)، و هنده ک چاپان دا هاتییه: (ئهوئ هه م بۆ وینه، و ملله ت هه می چاڅه رییی وینه).

وزانای ته وات وئنجیلئ یی مه زن ئهوئ ناڅی خو - پشتی موسلمان بووی - کرییه (عه بدلئ هه د داوود) دبیژت: مه عنا (ئه و ئه و یی وی) ئه څه یه: ئه و کاشۆ (صهوله جان) و شریعه تدانان یی وی، چونکی ئه ف جه ناقه (ضه میره) بۆ وان هه ردووان دزڅرت.

مه‌عنا: ئەو کەسێ دى ئیت و کار هه‌می دى کەڤنه د دهستان دا، کارى دنيايى ويى دينى، ومللهت هه‌می دى بندهستى وى بن، و ل نک وى کۆم بن، و ب هاتنا وى حوکمدارى و پيغهمبه‌راتى ژ ناڤ دوونده‌ها يه‌هووداى خلاس دبت.. دڤیت ژ دوونده‌ها ئسرائيلى نه‌بت.

و ژ سالۆخه‌تین ڤى کەسى ئەوه: حوکمى دينى و دنيايى ژى دکه‌ڤته د دهستان دا، کار هه‌می دى بۆ وى بت، ومللهتى ئسرائيلى وگه‌له‌ک ملله‌تین دى ژى دى چاڤه‌رييى وى بن، وگاڤا ئەو هات ئەو هه‌می دى کەڤنه ژ ڤر دهستى وى و ل نک وى کۆم بن..

وکەنگى ئەڤ سالۆخه‌ته ل نک عيسايى مه‌سيح هه‌بوون، حه‌تا ئەم

بيژين: ئەو به‌حسێ وييه؟

ب تنى ب هاتنا پيغهمبه‌رى ئيسلامى -سلاف لى بن- ئەڤ کار و سالۆخه‌ته ب جه- هاتن، وپشتى هاتنا وى ده‌سه‌لاتداریيا دين و دنيايى ژ ئسرائيلىيان هاته وەرگرتن، و ب تنى ئەو بوويه هنارتیين ملله‌تان ل نک وى کۆم بووين و باوه‌رى پى ئينای وگوهداریيا وى کرى.

وهه‌ژييه بيژين: هنده‌ک نڤيسه‌رين په‌رتووکا پيروژ ديژن: به‌لکى په‌يشا (شيلوه) د ر‌هه وريشالين خو دا ژ په‌يشا (شلواه) هاتبه وەرگرتن، کو رامانا وى پيغهمبه‌ره.. يه‌عنى: ئەوى دڤیت دى پيغهمبه‌ر بت، ودوبکه‌ڤتييین مه‌سيحى نابيژن: مه‌سيح پيغهمبه‌ره، به‌لکى ئەو ديژن: مه‌سيح کوڤى خودييه د کراسى مرۆڤان دا هاتبوو دا ئەو مرۆڤان ژ گونه‌هێ خلاس بکه‌ت!

پشتى هنگى مه‌سيح ئەگه‌ر ئەم بيژين پيغهمبه‌ره ژى، پيغهمبه‌راتييا وى، وهكى ئنجيل ب خو ئاشکرا دکه‌ت، يا عاله‌مى نه‌بوو، و ئەو بۆ هه‌مى مرۆڤ و ملله‌ان نه‌هاتبوو هنارتن، ما وى ب خو نه‌گۆتبوو: هه‌ما

ئەز بۆ پەزى بەرزەبوویى ئسرائیلییان یى هاتیمه هنارتن، **وکی ئنجیلا** () ژى قەدگوھیزت؟!

وبلا کەسەک ھزر نەکەت و بیژت: پانی ل قى زەمانى مە جارەکا دی ھوکمداری یا کەفتیبە دەستین وان، وئەقە پتر ژ ھەفتى سالانە وان دەولەتا خۆ جارەکا دی یا ئافاکری.. ئەف زقرینا ھوکمدارییا وان ل قى زەمانى مە دەسپەلاتا دینی (ویغەمبەراتى) د گەل دا نینە، وئەم موسلمان ب ریکا ھەدیسین پیغەمبەرى یین دورست، و جوهی ب ریکا کتیبین خۆ دزانن، کو کۆمبونا وان یا دووی (ل وەلاتى کەنعانیان) بۆ تیبنا وان یا دویماییبی، چونکی جوهیبین ئەقرۆ یین ئیکجار ژ دینی و ھوکمی تەوراتى دویرکەفتین، پتر ھەژى عقوبە و جزادانا خودینە ژ باب و باپیرین وان یین هاتینە تیبنا!

کورین ئیسماعیلی و مللەتێ داھاتێ:

ونیزیک ژ قى بابەتى دى بیژین: پەرتووکا (التکون) ھژمارا (۲۰/۱۷) دیار دکەت کو ئیبراھیمی دوعا و داخوازەک بۆ کورێ خۆ ئیسماعیلی کر، و خودی دوعایا وی قەبویل کر و ئاشکەرا کر کو ئەو دووندا ھا ئیسماعیلی دى پیرۆز کەت، و دبیزت: ((ھندی ئیسماعیلە من گوھدارییا گوتنا تە د وی دا کر، ئەز دى وی پیرۆز کەم و بەرى ژى دەم و گەلەک زیندە کەم، دوازدە سەرۆک دى ژى بن و ئەز دى وان کەمە مللەتەکی مەزن)).

وئەقە عەینی و ییە یا قورئان دبیزت، دەمى قى دوعایى ژ ئیبراھیمی د دەر ھەقا ئیسماعیلی و دووندا ھا وی دا قەدگوھیزت: ﴿ رَبَّنَا وَأَبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ (البقرة: ۱۲۹).

ویچ گومان ئەفه ئیشاره تهکا ئاشکه رایه بۆ موحه ممه دی -سلاف لی
 بن- و دویکه فتیبین وی کو ئەو دئ بنه ئوممه تهکا مهزن، و ژ لایه کی
 دی فه -وهکی (رحمت الله الهندی) دبیرت- هندهک زانایین جو هییان
 پشتی موسلمان بووین وان ب خو دیارکر کو ئەفه ژ موحه ممه دی پیقه تر
 بهحسی کهسی نابت؛ چونکی د قی جهی دا ژ تهوراتی ب زمانی وان
 ل شوینا په یفا گه لهک گه لهک (کثیرا جدا) هاتییه: (بماد ماد)،
 وهژمارا قی په یقی ب حسیباً ئەبجه دی (۹۲)ه، و ئەو هژمارا نا قی
 (محمد)ه، هه ر وه سا په یفا (لغوی غدول) ژی بهرام بهر بۆ ملله تی
 مهزن (لشعب کبیر) هاتییه، و هژمارا وی ژی هه ر نۆت و دووه.
 مهعنا گومان تیدا نه ما ئەو شیلونی پیروز، موحه ممه ده -سلاف لی
 بن- و کهسی دی نه!

مزگینیا دانیاڵ

ب هاتنا ئوممه‌تا ئیسلام

د په‌رتووکا پیرۆز دا کتیبه‌کا تایبه‌ت ب ناڤی (سفر دانیاڵ) هه‌یه، و ل دویف گۆتتا شرۆڤه‌که‌رین قی په‌رتووکێ دانیاڵ ئیک ژ وان که‌سان بوو یین ل سالا (۶۰۵) به‌ری زایینی د گه‌ل ئسرائیلییان هاتییه ئیخسیرکن ژ لایین مه‌لکی بابلی نه‌بوخوژنه‌صصری ڤه، و ل بابلی ئەف پیغه‌مبه‌ره هاتبوو هنارتن، و ئەو هه‌ڤچاخێ چار مه‌لکین بابلی بوو: نه‌بوخوژنه‌صصری، و بیلشاصری، و داربووسی، و کورشی..

و د کتیبیا دانیاڵی دا هاتییه کو جاره‌کی نه‌بوخوژنه‌صصری مه‌لک خه‌ونه‌کا غه‌ریب دیت، له‌و وی ژ زانا و عه‌قلدارین مه‌مله‌که‌تا خو خواست ئەو قی خه‌ونێ بو شرۆڤه‌ بکه‌ن، و هه‌چیی دگۆت: ئەز شرۆڤه‌کرنا خه‌ونا ته‌ نزانم، وی ئەو دکوشت، و ده‌می دۆر گه‌هشتییه دانیاڵی، وی داخواز ژ خودی کر ئەو ته‌عبیرا خه‌ونێ ل به‌ وی ئاشکه‌را بکه‌ت؛ دا ئەو و برایتین وی ژ خودان باوه‌رین ئسرائیلییان ژ گه‌فا مه‌لکی کافر رزگار ببن.. و خودی دوعایا وی ب جه‌ ئینا، و ته‌عبیرا خه‌ونا مه‌لکی ل به‌ر وی ئاشکه‌را کر.

وخه‌ونا مه‌لکی ب به‌رفه‌هی د هژمارا دووی دا ژ کیتابا دانیاڵی هاتییه، و کورتییا وی ب قی ره‌نگییه: مه‌لکی په‌یکه‌ره‌کی مه‌زن ددیت، سه‌ری وی ژ زپری بوو، و سنگی وی و هه‌ردو ده‌ستین وی ژ زبشی بوون، و زکی وی و هه‌ردو رانین وی ژ سفری بوون، و پیتین وی ژ ئاسنی بوون.. و ئاسنی پیتین وی د گه‌ل قافکی (ئاخا سۆتی) یی تیکه‌لکری بوو.

پاشی وی دیت بهر هکی ب دهستین مروقان نه هاتییه برین، هات و ب پیبین پهیکه ری کفت، وئو هویر هویر کر، وپهیکه هه می هه رفیت وچو ژئی نه ما، وئو بر ل جهی وی ما، وپیچ پیچه شین بوو هتا هندی چیایه کی لی هات و عهرد هه می تژی کر.

ئهغه ب کورتی ئه و خهون بوو یا مه لکی ب ابلی نه بوخوژنه صصری دیتی، و د بهر سقی دا دانیالی گوت:

ژقی ده می وپیدا چار مهمله کهت دی حوکی (ل باژیری پیروژ) کهن، کانئ چاوا پهیکه ژ چار پشکان پیک هاتییه: زیر وزیف و سفر وئاسنی تیکه ل د گه ل قافکی.. و مهمله کهتا سییی (ئهوا ئیشارهت ب سفری بو هاتییه دان) دی عهردی هه مییی فه گرت، به لی مهمله کهتا چاری دی یا ب هیزتر بت، وئو دی حوکی ل گه لک ملله تین ژیک جودا کهت، کانئ چاوا ئاسن وئاخا قافکی یا ژیک جودایه، و ل سهر ده می مهمله کهتا چاری خودی مهمله کهتا خو (ئهوا ئیشارهت ب وی بهری بو هاتییه دان بی ب دهستی چو مروقان نه هاتییه برین) دی دانته سهر عهردی، وئو دی مهمله کهتین بهری خو هه رفینت و ل جهی وان ئیتته دانان، و هتا هتا یی مینت.

و پسپار ل قیری ئهغه یه: ئه ری ئه و هه ر چار مهمله کهت کیژک بوون، و مهمله کهتا دویماهی (یا خودی) کیژکه؟

د بهر سقی دا گوتنا شرؤفه که رین تهوراتی د گه ل گوتنا دیرؤکزنانان دگه هنه ئیک، ئه و ژئی ئهغه یه:

مهمله کهتا ئیکتی: یا کلدان بیان بوو، و نه بوخوژنه صصر ژ وان بوو، وئهغه ل سالا ۵۳۹ بهری زایینی ب دهستین یارووسی فارسی هاته خراب کرن.

مهمله کهتا دووی: مهمله کهتا فارسی بوو ئەوا ههتا سالا ۳۳۱ بهری زایینی حوکم ل باژیری قودسی کری.

مهمله کهتا سیتی: ئغریقی (یونانی) بوون، ئەوین حوکم ل قودسی کری ههتا سالا ۶۳ بهری زایینی.

مهمله کهتا چاری: رۆمانی بوون، ئەوین پیتشیه کو مهمله کهتا وان ب دهستین وان بیته ههرفاندن یین مهمله کهتا خودی یا ئەبهدی دئ ئاڤا کهن..

وتشتی ئەم دان وستاندنی تیدا د گهل شرۆڤه کهرین په رتووکا پیرۆز دکهین، ئەڤهیه: ئەری (ئەو بهری ب دهستی خودی هاتییه برین) و ئەڤه ئیشارهته بۆ مهمله کهتا خودایی یا کو دئ ل شوبنا هه ر چار مهمله کهتین بهری خۆ جهگر بت، کییه؟

هه ر چهنده شرۆڤه کهرین کیتابا پیرۆز هه می ل سه ر هندی کۆمبووینه کو مهمله کهتا چاری رۆمانینه، و ئەو ژ دیرۆکی باش دزانن کو رۆمانی ب دهستین موسلمانان ژ عهردی پیرۆز هاتنه ده ریخستن (پاشی پشتی هنگی ب نیزیکی ۸۰۰ سالان پایتهختا وان ژی قهسطه نطینییه بوو پایتهختا ئیسلامی ئیسلامبول)، د گهل قی هه مییی وان نه قیت بیژن: مهمله کهتا ئیسلامی ئەو مهمله کهته یا دانییالی مزگینی ب هاتنا وی دای، و کو ئەو دئ مهمله کهتا خودی ئاڤا کهت!

پا چاوا ئەو قی گریکا ئالۆز ل بهر خۆ ودویکه فتییین خۆ ڤه دکهن، دا خۆ پی قانع بکهن؟

ئەو دبێژن: زه مانهک دئ ئیت رۆمانی جارهکا دی دئ عهردی پیرۆز داگیر کهن، وهنگی مهمله کهتا خودی (کو دڤیت ب دهستی ئسرائیلییان بیته دانان) دئ وان ههرفینت.. باشه ئەگه ر مهسه له یا وهسا بت، پا ما

نه دڅيا مهمله كهت پينج بن؟ ټيک ژ وان مهمله كهتا موسلمانان بت،
 ټهوا پشته رومانبيان حوكم ل باژيري پيروزي كړي وحتا نوکه ژي جهي
 پيروزي مزگهفتا ټقصايي د دستان دا؟

ټهري ههوه مهزي هشيكي وسهر رهقيبهكا عهجيتر ژ يا شان ديتيه
 ټهوين دپيژن: مه باوهري ب كيتابا پيروزي ههيه، وټهوهنده وهرباداني
 ديخني دا راستيي وي ل بهر خهلكي بهرزه بکهن!؟

وخهونا دانيالي ب خو ژي!

د نصاحا حهفتي دا ژ كتيبا دانيالي بهحسي خهونهكا دي ژي
 ديتهكرن كو دانيال پيغهمبري ديتبوو ل سالا ټيكي ژ حوكمي مهلكي
 بابلي بيلشاصري، يهعني پشته نه مانا نه بوخذنه صصري، وخهونا وي
 ب كورتي ټهقه بوو:

وي دديت هرهبايهكي دژوار دهات ټاقا دهريايي دشلقاند، وچار
 حهيواني مهن ژ دهريايي دهردكهفتن، يي ټيكي شيرهك بوو دو چهنگين
 قورتان پيڅه بوون، هات وكهفته سهر عهردی پاشي چهنگين وي هاتنه
 هلکيشان، ووهكي مرؤقهكي ل سهر دو پييان راوهستيا، ودلي مرؤقهكي
 بو هاته دان.. پاشي حهيوانهكي دي يي وهكي هرچي هات، وكهفته سهر
 تهنشتهكي، وسي په راسي د ناڅ ددانين وي را هه بوون، وگوتني: هلو
 گهلهك گوشتي بخو، پاشي حهيوانهكي دي يي وهكي پلنگي هات وچار
 پهري طهيران ل سهر پشته بوون، وو چار سهر هه بوون، ودهسه لاتهكا
 مهن بو هاته دان.. پاشي من ديت حهيواني چاري يي مهن و ب هيز
 ودژوار بوو، ددانين وي ژ ټاسني بوون، تشتي كهفتبا بهراهيي دخوار
 ودهيرا و ب پييان څه دچوو سهر، وټهوه ژ ههر سي حهيوانه تين بهري خو
 يي جودا بوو، چار شاخ پيڅه هه بوون، ودهمي من بهري خو ددا وان

شاخان، من دیت شاخه‌کێ بچوبیک ژ ناف دهرده‌که‌فت، وی سێ شاخین به‌را خو دئینانه دهری، وقی شاخی هنده‌ک چاڤین وه‌کی یی مرۆڤان پیتته بوون، وده‌قه‌ک ژ ی پیتته هه‌بوو وی تشتی مه‌زن یی دگۆتن..

ومن ددیت ته‌خت ده‌اته دانان، ویی ئەزه‌لی ب سه‌ر کورسییا خو دکه‌فت، کراسی وی یی سپی بوو وه‌کی به‌فری، وموی سهری وی یی ره‌ش بوو وه‌کی هریبا پاقر، وعهرشی وی گوربیا ناگری بوو، وخرخالین وی ناگره‌کی گه‌ش بوو، و ل به‌راهیبا وی رویاره‌ک ژ ناگری گه‌ش دچوو، ب هزاران خزه‌ما وی دکر، و ب ده‌هان هزار ل دیوانا وی ئاماده‌ه دبوون، وقازی دروینشتن وکتیب قه‌دکرن.. وئز دمام من به‌ری خو ددا وی شاخی یی گۆتین مه‌زن ژ ده‌قی دهرکه‌فتین، هه‌تا حیوان ده‌اته کوشتن، وکه‌له‌خی وی ده‌اته هافیتن د ناگری دا.. وده‌سه‌لات ژ وان هه‌یوانه‌تین دی ده‌اته ستاندن، به‌لی ئەو بو ده‌مه‌کی دمانه‌ زیتدی.

ومن ددیت ب شه‌ف کورێ مرۆقی ل سه‌ر عه‌وره‌کی ده‌اته بلندکرن هه‌تا ئەو دگه‌هشته‌ نک یی ئەزه‌لی، ووان ئەو نیزیکی وی دکر، قیجا وی ده‌سه‌لات ومه‌جد ومه‌له‌کووت ددایی^(۱)؛ دا هه‌می ملله‌ت ژ هه‌می ئەزمانان په‌رستنی بو بکه‌ن، ده‌سه‌لاتا وی دی یا هه‌روه‌ه‌ر بت، وپویچ نابت، وملکی وی ب دویماهی نائیت.

ئه‌فه ب کورتی خه‌ونا دانیالی بوو، وپی هه‌وجه‌یی ب هندێ هه‌بت کو ئەم قی خه‌ونا وی ته‌عبیر بکه‌ین، هه‌ر د کتیبیا دانیالی ب خو دا

(۱) به‌لکی ئەفه ئیشاره‌ت بت بو موعجزه‌یا معراجی کو ب تنی د گه‌ل پیغه‌مبه‌ری مه‌هاتییبه‌کرن، ده‌می ئەو ل بوراقتی هاتییبه‌ سوپارکرن، وبه‌ر ب عه‌سمانان قه‌هاتییبه‌رن، وخودایی وی ته‌شریف ومه‌زنی ل ویری دایی کو ئەو بریبه‌ جه‌ه‌کی جو پیغه‌مبه‌ر به‌ری وی نه‌گه‌هشتین.

تهعبیر هاتییه، ده می دانیال دبیرت: گاغا من ئەف تشته دیتی ئەز ب خەم کهفتم وترسیام، لەو من خو نیزیکی ئیکی راستیای ل ویری کر، ومن گوئی: ئەفه چیه؟ وی گوئی: ئەف هەر چار حیوانه چار مهلکن (یه عنی: چار مهملکه تن) ل سەر عهردی دئینه دانان، بهلی پیرۆزین خودایی بلند دئین ومهمله که تی ژ وان دستین وحهتا هتایی دمین.

دانیال دبیرت: هلی من قیا مهسه لا حیوانی چاری بزائم، ژ بهر کو ئەو هممیان غه ربیر بوو، ئینا وی هو گوته من: حیوانی چاری، دی مهمله که تا چاری بت، وئو دی یا جودا بت ژ هه می مهمله که تین دی، ئەو دی عهردی شه گرت وپی لی دانت وهیتر. وئو دهه شاخ، دهه مهلکن دی ئین، پشتی وان مهلکه کی دی دی ئیت یی جودایه ژ وان یین بهری خو، ئەو دی هندهک گوئین کریت د دهه حهقا خودایی بلند دا بیتر، ودی بهلای ئینته سه ری پیرۆزین خودایی بلند، وئو هزر دکهت کو ئەو دی ده می (یان جهژنان، یان شریعه تی، ل دویف هندهک دانهین) گوهورت، وئو زه مانه کی ودو زه مانان ونیف زه مانی^(۱) دی یین پیرۆز رهزبل کهت، بهلی دین دی روینت (و د هندهک دانهیان: قازی دی روین) ودهسه لاتا وی ژئی تین، دا ههتا هتایی ئەو نه مین.

وهه کی ئەم دبیین ئەف خهونا دانیالی ژی د پتربیا خو دا وهکی خهونا مهلکی بابلیه، ب تنی د تشته کی دا نهبت، ئەو ژئی ئەفهیه سالۆخه تین مهمله که تا چاری د خهونا دانیالی دا پتر هاتینه. وخهونا مهلکی -وهکی خودانی کتیب (التفسیر التطبیقی للکتاب المقدس)

(۱) د هندهک دانهیان دبیرت: سغ سال ونیشان.. و د هندهک دانهیین دی دا

هاتییه: زه مانه کی وزمانان ونیف زه مانی!

دبیژت- لایب سیاسی یی هەر چار مه‌مله‌که‌تان شه‌دگرت، و خه‌ونا دانیالی لایب ئه‌خلاقى شه‌دگرت..

چارى تشته‌کى ئاشکه‌رایه - وه‌کى بۆرى ژى د گهل مه- کو حه‌یوانى ئیکى شیری دو په‌رتن قورتان پئنه ئیشاره‌ته بۆ مه‌مله‌که‌تا ئیکى مه‌مله‌که‌تا بابلییان (وبۆ زانین د ناڤ شوینوارین بابل دا په‌یکه‌رین شیرین ب په‌ر بین هاتینه دیتن) وئه‌ڤ مه‌مله‌که‌ته ل سالا ۵۳۹ به‌رى زاینی نه‌مابوو، و حه‌یوانى دووی کو هرچ بوو، نیشانا مه‌مله‌که‌تا دوویته، مه‌مله‌که‌ا فورس و میدییان، کول سالا ۳۳۱ به‌رى زاینی نه‌مابوو^(۱)، وئهو سى په‌راسییین د ده‌قى دا ئیشاره‌ته بۆ سى دوژمین وان یین مه‌زن کو ئهو شیا بونى، و حه‌یوانى سیبى پلنگى چار په‌ر و چار سه‌ر پئنه ئیشاره‌ته بۆ ده‌وله‌تا ئغریقى ئه‌وال سالا ۶۳ به‌رى زاینی نه‌مای، وئه‌ڤ ده‌وله‌ته پشتی ئه‌سکه‌نده‌رى مه‌قه‌دوونى بووبوو چار پرت. و حه‌یوانى چارى یی کو ناڤ بۆ نه‌هاتی به‌لى هاتییه ئاشکه‌راکرن کو ئهو ژ هه‌مییان دژوارتر و ب هیزتر و دلره‌قتره، ئیشاره‌ته بۆ ده‌وله‌تا رۆمى، ئه‌وا گه‌له‌ک نه‌خوشى نه‌گانديیه عیسا پیغه‌مبه‌رى - سلاڤ لی بن- و خودان باوه‌ران ژ دویکه‌فتییین وى.

حه‌تا قیری شروقه‌که‌رین په‌رتووکا پیرۆز هەر وى دبیژن یا مه‌ گۆتى.. به‌لى ژ قیری وئنه ئه‌و دکه‌ڤنه ئالۆزى و وه‌ربادانان، دا راستییه شه‌شیرن! به‌لى راستى ژ هندی ئاشکه‌راتره کو ئهو بشین شه‌شیرن.

ئهو هەر ده‌ه شاخین دانیالی ب حه‌یوانى چارى شه‌ دیتین - وه‌کى شروقه‌که‌رین په‌رتووکا پیرۆز ژ فه‌لان ب خو ژى دبیژن- ئیاره‌ته بۆ ده‌ه

(۱) دمى ئەم دبیژین: نه‌مابوو.. یه‌عنى: حوکمى وان ل سه‌ر ئورووشلیمى (عه‌ردى پیرۆز).

مهلكین رۆمانی، وكتیپین دیرۆکی ناقتین دهه ئمبراتۆرتین رۆمانی دئینن کو حوکم کری پشتی وان قودس ستاندى، ههر دهه صهنه مپه پریس بوون، وگه لهک ب توندی دژی عیسایی و مهسیح و دویکه فتیپین وی راوهستیان، و بهلکی (نیروۆن) ئیک ژ ناقدارترینی وانه.. پاشی پشتی قان دهه ئمبراتۆران، شاخی دی کی بوو یی سۆ زهمان و نیف ل بهرا خو خرابکرین هتا مهمله که تا خودی هاتی و دویماهی بو حوکمی وی دانای؟ ئەف شاخه (حاکمه) یی دایالی هندهک سالۆخه تین ئاشکهرا بو گۆتین، وهکی:

- ئەو ژ مهمله که تا چارییه، کو رۆمانینه.
- ئەو پشتی دهه مهلكین زالم و دژوار دئیت.
- سیاسهت و ئەخلاقى وی دئ یی جودا بت ژ سیاهت و ئەخلاقى ههر دههین بهری وی.
- ئەو دئ سۆ شاخان ل بهرا خو ئینته درئ.
- دئ شهپۆ خودان باوهران کهت، و دئ کارى بو هندی کهت رۆژان بگوهۆرت، وجهژنان بهدل کهت، و شریعه تی تیک بهت.
- یی زانا و تیکه هشتییه چونکی شاخه که ئەزمانهک و دو چاف پیقه بوون.
- ئاخفتنن کریت د دهر هقا خودی دا دئ بیژت.
- سۆ زهمان و نیشان حوکمی وی دئ چت، هتا مهمله که تا خودی دئیت.

د گهل قان هه می سالۆخه تان، شوڤه کهرین په رتووکا پیروۆز ب تنی دبیتن: ئەفه ئیشاره ته بو حاکمه کی ل پاشه رۆژی دئ ئیت و دوژمناتییا مهسیحی کهت.. وهنده! کییه؟ هاتییه یان ژ نوی دئ ئیت؟ ئەو سۆ

شاخین وی راکرین کی بوون؟ ئەو سی زه مان ونیف -یان هتا سی سال ونیف وهکی هندهک ژ وان دبیژن- چنه؟
 ئەف پسیاره هه می ل نک وان د بی بهرسقن.. بهلی وه نهبت ئەو نزان، ئەو باش دزان بهلی دلره شییا وان ریکی ناده تی بیژن!
 دیرۆک ب پهنگه کی ئاشکه را دبیزت: پشتی هاتنا عیسایی مه سیح، وبه لاقبونا دینی وی ل قودسی وده ورو بهران، و ل دیرژییا نیزیکی سی سهد سالان، دهه ئمبراتۆرین رۆمانی هاتبوون، و حوکم ل قودسی کر بوو، وهه ر دهه سه نه مپه رتس بوون، و ب توندی نه یاره تییا مه سیحییان کر بوو.

و هتا سالا ۲۸۵ زایینی، ده می بابی قسطه نطینی بوویه ئمبراتۆر، دهوله تا رۆمانی ب تنی ئیک ئمبراتۆر هه بوو، پاشی ل قی سالی دهوله ت بوو دو پشک: یا رۆژهه لاتتی و رۆژئا قایی، و ل هه ر پشکه کی ئمبرتۆره ک و جیگره ک هاته دانان، و ل هه ر لایه کی جیگری خو وه ک ئمبراتۆر ددیت، و ب قی چهندی دهوله ت -وبو جاری ئیکی د دیرۆکا خو دا- بوو خودان چار ئمبراتۆر!

ل سالا ۳۰۵ زایینی قسطه نطین ل لای رۆژئا قایی یی دهوله تی هاته سه ر حوکمی، و سی ئمبراتۆر به رانه ر وی بوون: جیگری وی ماکسه نتیۆس، و ئمبراتۆری لای رۆژهه لاتتی و جیگری وی لایسنیووس، و ماکسمن دانا..

وهه ر ژ سالا ۳۰۵ هتا سالا ۳۱۳ قسطه نطین -ب هاریکاریا جیگری خو ئەوی بوویه زاقایی وی پشتی قسطه نطینی خویشکا خو دایی- که فته شه ری د گه ل ئمبراتۆری لای رۆژهه لاتتی و جیگری وی، هتا شیایی و ئەو هه ردو لاداین، پاشی ژ سالا ۳۱۳ هتا ۳۲۳ زایینی

ئەو د گەل جيگري خۆ وزاڤايي خۆ كهفته شهري، ههتا شياي وي بگرت، پشتي وي خۆ تهسليم كرى ب وي شهرتي ئەو وي نهكوژت، بهلئى وي غهدر لئى كر و ل سالا ۳۲۴ ئەو كوشت و كورئى وي كره عهبد.

ئەفه وي سئى شاخ ژ بهرا خۆ پاكرن!

و دژواريا وي ل فى ههددى رانه وهستيا، بهلكى وي كورئى خۆ ئەويى دا ل شوبنا وي بته ئمبراتۆر كوشت، ب هيجهتا هندئى كو بهلا خۆ ژ ژنابا خۆ قهناكهت، ووي ژنا خۆ ژى كوشت، ب ساخى كره د ئاڤا كه لاندئى دا ههتا مري!

وئاشكهرايه كو ئەف ئمبراتۆره مرۆقه كئى صه نه مپه پريس بوو، باوهري ب گه لهك خوداوهندان دئينا، و دگۆت: خودايئى ژ هه ميبان مه زنتره پرۆژه.. پاشى ئەو ب كارتىكرنا خالين خۆ -كو فهله بوون- و ب پالدا نا دهيك خۆ كار بو هندئى كر كو دينئى رۆمانيبان يئى باوهري ب گه لهك خوداوهندان دئينا، د گه ل دينئى مهسيحى كو باوهري ب ئيىك خودايئى دئينا، نيزيكي ئيىك بكهت، و دبنه كئى ل دويف قهناعهتا خۆ ژئى دورست بكهت، و بكهته دينئى دهولهتئى يئى رهسمى.

و پشتي وي ئەو بير و بوچوون و مهزه بهين ژيىك جودا يين هاتينه د ناڤ مهسيحييهتئى دا ديتين و خواندين، وي ديت مهزه بهئى ژ هه ميبان نيزيكتر بو بير و باوهريين وي يين (وهشهنى) بير و باوهريين كه نيسا پۆلسينه، ئەويى باوهري ب سئى خودايان دئينا، وي ل درۆين سالا ۳۲۵ ئەو هلبژارت، و بربار دا بكهته دينئى دهولهتئى، وههه فهلهيه كئى باوهري ب فئى چهندئى نه ئيناي كوشت، وههه ئنجيله كا ئەف باوهرييه تيدا نه بت سۆت.

و هتا كه نيسا پؤلسى پتر خؤل بهر وى شرين بكهت، و بهلكى ل دويف داخوازا ئميراتورى كه نيسى بريار دا ل شوينا شه نيبى كو رۆژه كا پيرۆز بوو ل نك ئسرائيلىيان و جهژن بوو، رۆژا ئيكشه نبى ئەوا وان دگۆتى: (ساندهى - رۆژا رۆژى) كره جهژن و بينقشه دان چونكى ئميراتورى دگۆت: رۆژ خودايى مه زنه!

مه عنا قسطه نطىنى رۆژ ژى گوهارتن، و دويكه فتيبين مه سىحى بين نه ل سهر باوه ريبا وى كوشتن، و كرتتيرين تشت د دهر حه قا خودى دا گۆت كو عيسا كورئ و ييه، و رۆژ ژى گوهارتن، و ل شوينا شه نيبى ئيكشه نب كره جهژن.

وجهژنا مه زنا مه سىحيان كو رۆژا بوونا مه سىحى بوو، ل دويف بريارا قسطه نطىنى و رازيبوونا كه نيسى هاته گوهارتن، و قه گوهاستن بو رۆژا (۲۵) كانوينا بچويك، و ئەف رۆژه بهرى هنگى ل نك رۆمانىبين صه نه مپه ريس جهژنا رۆژى بوو، كو خودا وندا مه زنا وان بوو، وان دگۆت: د قى رۆژى دا رۆژ دهست ب دريژيبى دكه ن.

و دا پتر كه نيسه نفاقى بو وى بكهت، وى بريار دا كو قه سطره نطىن ئەو (مسيا) يه يه عنى: رزگار كرى چاقه رى، يى په رتووكا پيرۆز مزگينى ب هاتنا وى داي!

و ل سالا ۳۲۵ قسطه نطىنى بريار دا كؤنگره يه ك ل (نيقيه) بو زانايين دينى فه لان بيته بهستن، و د قى كؤنگره ي دا نيزيكى دو هزار كه سان تاماده بوون، و پشتى دان و ستانده كا درتژل دؤر بابه تين دينى، قسطه نطىنى بريار دا پشته ثانيا وى (مه سىحيه تى) بكهت يا نوكه به لاف كو ئەو بوچوونا (۳۱۸) قه شان ب تنى بوو، كو وان دگۆت: مه سىح خوديه، و بوچوونا ئەوين دى هه ميان كو پتر بوون و دگۆتن:

مه سیح مروځه، لادا، وپریار دا هه چیبی وه بیژت، نهو دهرکهفتنا ژ دینی دورسته، خودانی خو هیژای کوشتنی دکهت! ژ بهر قی چهندی گلهک زانایین فهلاییبی ب خو نوکه ئعترافی دکهن کو فهلاییبیا نوکه هه دیندارا قسطه نطینییه!

ووهکی مه دیتی نهو هه می سالوخته تین دانیالی بو (شاخی کوفری) گوتین ل نک قسطه نطینی هه بو، دهه شاخ بهری وی هه بوون، ووی سی شاخ ل بهرا خو ږاکربوون، ونهو بوو یی شه ری خودان باوهران کری ونهو کوشتین، وروژ وجهژن وشریعت گوهار تی، وگوئین کریت د دهر حقا خودی دا گوتین.. ب نی ئیک سالوخته دمینت، کو گرنگترین سالوخته، ونهوه یی شروځه که رین کیتابا پیروژ ژ هه می سالوختان پتر کاری بو شیلیکرن وځه شارتنه وی دکهن، نهو ژی نه ځه یه: حوکمی وی (یه عنی: ل سهر عهردی پیروژ) سی زه مان ونیشان ځه دکیشت، پاشی ب دهستی وان مروځین پیروژ ب دویماهی دئیت یین مهملکه تا خودی یا نه بهدی ئاځا دکهن..

نه ځه چاویه؟

حوکمی قسطه نطینی ل سهر وهلاتی شامی، وقودسا پیروژ د ناڅ دایه، ژ سالا ۳۰۵ زایینی دهست پی دکهت، وپشتی وی هه می ئمبراتورین رومانی ل سهر ریبازا وی دچوون، وباوری ب وی فهلاییبی هه بوو یا وی هلبژارتی وکریبه دینی دهوله تی یی ره سمی، ونه ځی چهندی -وهکی دیروک ب ئاشکه رای دبیژت- هتا سالا ۶۳۸ زایینی ځه کیشا، ونه ځ ده مه دپته (۳۳۴) سال ب سالنامه یا شه میسی (ودپته ۳۴۶ سال ب سالنامه یا جوهیبیان کار پی دکر).

ل قی سالی، یه عنی: ۳۶۶ سالان پشتی حوکمی قسطه نطینی و دویکه تیپین وی باژیرئ قودسی یی پیرۆز کهفته دهستی موسلمانان، و حوکمی رۆمانییان ل ویرئ نه ما..

وهندهک زانایین جوھیان ئەف مزگینییه ب رهنگه کی دی شروقه دکر، وهکی ژ دهسئیس ده ریایا مری (البحر المیت) دئیتته وەرگرتن، وان دگۆت: حوکمی قی مه لکی سهرداچووی سیه و پینج سالان فه دکیشته.. وئه گهر ئەم بهری خو بدهینه دیرۆکا حوکمی قسطه نطینی، دی بینین وی ژ سالا (۳۰۵) یان بهری هنگی ب ساله کی دووان وهکی دهندهک ژیدهران دا دئیت، ههتا سالا (۳۳۷) حوکم کر بو، وئه فه ساله ب حسیبا سالنامه یا جوھیان دبنه نیزیکی (۳۴) سالان!

مه عنا: هه می نیشان بو هندی دچن، کو شاخی کوفری و حاکمی سهرداچووی قسطه نطینه، نه که سی دی.

و ب راستی زانایین په رتووکا پیرۆز ژ فه لان ته فسیره کا وه سا بو قی مزگینیا دانیالی (یان پشکا دویماهییی ژئ) نینه خو پی قانع بکه ن ههتا بشین خه لکه کی دی پی قانع بکه ن.. و ته فسیرا وان یا ژ هه مییان ب هیزتر ئەوه هندهک ژ وان دبیزن: ئەو مه لک ئتۆخووسئ چاری بو، ئەوئ ل سالی ۱۷۵-۱۶۳ بهری زایینی هاتی، و مزگه فتا به تولمه قدسی ستاندی و پیس کری و بینقه دانا شه نییی پراکری، و سونتکرن قه دهغه کری.. به لی ئەفه شتلیکرنه کا ئاشکه رایه بو راستییان؛ چونکی ئەف مه لکه ئغریق ی بو، یه عنی: ژ مه مله که تا سییی بو، نه یا چاری!

وهه ری ئەم قی ناقیرئ ژ ب دویماهی بینین، من دقیت ئیشاره تی بده مه راستییه کا دی یا غه رب:

د کتیباً زه که ریبا پیغه مبه ر - سلاف لی بن- گازیبه کی ئاراسته ی باژیری پیروزی به تولمه قدسی دکهت، ودهقی وی وهکی وهرگپرتین پهرتووکا پیروز کریه عهده بی ب قی رهنگیه:

((ابتهجی جداً یا ابنة صهیون، واهتفی یا ابنة اورشليم، هوذا ملکک یأتي إلیک هو عادل ومنصور وديع وراکب عی حمار، علی حجش ابن أتان (۹) واستأصل المركبات الحریبة من أفرايم والفرس من اورشليم، وتقطع قوس الحرب، ویتکلم بالسلام للأمم، وسلطانه من البحر إلی البحر..)).

دبیترت: کچا صوهیوونی تو گه لکه که یفا خو بینه، وکچا ئوروشه لیمی دهنگی خو بلند بکه، ئەفه مه لکی ته ب نک ته فه هات، ئەو مه لکه کی (عاده) دادکه ره و مه نصوره کی ودهیعه (سه رکه فتیه کی رحه ته) ویی راکبه (سویاره) ل سه ر که ره کی، جه حشه کی کورپی ماکه ره کی، عه ره بانین شه ری ژ ئە فرایمی (ناقی دووی یی مه مله که تا ئسرائیلی یا باکوروی) وهه سپان ژ ئوروشه لیمی دی بنپر کهم، وکفانی شه ری دی ئیته برین، وئهو ب ئاشتییی بو ملله تان دی ئاخفت، وده سه لاتا وی ژ دهریایی بو دهریاییه..

ئەفه ئەو مه لکه (ژ وی مه مله که تا ب دهستی خودی دئیته دانان) یی کو دی ئیته باژیری پیروز، وی فه کهت، وئاشتییی لی به لاث کهت.. ئەو کییه؟

وهکی هه ر جار شروفه کرتین پهرتووکا پیروز دبیترن: ئەو مه سیحه، چونکی ئەو بوو ل که ری سویار بووی وهاتییه ئوروشه لیمی.. هوسا ب ساناهی بیی هزه رک بو هه می سالوخته تین دی بیته کرن! وئه گه ر مه سه له ب تنی سویارپوونا که ری بت، ل وی زه مانی روژی ب سه دان

مرۆقین باش و خراب ب کهری دهاتنه باژپری، بهلی حهتا قی دهره جی
دقیت مرۆف سقکیی ب عهقلی خوانده فانان نه کهت!!

دیروکی ژ پشتی زه کهرییای و حهتا نه قرو ب تنی مه لکهک (سه رکیش
وقائدهک) نیاسییه حوکمی وی ژ دهریای حهتا دهریای بت، و د گهل
هندی ژی هند بی (موته واضع) بت کول سهر که رهکی سویار بت، و بی
حه رهس و حه شه م بی ت و قودسی بستینت، و پشتی هاتنا خو عه ره بانه
و کفایتین شه ری ل و یرئ نه هیلت، و ناشتییی د نا ف ملله ان دا به لاف
ب کهت.. هوین دزانن نهو کی بوو؟

به ری نه ز به رسقی بده مه هه وه به ری خو بده نه حه رفین د سپیکتی یین
فان هه ر سی سالوخته تان یین زه کهرییای بو وی مه لکی ده سنی شان کرین،
وهه رگپرتین په رتووکا پیرۆز بو زمانی عه ره بییی بیی ب خو بحه سی یین
داناین: عادل (ع) و منصور و دیع (م) و راکب علی حمار (ر).. پاشی
هه ر سی حه رفان بگه هیننه ئیک: (عمر) ئیکه مین خه لیفه یی موسلمانان
قودس قه کری و ژ ده ستین رۆمانی دهریخستی و کلیلین باژپری پیرۆز
ژ په تریکی قودسی صه فه نیوسی وه رگرتین، نهوی حوکمی وی هنگی
ژ به حرا عه ره بان و حهتا به حرا نا قین قه دگرت، عومه ری نهوی نا قی وی
د گهل عه داله تی و ته وضعی بوویه هه قال جیمک..

رۆژا موسلمانان قودس محاصره کری، په ریکی وی گۆته مه زنی
له شکه ری موسلمانان نه بوو عوبه یده عامری کوری جهرراحی: نه م کلیلین
باژپری نادهینه هه وه حهتا مه لکی هه وه بیت و وان ژ مه وه رگرت..
بوچی؟ چونکی هه ر وه کی وی دقییا بزانت کنی نهو نه وه یی ته ورات
به حسی وی دکهت یان نه!

گاڤا عومهر هاتی، وئبوو عوبه یدهی ئەو ب وی رهنگی دیتی: یی سوبار ل سهر که ره کی و ب تنی خزمه تکاره کی وی د گهل، ههر بیه کی ئیک ژ وان سوبار دبوو، وئیک پییا دچوو، ئەبوو عوبه یدهی گازنده ژنی کر وگوتی: ئەم یی ل جهه کی دوژمنین مه لی دمشهنه دقیت ئەم هیز وهه بیه تا خو نیشا وان بدهین، عومهری ب رحه تی فه گوتی: ئەم ملله ته کین خودی ئەم ب ئیسلامی بین سهر فراز کرین، وههر جاره کا مه سهر فراهی ب تشته کی دی ژ بلی ئیسلامی خواست، ئەو دی مه ره زیل کهت.. و ب وی رهنگی عومهر چوو د قودسی فه، وکتیبین دیرۆکی دبیژن: گاڤا سه فه رنیوسی په تریک ب فی رهنگی ئەو دیتی، چاقین خو په رخانندن و قیژییه ک راهیلا وگوت: ب خودی ئەفه یه یی به حسی وی د کتیبین مه دا هاتی کو دی باژیری مه فه کهت.. گه لی خه لکی به یتولمه قدسی وهرن په یمانه کی د گهل فی گریدهن، ب خودی ئەفه ئەوه!! و ب فی چهن دی مه مله که تا ته وحیدی، ئەوا ب دهستی خودی هاتییه دانان، عهردی پیروژ وهرگرت، ودویماهی بو ههر چار مه ملکه تین بهری خو دانا..

وخودی راست دبیژت، ده می گوتی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ (البقرة: ۱۴۷-۱۴۶).

پیغمبه رۆ ئیسلامی

د ئنجیل دا

حه تا نوکه مه بهحسی پهیمانا کهفن کریبه ژ په رتووکا ئسرائیلییان یا پیرۆز کو تیدا ئیشارهت بۆ پیغمبه رۆ مه -سلاف لی بن- ب رهنگه کی ئاشکه را هاتیبه دان، و د قی ناقبرۆ دا دئ بهرۆ خۆ دهینه پشکا پهیمانا نوی (العهد الجديد) ژ په رتووکا وان یا کو دبیرۆتی: ئنجیل، دا بزانین کانی چ بهحسی پیغمبه رۆ مه -سلاف لی بن- تیدا هاتیبه؟

برایین خۆشتفی: د پتر ژ جهه کی دا ژ ئنجیلی -و ب تایهت ئنجیلا (یوحنا ی- هاتیبه کو عیسانی مهسیح -سلاف لی بن- گوئیبه شاگردین خۆ: نهگه ر هوبن گوهی خۆ بدهنه من نهز دئ ژ بابی خۆ خوازم کو پشتی من ئیکی دی بۆ ههوه فریکهت د گهله ههوه بت و گوئا خودی ههمییی نیشا ههوه بدهت..

د چاپا سالا ۱۸۲۱ و ۱۸۳۱ز دا ژ ئنجیلی -وه کی خودانی په رتووکا (اظهار الحق) ژئ فه دگوهیتت- د ئنجیلا یووحه نای دا (۱۷-۱۵/۱۴) هاتیبه: ((نهگه ر ههوه نهز دقیم شیره تین من ژ بهر بکه ن و نهز دئ ژ بابی خوازم کو فارقلیته کی دی بدهته ههوه؛ دا ههتا ههتایی نهو د گهله ههوه بت، جانی راستییی کو خه لک نه شین قه بویل بکه ن...)).

و د پشکا یازدی ژی دا هژمارا (۲۶) ژ ئنجیلا یووحه نای بهحسی قی فارقلیتی یی هاتیبه کرن مهسیح دبیرۆت: ((گاڤا نهو فارقلیت دئیت یی کو نهز دئ بۆ ههوه ژ نک بابی خۆ هنیتم، نهو دئ شاهده یی بۆ من

دهت)). و د پشکا شازدیی دا هژمارا (۷-۱۰) عیسا دبیتیت: ((بهلی ئەز دئ بۆ ههوه راستییی بیژم: بۆ ههوه چیتره ئەز بچم، چونکی ئەگەر ئەز نهچم (فارقلیت) نائیت، بهلی ئەگەر ئەز چوم ئەز دئ وی هنیرمه نک ههوه، وچی گاڤا ئەو هات، ئەو دئ خه لکی سهرا گونههی پاشقه بهت...)).

ل قییری دئ بیژین: هندی پهیشا (فارقلیته) پهیشهکا یونانییه بهرامبهه وی پهیشهکا دی یا عبری ههبوویه د ئنجیلی دا چونکی ئنجیل وهکی ئەم دزانین ب زمانئ یونانی نه هاتبوو، و یونانی نه زمانئ مهسیحی بوو، و ئەف پهیشه ژ لایئ وهرگیڕین ئنجیلی یین یونانی شه یا هاتییه هلبژارتن، ودهمی ئەم بهری خۆ ددهینه رامانا قئ پهیشی د زمانئ یونانی دا دئ بینین:

- ئەگەر ئەو ژ پهیشا (بیرکلوتوس) هاتبته وهرگرتن، ئەو دئ كهفته بهرانبهه پهیشا (أحمد) یا عه ره بی سه دئ سه د!
- و ئەگەر ئەو ژ پهیشا (بارکلی تروس) هاتبته وهرگرتن، ئەو دئ رامانا (المعین) یان (المعزی) یان (الوکیل) دهت د زمانئ عه ره بی دا.

و هتا نشیسهه و وهرگیڕین ئنجیلی قئ مزگینییا ناشکههرا ب هاتنا موحه ممدی -سلاڤ لی بن- ل بهر خه لکی شیلی بکهن و وهربادانی بیخه تیدا، گۆتن: ههبت نهبت پهیشا (فارقلیت) ژ (بارکلیتوس) یا هاتییه وهرگرتن..

بۆچی؟

دا کهس هزر نه کهت عیسا یی گۆتی (أحمد) یان (محمد) دئ پشتی من ئیت!! لهو ئەم دبیین د چاپین نوکه دا ژ ئنجیلی پهیشا

(المعزی) یان (المعین) ل شوبنا (فارقلیت) دئیته دانان! ودویر
 ژ رامانا پهیفا (فارقلیت) دئی پسیار کهین: ئهړی ئهف کهسه یی
 مهسیح دبیژت: هتا ئهز نهچم ئهو نائیته، کییه؟
 زانایین فهلان د بهرسقی دا دبیژن: ئهو (معین) ئهو رحه یا ب سهر
 شاگردین مهسیحی دا هاتی پشتی وی، یان ژی ههما مهسیح ب خویه
 چونکی پشتی کافران ئهو قهشارتی ئهو جارکا دی رابووچه!
 بهلی ههر کهسی شارهزا بت دزانت کو ئهف بهرسقا وان رهقینهکا
 کرته ژ راستیی، چونکی نهگهر مهبهست ب وی کهسی عیسا با یان
 (روح القدس) با پیتهقی نهبوو مهسیح هنده داخوای ژ شاگردین خو
 بکهت کو ئهو باوهریی پی بینن؛ چونکی نه یا بهر عاقله ههقالین وی
 باوهریی پی نهئین.. ژ لایهکی دی قه دهمی یهسوع دبیژت: ئهو دئی
 شاهدهیی بو من دت، ژ قی دئیته زانین کو ئهو نه یهسوعه چونکی
 چو مهعنا بو هندی نینه ئهو ب خو شاهدهیی بو خو بدهت.
 ههر وهسا دهمی ئهو دبیژت: سهرا گونهها وان کو وان باوهری ب من
 نهئینایه، ئهو دئی خهلکی پاشقهبهت وگهفی ل وان کهت.. ئهقه ب تنی
 ل سهر موحه ممهدی وئومه تا ئیسلامی ب جه دئیته؛ چونکی وان
 (تهویخا) خهلکی کر، نهخاسمه جوهیپین بی باوهر ژ بهر نهباوهری
 ئینانا وان ب عیسا پیغه مبهری.

جهه بونا دهستيفه دانئ

د پهيمانا كهفن دا

قورئانا پيروژ ئاشكهرا دكهت كو دهستيفه دانهكا مهزن يا كهفتييه (تهورات وئنجيلئ) ودهستئ وهربادان وگوهرينئ گهلهك وگهلهك جوداهئ ودهرنشيفكرن تيدا پهيداكرينه، و د كهفن دا زانايين ئيسلامئ ئەف بابه ته يئ فهكولاي وپهرتووكين گرنك وپر بها ل دور نفيسينه، وهكي: پهرتووكا (الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح) يا (شيخ الإسلام ابن تيميه) وپهرتووكا (اظهار الحق) يا سهيدا (رحمة الله الهندي)..

پهيمانا كهفن وپيناسهكا كورت:

(العهد القديم) ئەو پهرتووكن يين بهري مهسيحي -سلاف لئ بن- هاتينه نفيسين، وپهرتووكا ئيكي ب عهريه بي دييئئئ: (التكوين) يا دي (الخروج) يا دي (اللاويين) يا دي (العدد) پاشئ (التثنية).

ودبيئئئ : ئەف ههر پينج پهرتووكه يين مووساينه -سلاف لئ بن- وگهلهك پهرتووكين دي ژئ دكهفنه د بن دا وهكي: (يشوع) و(عزرا) و(نحميا) و(المزمير) وگهلهكين دي، وههژمارا پهرتووكين (العهد القديم) ل دويف دانهيا كاتوليكان دگههته چل وشهشان، و ل دويف دانهيا ئاقووبي وسهبتئ وپروتستانتان دگههته سبه ونهه پهرتووكان.

ئەو ههر حهفت پهرتووكين د دانهيا كاتوليكان دا دزئده ئەشهنه: (طويبا) و(يهوديت) و(الحكمه) و(يشوع) و(نبوه باروك) و(المكابيين الأول) و(المكابيين الثاني) وئەف پهرتووكه ل دويف

هزرا سه‌بته و ئاقووبی و پروتستانتان دزیده‌نه و نه جهی باوه‌رینه چونکی ده‌ستیقه‌دان تیدا یا هاتیبه‌کرن.

سی دانه‌یین ده‌سنقیس بو (العهد القديم) هه‌نه دبه‌نه بناخه، ئەو ژمی ئەفه‌نه: ده‌سنقیسا عیبرانی، ویا سامری، ویا یۆنانی، و د نایبه‌را فان هه‌ر سییان دا جوداهی یین مه‌زن هه‌نه.

دانه‌یا (سامری) ژ پینج په‌رتووکین موسای ب تنی پیک دئیت و هنده‌ک جارن ئەو په‌رتووکا (یشوع) و (القضاة) ژمی لی زبده‌ دکه‌ن، و ژ فان پیقه‌تر سامری باوه‌ریی ب چو په‌رتووکین دی نائین، و نه ژ تشتین باوه‌رپیکریه‌ کو هه‌ر پینج په‌رتووکین ئیکێ ژ نفیسا موساینه، چونکی ل دویمه‌هیا په‌رتووکا (التثنیه) یا هاتی: (ال ویری موسای مر، به‌نیی خودایی ل ئاخا (مواب) وژیی وی ده‌می مری سه‌د و بیست سال بوون))، قیجا ئەگه‌ر موسای ئەو نفیسیا چاوا دا بیژت: ئەز ل فلان جهی و ل سالا هندی یی مریم، و ژییی من هنده سال بوو؟!

هنده‌ک زانایین لاهوتی ئەف چه‌نده زانییه، له‌و ب ئاشکه‌را گۆتییه: ئەف پینج په‌رتووکه‌ نه ژ دانانا موساینه. مه‌طران ئەغناتیۆس زیاده، مه‌طرانئ به‌یرووتی، د پشه‌کیا په‌رتووکا پیرۆز دا د بیژت: ((زانایه‌کی کاتولیکی یی ب تنی د فی چاخی دا نینه هزر بکه‌ت موسای ب خو بانتاتیک هه‌می نفیسییت هه‌ر ژ ده‌سپیکا ئافراندنا دنیایی و هه‌تا مرنا وی، دیسا به‌س نینه بیژین: موسای چاقدیری ل سه‌ر نفیسینا وی ده‌قی یی کری ئەوا گه‌له‌ک نفیسکاران ل درژییا چل سالان نفیسی، به‌لکی پیته‌ییبه‌ د گه‌ل لیژنا په‌رتووکا پیرۆز یا بابه‌وی یا سالا ۱۹۴۸ی بیژین: زیده‌هی هیدی هیدی د شه‌ریه‌تی موسای دا یین په‌یدا بووین

ب ئه گهرا وان هه لکه فتنین جفاکی و ئایینی یین ل در پژییا سال و ده مان پهیدا بووین...)).

هندی تهوراتا دورسته هند یا بچویک بوو کول سهر دو حه لانیین بچویک بیته نفیسین وهکی د پهرتووکا (الخرج) دا هاتی (۱۲/۲۴):
(خودئ گۆته موسای: ب سهرکه فته نک من ل سهر چیا ی و ل و بیری بمینه دا ههردو حه لانیین (شهریعت) و (وهصیهت) من ل سهر نفیسین بدهمه ته بو فیرکنا وان)).

ژ قی دئیته زانین کو تهورات هه می ل سهر دو حه لانیین بچویک هاتبوو نفیسین، ونه ژ تشتین بهر عه قله جهی نفیسینا پینج پهرتووکان ل سهر دو حه لانیین بچویک بکهت، ژ بلی هندئ ژی تهوراتا دورست د سه راهاتییا (نه بوخذه صر) ی دا ل سالا ۵۸۶ بهری زاینی هاتبوو بهرزه کرن، ده می نه بوخذه صر هاتییه فه له سطینی و چوویه د هه یکه لی دا وهه می تشت تالانکرین و د گهل خو برین و دانه یا تهوراتی ژی ئیک ژ وان تشتان بوو.. ئینا پشتی هنگی (عه زرا) و (نه حمییا) رابوون تهورات ژ بهر نفیسی وهکی د پشکا ئیکئ ژ پهرتووکا (عه زرا) ی دا هاتی.

ئاخفتنه کا نه ژ بابه تی خودییه:

ئه گه ر ئه م پهرتووکا (العهد القديم) بخوبینین، گه له ک گۆتن و ئاخفتنن نه ژ بابه تی خودئ دئ تیدا بینین، تشتئ هندئ دگه هینت کو ده ستکاری تیدا یا هاتییه کرن و ئه قین ل ژیری چهند نمونه کن ل سهر وئ ئی کی:

۱- د پهرتووکا (التکوین) دا (۸/۳) هاتییه: (ئاده می و حه وایی گوه ل دهنگی خودئ بوو، ده می بایی رۆژی رابووی خودئ د به حه شتی

دا دهات و دچوو، ئادهمی وژنکا خو د ناڤ داروبارتین به‌حه‌شتی را خو ل خودی قه‌شارتن، ئینا خودی گازی ئادهمی کر: ئادهم تول کیشه‌یی؟).
ئهری ئه‌و چ خودییه‌یی مرۆف بشیت خو ل به‌ر وی قه‌شیرت و ئه‌و ب مرۆفی نه‌که‌فت؟! ما ئه‌ف گۆتته‌یا ژ هه‌ژی خودییه‌؟

۲- دیسا د (التکون) دا (۵/۶) هاتییه: ((خودی دیت مرۆف ل عهردی یی زیده دین و ههر پۆژ د دلّی خو دا هه‌زا خرابییی دکهن، ئینا خودی خه‌مگین بوو کو مرۆف دانایه عهردی و ژ دل په‌شیمان بو)).
۳- د په‌رتووکا (الخروج) دا (۲۴/۲) دبیژت: ((ئسرائیلی د دیلییی دا دخریکین چوون، هه‌وارین وان بلند بوونه نک خودی، خودی گوه ل نالیین وان بوو، ئینا بی‌را خودی ل وی په‌یمانئ هاته‌قه ئه‌وا وی د گهل ئیبراهیم و ئیسحاق و یه‌عقووبی گۆتی، له‌و خودی به‌ری خو دا ئسرائیلییان...)).

ئانه‌کو: خودی هنده‌ک تشتان دکه‌ت و دبیژت پاشی ژ بیر دکه‌ت!
۴- د په‌رتووکا (الخروج) دا (۱۱/۳۲) دبیژت: ((مووسای به‌رامبه‌ر خودایی خو لاقلاڤ کر و گۆت: ئه‌ی خودا بۆچی غه‌زه‌با ته ل سه‌ر ملله‌تی ته دشارییت، ئه‌و ملله‌تی ته ژ ئا‌خا مصری دهر‌یخستی ب هه‌تزه‌کا مه‌زن و ده‌سته‌کی دژوار؟ بۆچی مصری بیژن: ئه‌و پیس دهر‌یخستن دا ل چیان بیرینت و رویی عهردی ژ وان رامالیت؟ ژ گه‌رما غه‌زه‌با خو بزق‌ره، بی‌را خو ل به‌نیین خو ئیبراهیم و ئیسحاق و یه‌عقووبی بینه‌قه ئه‌وین ته ب خو بۆ سویند خواری و ته گۆتییی: ئه‌ز دئ دوونده‌ها هه‌وه وه‌کی ستیرین عه‌سمانی مشه‌ که‌م و ئه‌ف ئا‌خا من به‌حس ژئ کری هه‌مییی دئ ده‌می و ههر و ههر دئ بۆ وان مینیت، ئینا خودی ژ وی خرابییی په‌شیمان بوو ئه‌وا -وه‌کی گۆتی- د گهل ملله‌تی خو کری)).

نهرين نهغه گوتنه ژ ههژي پيغهمبه رهي وهكي موساينه -سلاف لي بن- كو نهو د دهر حهقا خودي دا بكهت؟!

۵- د پهرتووكا (التكوين) دا (۱/۳۲-۲۳) و (۱/۳۵) هاتيبه كو خودي -نهوي ل سهر رهنگي مروقه كي خو دياركري- وباپيري سرائيليان (يهعقووبي) خو ليكدان كر و يهعقوب شيبايي، ئينا ل وي دهمي خودي يهعقوب پيروزر وناقئ وي گوهارت وكره (سرائيل) ويهعقووبي ناقئ جهئ خوليكداني كره (فينيل)!!

ما نهغه ژي نه وهكي چيقانو كين بي باوه رانه؟!

۶- د پهرتووكا (الملوك) يا ئيكي دا (۲۰/۱۷) دهمي سهرهاتيبا چوونا ئيليا پيغهمبه ري بو مالا وي بيژنا كوري وي دميرت، شه دگيرت: دبئيرت: (ئيلياي دهست دا بي و نهو بره سلال.. پاشي كره ههوار: نهي خودايي من، خو خرايبا ته گههشته وي بيژني ژي نهوا نه ل نك و ته كوري وي مراند...).

نهغه چ پهرتووكا پيروزه ب قي رهنگي بي توژه بهحسي خودي تي دا دبئته كرن؟

گوتنين سهقهت د دهرحقا پيغهمبه ران دا:

ديسا ژ نيشان وبه لگه بين هه بوونا دهستكاري وگوهوريني د (العهد القديم) دا نهو گوتنين سهقهتن بين د دهرحقا پيغهمبه ران دا -سلاف لي بن- هاتين، و نهغه چهند نمونه كن ل سهر قي چهندي:

۱- (التكوين) ۲۰/۹: (نوحى دهست ب جوتياربيي كر وميوهك چاند ومهي شه خوار، سهرخوش بوو وخو د مالي دا رويس كر...).

۲- (تكوين) ۱۵/۳۸: يههوذا چوو نك بويكا خو تاماري زنا د گهل كر! و دو كور ژي بوون: فارص، وزارح.

وئەفە ژ باپیرتین مەسیحینە.

- ۳- (خروج) ۱/۳۲: دیار دکەت کو هارۆن پیغەمبەری گۆلکەک بو
سرائیلییان چیکر دا ئەو وئ بپەرتسن ژ بلی خودئ!
۴- (تکوین) ۳۰/۱۹: دیار دکەت کو لووط پیغەمبەری مەهی
قەخوار وزنا د گەل هەردو کچین خۆ کر!!!
۵- (صموئیل الثانی) ۵/۱۱: دیار دکەت کو داودی -سلاڤ لئ
بن- زنا د گەل (بیتشایع) ئ ژنا ئۆریایی حتی کر.
۶- (صموئیل الثانی) ۱۳: دیار دکەت کو ئەموونئ کورئ داودی
زنا د گەل تامارا خویشکا برایئ خۆ بابئ شالۆمی کر!

نە ب تنئ ھندە، بەلکی د ھندەک پەرتووکین (العهد القديم) دا
ھاتیبە کو رەئوبینئ کورئ یەعقووبی زنا د گەل ژنابا خۆ کربوو،
وسلیمانی صەنەم پەرتسی بوون.. قیجا ئەگەر ئەفە حالی پیغەمبەرتین
خودئ بن، کو چیتترین و باشتترین مرۆڤن، بیژە من: چ ژ بی گونەھییا
وان دئ مینت، وئەگەر ئەو ئان کریتی و خرابییان بکەن خەلک دئ چاوا
گوھئ خۆ دەنە وان و باوەریبئ یئ ئینن؟!

هەقدژا د ناڤهرا پەرتووکین (العهد القديم) دا:

هەر کەسئ پەرتووکین (العهد القديم) ژ پەرتووکا پیرۆزا! بخوینت
دئ جودایی و هەقدژییەکا مەزن د ناڤهرا وان دا بینت، تشتئ ھندئ
دگەھینت کو ئەف پەرتووکە ب ئی رەنگی نە ژ نک خودییە،
ودەستکاریبەکا مەزن ژئ گرتییە، وئەفە ھندەک نمونەنە ل سەر ئی
چەندئ:

- ۱- د (الملوک الثانی) دا ۲۶/۸، دبیتژت: (ئەخەزیبا دەمئ بوویە
پادشاھ ژییئ وی بیست و دو سال بوون)، و د (الاخبار الثانی) دا

۲/۲۲، دبیترت: (ئه خه زیبا ده می بوویه پادشاه ژیبی وی چل ودو سال بوون).

۲- د (الملوک الثانی) دا ۸/۲۴، دبیترت: (یه هو یاکین ده می بوویه پادشاه ژیبی وی ههژده سال بوون وسی هه یقان وی پادشاهی کر). به لی (الاخبار الثانی) ۹/۳۶، دبیترت: (یه هو یاکین ده می بوویه پادشاه ژیبی وی ههشت سال بوون، وی سی هه یف ودهه پروژان پادشاهی کر).

۳- د (الملوک الاول) دا ۲۶/۴، دبیترت: (سلیمانی چل هزار مدهود) و دوازده هزار سویار هه بوون).

و (الاخبار الثانی) ۲۵/۹، دبیترت: (سلیمانی چار هزار مدهود) و دوازده هزار سویار هه بوون).

۴- د (الملوک الاول) دا ۱۶/۵، دبیترت: (ههژمارا وان وه کیلین سلیمانی ل سهر شولی داناین سی هزار وسی سه د بوون).

و (الاخبار الثانی) ۲/۲، دبیترت: (ههژمارا وان سی هزار وشهش سه د بوون).

۵- د (صموئیل الثانی) دا ۱/۲۴، هاتییه: (خودی گوته داودی هه ره وئسرائیلییان بهژمیتره).

به لی (الاخبار الثانی) ۱/۲۱، دیار دکهت کو ئه وی گوتییه داودی وئسرائیلییان بهژمیتره، خودی نه بوو به لکی (شهیتان) بوو!

قیجا ئه گهر ئه ف پهرتووکه ژ لایی خودی قه هاتبت، بیژنه من: ئه ف جوداییه هه می دی چاوا تیدا هه بن؟! وئه گهر هه وه بقییت هیشتا شان رهنگه جوداییان بزنان ل پهرتووکا (اظهار الحق) بزقرن یا سهیدا (رحمة الله الهندی) چونکی ئه وی گه لهک نمونه ئیناینه.

دەرنشیفکرنا راستییێن دیرۆکێ:

ژ بلی دەستکاری و دەستیڤه‌دانێن بۆری، پەرتووکا (العهد القديم) گەلەک راستییێن دیرۆکی ژێ یێن دەرنشیفکرین و یاری بۆ خۆ پێ کرینە، و ل ڤیڕی ب تنێ دێ دو نمونان ل سەر ڤی چەندێ ئینین:

۱- د پەرتووکا (التکوین) دا ۲/۲۲، ئەف گۆتنە هاتییه: ((خودێ گۆتە ئیبراهیمی: ئیسحاقی کورێ خۆ یێ ئیکانە ئەوێ تو حەزێ دکە یبە..)) ئانەکو بۆ سەرژێکرنێ..

و ئەڤه دەرنشیفکرنا بۆ راستییەکا بەرچاڤ، چونکی ئەوێ ئیبراهیمی بری دا سەرژێ بکەت ئیسماعیل بوو، بۆچی؟ چونکی ژ گۆتنا بۆری یا تەوراتێ ئاشکەرا دبت کو ئەو کورێ خودێ فەرمان ب سەرژێکرنە وی کری (ئیکانێ) وی بوو، و دەمێ ئەم پەرتووکا (تکوین) ناڤیرا (۲۱) دخوبین بۆ مە دیار دبت کو ئیسماعیل چارده سالان بەری ئیسحاقی یێ بووی، و چارده سالان ئیسماعیل ئیکانێ بابی خۆ بوو، و رۆژەکا ب تنێ ژێ ئیسحاق ئیکانە نەبوویه، ڤیجا چاوا خودێ دێ بیژتێ: ئیکانێ خۆ ئیسحاقی بێ..؟

ئاشکەرایە ئیسرائیلییان ئەف گوھۆرینە د پەرتووکا خۆ یا پیرۆز دا کریه دا خەلکی وەسا تێ بگەهینین کو ئەوێ ژ ڤه‌کوشتنێ رزگار بووی باپیڕێ وان ئیسحاق بوو نە کو باپیڕێ عەرەبان ئیسماعیل!

۲- دیسا د پەرتووکا (التکوین) دا ۲۰/۹ دەمێ بەحسێ نوح پیغەمبەری -سلاڤ لئ بن- دئیتەکرن کو وی مە ی ڤه‌خواری و د مال دا خۆ رويس کری، دبیژت: ل وی دەمێ کورێ وی یێ بچویک حام -بابی کەنعانی- لەشێ وی دیت ئینا ئەف چەندە بۆ هەردو برایین خۆ ڤه‌گیرا.. دەمێ نۆح ژ سەرخۆشییێ هشیبار بووی وزانی کورێ وی چ یێ کری،

گۆت: له عنەت ل كەنعانی بن، بلا بېته به نيبی به نيبین برايین خو. هتد.

دهمی مروث قی چەندی دخوینت حیبه تی دمینت، بوچی له عنەت ب تابه تی ل كەنعانی بینه کرن؟ دهمی حامی له شی بابی خو یی رو یس دی تی -ل دو یف گۆت نا وان- هیشتا وی چو کور نه بیوون، دقیا له عنەت ل حامی ب خو هاتبانه کرن، پشتی هنگی دهمی حام ب ژن كهفتی چار کور بوون: كوش، مصرایم، فوط، و كنعان، قیجا بوچی ژ ناقبه را هەر چار کورین وی له عنەت ل ئیکی ب تنی بینه کرن كو كنعانه؟

ئه گه را قی چەندی یا ئاشكه رایه، چونکی كنعان با پیری عه ره بانه، ئه و عه ره بینه ئیكه مین جار گازییا ئیسلامی ل عه ردی به لاقكری وقورئان ب زمانی وان هاتی! كه رب و كینا ئسرائیلیبان دقیت هەر بینه دیاركرن ئه گه ر خو ل سه ر حسیبا ده رنشیفكرنا راستیین دیروکی بت یان وه ربادانا گۆت نا خودی بت!

پارچین به رزه بووی ژ په رتووكا ((العهد القديم)):

دهمی مروث په رتووكا (العهد القديم) یا هتا ئه قرو مای، دخوینت، ناقی گه له ك پارچه بینه دی بینه به رزه بووی ژ قی په رتووكی دبینت، و ژ قی چەندی دیار دبت كو (العهد القديم) هه می ب دورستی نه هاتییه پاراستن ژ وان پارچه یان:

۱- په رتووكا (حروب الرب) ئه و به حسی وئ د په رتووكا (العدد) دا ۱۴/۲۱ هاتییه کرن.

۲- سی په رتووكین سلیمانی:

أ- په رتووكا (تاریخ المخلوقات).

ب- په رتووكا (مزامیر) ژ هزار و پینج (مزماران) پیکهاتییه.

ج- په‌رتووکا (أمثال).

ناقیّ شان هەر سیییان د په‌رتووکا (الملوک الاول) دا ۳۳-۳۲/۴ هاتییه.

۳- په‌رتووکا (قوانین السلطنه) یا صموئیلی به‌حسی وئ د په‌رتووکا (صوئیل الاول) دا ۲۵/۱۰ یئ هاتییه‌کرن.

۴- سیّ په‌رتووکیتن ب ناقتین ژیری:

أ- (تاریخ صموئیل).

ب- (تاریخ ناٹان النبی).

ج- (تاریخ جد الرائی الغیب).

به‌حسی وان د په‌رتووکا (الاخبار الاول) دا ۳۰/۲۹ هاتییه.

۵- په‌رتووکا (شمعییا) و په‌رتووکا (عدّو) به‌حسی هه‌ردووان د په‌رتووکا (الاخبار الثانی) دا هاتییه.

۶- په‌رتووکا (العهد الذی کتبه موسی) به‌حسی وئ د په‌رتووکا (الخروج) دا ۷/۲۴، یئ هاتی.

۷- په‌رتووکا (اعمال سلیمان) ناقیّ وئ د په‌رتووکا (الملوک الاول) دا هاتییه.

ئه‌قه و سه‌یدا (رحمه الله الهندی) ژ مستر (تامس ئه‌نکلس) فه‌دگوهیژت، دبیتت: خه‌لک هه‌می یئ ل وئ باوه‌ری کو ئه‌و په‌رتووکیتن پیرۆز یین به‌رزه ژ بیست په‌رتووکان کیمتر نینن.

ئاقره‌ک:

به‌ری نوکه مه فه‌گوه‌است دانه‌یا دورست ژ ته‌وراتئ د سه‌ره‌اتییا به‌ختنصری (نه‌بوخذه‌صری) دا ل سالا ۵۸۶ به‌ری زایینی هاته به‌رزه‌کرن وپشتی هنگی (عه‌زرا) و (نه‌حمییا) ب نفیسینا وئ رابوون، به‌لی

ھېترايە بېيىن ئەف دانەيە ب خۆ ژى نەمايە وەكى وان نقيسى، چونكى دەمى (ئەنتىكس) شاھىنشاھى فرەنگى ئورشەلېم ستاندى بەرى بوونا مەسىھى ب نىزىكى (۱۶۱) سالان فەرمان دا دانەيىن (العهد القديم) ھەمى بېنە سۆتن، وھەچىيى دانەيەك ئىي بېتە دىتن، يان ل دويىف دەست ودارىن وئ عىبادەتى بکەت دىي ئېتە کوشتن، و ل درېژىيا سى سەد سال ونيشان ئەف بربارە ھاتە بنەجھکرن، لەو چو راستى بو وئ گۆتتى نېنە کو پەرتووکا پېرۆز پاراستى مايە.

هه‌بوونا ده‌ستیفه‌دان

د په‌یمانانوی دا

(العهد الجديد) وپیناسه‌یه‌کا کورت:

هه‌ر په‌رتووکا په‌شتی مه‌سیحی -سلاف لی بن- هاتبته نقی‌سین، و د په‌رتووکا پیروژ دا هاتبته‌دان، ب ناڅی په‌یمانانوی (العهد الجديد) دئیتنه نیاسین، وهه‌ر که‌سه‌کی ژ نئیزیک به‌ری خو بدته‌ته څی پارچه‌یی ژی ژ (په‌رتووکا پیروز) دئ بینت حالئ وئ نه گه‌له‌کی باشتره ژ حالئ پارچه‌یی دی یین کو ب ناڅی (العهد القديم) دئینه نیاسین..
 قه‌شه (عبدال‌أحد داود) د په‌رتووکا خو (ئنجیل و‌خاچ) دا دبیتژت:

((په‌رتووکین په‌یمانانوی ژ په‌رتووکا پیروز نه‌بون هه‌تا کو‌مبونانوی نیقیه، ئەوا پتر ژ هزار که‌سان لی ئامه‌ده بووین و ب سه‌دان ئنجیل و په‌رتووکین ژیک جودا د گه‌ل خو ئینانین، هه‌ر ئیکی په‌رتووکا‌ک یان ئنجیله‌کا ل نک ده‌سته‌کا وی هه‌ی د گه‌ل خو ئینا بوو، و نامیلکین په‌یمانانوی ب وی ره‌نگی ئەم نوکه دبینین پشته کو‌مبونانوی نیقیه ژ نوی یین هاتینه بنه‌جه‌کرن، تشته‌ندی دگه‌هینت کو که‌نیسا گشته‌ی ل درئیشیا (۳۲۵) سالان په‌رتووکا پیروز -وه‌کی ئەم ئەڅرؤ دبینین- نه‌بوو، هه‌ر کو‌م وده‌سته‌کا فه‌لان ئنجیلا خو یا تاییه‌ت هه‌بوو پال ددا سه‌ر، هه‌تا کو‌مبونانوی نیقیه هاتی وئنجیلا وان بو چیکری و نه‌راستییا وئ دیارکری، هندی ئەو په‌رتووکین یین نوکه هه‌ین، دبیتژتی: په‌یمانانوی و فه‌له باوه‌رییی پی دئینن و دبیتژن: ئەو دراست و پیروژن، ل به‌ر ده‌سته‌ی

فهلین ئیکئی نه بون، چونکی هه رندهک ژ وان ئنجیلا خو هه بوو،
تشتی هندئ دگه هینت کو فهلین ده سپیکئی وکهنیسا گشتی، ل درتیییا
(۳۲۵) سالان دبی بار بوون ژ په یمانا نوی. (۱)

حهفت نامیلکه ژ په رتوو کین په یمانا نوی یا ئه فرۆ هه نه کۆمبوونا
نیقیه باوه ری پی نه ئینابوو وئو ژ په رتوو کین نه دورست هژمارت بوون،
لهو حهتا نوکه ژئ جره وکیشمه کیش ل سه ر راستییا وان د ناقبه را کۆم
ودهسته کین هلان دا هه نه. وئو نامیلکه ئه شه نه:

۱- نامه یا پۆلسی بو عبرانیان.

۲- نامه یا بترسی یا دووی.

۳- نامه یا یوحه نای یا دووی.

۴- نامه یا یوحه نای یا سییی.

۵- نامه یا یه عقووی.

۶- نامه یا یه هو دای.

۷- دیتنا یوحه نای لا هووتی.

وزانای ب ناڤ ودهنگ (رحمت الله) ئ هندی ژ (ئه کهارنی) کو
ئیک ژ ناقدارین لا هو تیین ئه لمانییانه، شه دگو هیزت، دبیژت: سلووس
ئیک ژ زانایین ناقدار بوو ل سه دسالا دووی یا زایینی دبیژت: هلان
سی چار جارن ئنجیلین خو گوهارتینه، به لکی پتر ژ سی چار جارن،
وئو ف گوهورینه هندهک جارن دگه هشته پیکه کی دا بیژی ناقه روک هه می
یا هاتییه گوهارتن.

چاوا ئنجیل گۆتئا خودئا بت؟

هندی ئەو گۆتنه یا دبیتژت: ئنجیل یین هاتینه نئیسین ب ریکا وه‌حییا خودایی، گۆتنه‌کا به‌رگۆمانه ژ به‌ر ئەگه‌رین ژیری:

۱- باوه‌رپیکه‌رین ئنجیلان د ناڤه‌را خۆ دا ل سه‌ر هنده‌ک خالین گرنگ دژیک جودانه، بۆ نمونه: به‌رئ خۆ بده زنجیرا باب کالکین مه‌سیحی وه‌کی د ئنجیلا مه‌تتای ولۆقای دا هاتی، پاشی هه‌قبه‌رکرنه‌کێ د ناڤه‌رئ دا بکه دئ جوداهییه‌کا به‌رچاڤ بیینی، وه‌هه‌ر چه‌نده زنجیرا دورست ئەوه یا د ئنجیلا مه‌تتای دا به‌لئ تشتی مسۆگه‌رکری ئەوه: مه‌تتای ئەف چه‌نده ژ په‌رتووکا (الاخبار) یا ئیکێ ڤه‌گوه‌استییه، پاشی ناڤین دویمه‌هیی ژ ئلییا قیمی هه‌تا یه‌عقوبی بابئ یووسفی زه‌لامی مه‌ریه‌می، ژ نک خۆ زنده‌کریه. ده‌می ئەم هویر لئ بنیرین دئ بینین هندی مه‌تتایه عیسیای دگه‌هینته سلیمانئ کورئ داوودی، ل وی ده‌می (لۆقا) وی دگه‌هینته ناڤانئ کورئ داوودی!

د سه‌ر ڤئ چه‌ندئ ژئ را مه‌تتا دبیتژت: هژمارا بابکین د ناڤه‌را سلیمان ویوسفی زه‌لامی مه‌ریه‌می دا بیست وه‌فت بابکن، ولۆقا هژمارا وان دگه‌هینته چل ودو بابکان.

مه‌تتا دبیتژت: ناڤئ بابئ یووسفی زه‌لامی مه‌ریه‌می یه‌عقوب بوو، ولۆقا دبیتژت: ناڤئ وی هالی بوو، وه‌هه‌ر چه‌نده مه‌تتای زنجیرا بابکین مه‌سیحی ژ په‌رتووکا (الاخبار) یا ئیکێ ڤه‌گوه‌استییه ژئ به‌لئ د گه‌ل هندئ ژئ جوداهئ د ناڤه‌را هه‌ر دووان دا هه‌یه، مه‌تتا دبیتژت: کورئ یورامی عه‌زریا بوو، و د په‌رتووکا (الاخبار) دا هاتییبه کو ناڤئ کورئ وی ئەخزیا بوو، هه‌ر وه‌سا مه‌تتای سئ بابک د ناڤه‌را عه‌زریا ویوئامی دا ئیخستینه، و هه‌رسی ژئ ئەڤه‌نه: یوئاش، ئەمصیا، عه‌زریا،

ويه هوياقيم كورئ يوشياى و فيدايا كورئ شه ئاليلى ژى ژ زنجيرئ
ئېخستينه..

څيځا ئهغه چ وهحييه ئنجيل پي هاتييه نڅيسين؟ ئه گهر ئهغه
ب وهيا خودئ هاتبته نڅيساندن مهعنا ئهف خهله تيبه بو خودئ دڅيت
بينه پالدان وحاشاى خودئ ئهه ب ځي رهنځي بت.

۲- د دهسپيكا ئنجيلا لوقاى دا نيشانه كا بنبر هاتييه كو نڅيسه رين
ئنجيلئ نڅيسينين خو ب وهحيا خودئ نه دانايينه.. لوقا دڅيت (۱/۱-
۳): ((دهمئ گهله كان دهست ب دارشتنا وان قه ومين وسهره تيبان كرى
يپن د ناقبه را مه دا رويداين، ب وى رهنځي وان داينه مه يپن
ل دهسپيكي بوينه شاهد پاشى بوينه خزمه تكارين په يقئ، من ژى
پشتى هممى تشت ب هوبريني پشت راستكرين څييا بو ته بنڅيسم ئه
ريژدار پافليس...)).

ئهغه ئهه ب خو يي دڅيت: وهكى وان داينه ف مه يپن ل دهسپيكي
بوينه شاهد.. مهعنا ئهه ب خو ل وڅري نه بوو، بهلكي ئهه پشتى وان
-يپن رويدان ديتين- يي هاتي وئو سهره تى بو مه څه گوه استينه.

۳- زانايپن فه لان دڅيتن: مرقس ولوقا ههردو نه ژ دوازده شاگردين
مهسيحينه، بهلكي ژ وانه يپن پشتى وان هاتين..

(الاب جورج فاخورى الپولسى) د پيشه كيبا وهرگيرانا خو دا بو
ئنجيلئ دڅيت: ((ئهف پهرتووكا بي ههفتا جاني پيروژ (روح القدس)
ب دهسكاتيبا ههردو پيغه مبه ران مهتتاي ويووه نناى دانايه، وان هه
دووان ب چاڅي خو ديتينه ب دلئ خو هزركرينه و ب گوهي خو
بهيستينه و ب دهستئ خو گرتينه، ب دهسكاتيبا دو شاگردين دى ژى
ئو ژى مرقس ولوقانه وههردو ههفاليپن نيزيكن: يي ئيكي بو بترسى

ۋىي دى بۆ پۇلسى، ھەردو يېن ل دويڧ دەنگ ۋاسىتېن راست چوۋىن ل دۆر خۆ گۆرىكەرى خۇدايى ژ راستتېن ۋاقتتېن ژىدەران).
ژ ئى گۆتتا ۋى ديار دېت كو مرقس ولۇقا نە ژ ھەقالىن مەسىھىنە بەلكى ژ ھەقالىن پترسى ۋپۇلسىنە.

۴- دەمى كۆمبونا نىقىبە ل سالا ۳۲۵ ز ھاتىيە بەستىن ھەر دەستەكەكى ژ ڧەلان نوپنەرىن خۆ ھنارتن دا پشكدارىيى د كۆمبونى دا بىكەن ۋەھەر ئىكى ژى ئنجىلا خۆ د گەل خۆ ئىنا، پشتى كۆنگر ھاتىيە بەستىن ب تىن چار ئنجىل ھاتنە ھلبژارتن: ئنجىلا مەتتا ۋمرقس ولۇقا ۋىوۋھەنناى، ژ بلى وان پتر ژ سەد ئنجىلان ھاتنە سۆتن پشتى نەبوۋىنە جھى باۋەرى ل نك كۆمبوۋيان.. و ل سالا ۳۶۴ ز كەنىسى باۋەرى ب ھژمارەكا دى يا نامىلكان ئىنا ۋئەو ژى ل بن ناڧى (رسائل الرسل) ل سەر ھەر چار ئنجىلېن بۆرىن زىدەكرن ۋناڧى ھەمىيان پىكقە كرە پەيمانان نوى (العهد الجديد) ۋەھەر پەرتووك ۋنامىلكەكا دى يا ھەبت ب ڧەرمانا كەنىسى ھاتنە سۆتن.

ئەڧە ھندى دگەھىنت كول ۋى دەمى ھەر دەستەكەكى ژ ڧەلان پەرتووكەكا خۆ يا تايبەت ھەبوو ھەتا ل كۆمبونا نىقىبە ژى ئەڧە ژى ھاتىنە ھلبژارتن ۋىيېن دى ھەمى ھاتىنە سۆتن، ڧىجا ئەگەر نڧىسەرىن ئنجىلې ب ۋەھىا خۇدى نڧىسىنېن خۆ دانا بن، دڧىا ئەو دانەيېن ھاتىنە سۆتن ژى ب ۋەھى ھاتىنە نڧىسىن، ئەگەر ۋەسا بت پا بۆچى ئەو ھاتنە سۆتن؟ يان بۆچى نەبوۋنە جھى باۋەرىيى؟ ۋبۆچى ب تىن ئەڧ ھەر چار ئنجىلە ھاتنە ھلبژارتن؟

پەيمانانا نوۋا و گۆتۈننن نە ھېژاۋا مەسىھى:

ھەر كەسى پەرتووكۈپن پەيمانانا نوۋا بخوينت و ھوير بەرى خۆ بدەتتى دى زانت كو نقيسەرپن ھەر چار ئنجيل و ناميلكۈپن د دويش دا گەلەك گۆتۈننن سەقەت ونە ھېژا د دەر ھەقا يەسووعى مەسىھ دا ب كار ئىناينە و ب تى بۆ نمونە ل شان خالپن ژىرى بنپرن:

۱- د نامەيا پۆلسى دا بۆ خەلكى غەلاتىيى (۱۳/۳) پۆلسى پيغەمبەر دىتت: ((مەسىھى ب خۆگۆربكرنا خۆ ئەم ژ لەعنەتا شەرىعەتتى ئازا كرىن، ئەو ل شوينا مە بۆ لەعنەت چونكى يا ھاتىيە نقيسین: ھەر كەسەكى ل سەر دەپەكى بىتە ھلاويستن يى لەعنەتییە)).
ئەرى ما ئەقە نە كىمكرنە بۆ مەسىھى؟ يا ئەم دزانين لەعنەتتى ئەوە يى ژ دلۆقانىيا خودى زىبار دبت!

۲- ئنجيل بۆ مە قەدگىپن كو مەسىھ -سلاڤ لى بن- دەمى ھاتىيە ھلاويستن جوھىيا يارى بۆ خۆ پى كرىن، كولم لىدان وسەر و رىپەيت وى كىشان، و تى كرىن، و سترى دانانە سەر سەرى و د گەل تاوانبار و دزىكەران ھلاويست.. ئەرى ئەقە چ (اھانە) يە ئەو بۆ مەسىھ پالددەن؟
۳- ئنجيل ديار دكەن كو مەسىھ نەقىيى زناكەرانە! و د سلسلا باپىرپن وى دا -وەكى ئنجيل قەدگىپن- ھندەك كەس ھەنە ژ زنايى بىن بووين.

ئەگەر ئەم بەرى خۆ بدەينە سلسلا باپىرپن مەسىھى وەكى د ئنجيلا مەتتاي ۳/۱ و لوقاي ۳۳/۳ ى دا ھاتى، دى بىنپن ئەو ژ نەقىيىپن فارصى كورپى يەھوودايە.. ئەوى پەرتووكا (التكوين) ۱۲/۳۸-۳۰ ب ئاشكەرايى ديار دكەت كو ژ زنايى يى چىبىوى دەمى (يەھوذا) چوويە نك بوپكا خۆ تامارى!!

۴- د پارچەیا (الرؤیا) دا ۶/۵ و ۹/۱۹ بەحسێ خەونا یووحەنناى دئیتەکرن ئەوا تێدا مەسیحی ب بزەکا سەرژێکری قە تەشبیە دکەت!

۵- د ئنجیلا مەتتای دا ۱۸/۱۱ ئەف گۆتنە هاتییه: ((یوحننا هات نە دخوار ونە قەدخوار، گۆتن: شەیتانەک یێ تێدا، پاشی کورێ مروۆشی هات دخوار وقەدخوار، گۆتن: ئەقە زەلامەکی بی نەفسە ومەى قەخۆرە، هەقالی گونەهکار و باج خوەرانە)).

ئەف گۆتتا د دەر حەقا مەسیحی دا دەهاتەکرن چاوا دئ ئیتە شرۆقەکرن؟

ئنجیلین چیکرێ

بەری نوکە مە بەحسێ هژمارا ئنجیلا یا زۆر کریوو ومە گۆت: ل کۆمبونا نیقیە ئەو کۆما ئەقرو ئەم دینین هاتە هلبژارتن ویین دی هاتنە پویچکرن.. د سەر هندی ژى را هژمارەکا نە یا کیم ژ ئنجیلا یین ماین، سەیدا (رحمت الله الھندی) دبیژت: فابری سیوس هژمارەکا ئنجیلان -ژبلی یین ناسیار- کۆمکرن و د سێ بەرگان دا چاپکرن، و ئەو ناقتی وان ئنجیلان هەمییان قەدگوهیژت کو هژمارا وان دبتە (۸۱) ئنجیل.

ئەقە ژ بلی وان هەمی ئنجیلین کۆمبونا نیقیە بریار ب سۆتتا وان دای، قیجا ئەگەر بیّت و ئەم شان هەمی ئنجیلان -یین ماین ویین هاتینە سۆتن- هەمییان بدەبنە د گەل ئیک تو بیژی هژمارا وان دئ بتە چەند؟! قیجا چاوا باوەرییا مە ب وان ئنجیلان بیّت یین ئەقرو هەین؟

ئنجیلا عیساى

دەمی ئەم پەرتووکیین پەیمانانا نوی دخوینین ل ھندەک جھان دئ بینین ئیشارەتەکا ئاشکەرا بو ئنجیلا عیساى دئیتەدان، وژی دئیتە زانین کو

ل سہر دەمى مەسیحى ئنجیلەك ھەبوو وى بۆ خەلكى دخواند، وەكى د ئنجیلا مەتتای ۱۳/۲۶ و مرقس ۹/۱۴ دا ھاتی.. ل قیری پسیارەك دئیته کرن:

ئەو ئنجیلا عیسای بەحس ژى دكر وبۆ خەلكى دخواند، یان دقیت ئیک ژ فان ئنجیلین ئەفرۆ ھەین بت، یان ژى دقیت ئنجیلەكا دی بت. ئەگەر بیژین: بەلى ئەو ئنجیل ھەر ئیک ژ یین ئەفرۆ ھەین بوو، دى گۆتەكا دویر ژ راستییى بت، چونكى ئەو ب خو دبیژن: ئیکەمین ئنجیل ئنجیلا مرقسییە ئەو ل سالا ۷۰ ز ھاتییە نقیسین!

ژ خو ئەگەر بیژین: ئەو ئنجیل ئنجیلەكا دی بوو یەسووعى بۆ خەلكى دگۆت، دى بیژینی: کانییە ئەو ئنجیل؟ مایە یان نە؟

بى گۆمان دقیت د بەرسقى دا بیته گۆتن: نەمایە! دبت دەمى جوھى ھاتین دا عیسای بگرن و خودى ئەو پاراستى و ب نک خو قە بلندکرى، جوھییان ئەو ئنجیل بر بت وسۆت بت، ودبت ئەو ھەر نە ھاتبته نقیسین لەو د گەل راكرنا خودانى ئەو ژى ھاتبته راكرن!

ھەقدژى د ناڤهرا پەرتووکیڻ (العهد الجديد) دا:

ئەقە ھندەك ژ وان ھەقدژى وجوداھییانە یین کو د ناڤهرا پەرتووکیڻ (پەیمانانوى) دا ھەین:

۱- د ئنجیلا مەتتای دا ۳۹/۱۲ ھاتییە: مەسیحى گۆتە فەرریسییان: ((ئەف جیلە بى خرابكار و خائین داخوازا ئایەتەكى دكەت! چو ئایەت بۆ وان نائیئە دان ژ ئایەتا یونان پیغمەبرى پیقەتر)).
و د ئنجیلا مرقسى دا ۱۱/۸ مەسیحى گۆتە وان خو ئایەتەك بۆ قى جیلی نائیئەدان.

مه‌عنا: خو ئایه‌تا یونانی ژى بو نائیت‌ه‌دان!

۲- زنجیرا ناڤین باب‌کالکین مه‌سیحی ئەوا د ئنجیلا مه‌تتای دا هاتی بداننه بهر زنجیرا هه‌ر وان ناڤان ئەوا د ئنجیلا لۆقای دا هاتی، جوداهییین به‌رچاڤ دئ د ناڤه‌ری دا بینن.

۳- د ئنجیلا یووحه‌نای دا ۳۱/۵ یه‌سووع دبیژت: ئەگه‌ر شاهده‌یی بو خو بده‌م شاهده‌ییا من یا راست نابت. وه‌ه‌ر د وی ئنجیلی دا ۱۴/۸ یه‌سووع دبیژت: د گه‌ل کو ئەز شاهده‌یی بو خو دده‌م، به‌لی شاهده‌ییا من یا راسته‌!

ڤیجا ئەو یا راسته‌ یان نه‌؟!

۴- د ئنجیلا مه‌تتای دا ۱۸/۱۶ یه‌سووع زیده‌ مه‌دحین پترسی دکه‌ت و دبیژت: کلپین مه‌له‌کووتا عه‌سمانی ئەز دئ که‌مه‌ د ده‌ستین ته‌ دا.

په‌شتی هنگی ب چار هژمارا ب تنی ۲۲/۱۶ یه‌سووع دبیژته‌ پترسی: شه‌یتان! ژ به‌ر چاڤین من هه‌ره‌..

۵- ئنجیلا مه‌تتای دا ۹/۹ دیار دکه‌ت کو مه‌سیحی زه‌لامه‌ک ل جه‌ی باجه‌ستاندن دیت ناڤی وی موتتا بوو. به‌لی مرقس د ۱۴/۲ دا دبیژت: ناڤی وی: لاوی کوری هه‌له‌فای بوو.

۶- د ئنجیلا یووحه‌نای دا ۱۳/۳ یه‌سووع دبیژت: که‌س ب سه‌ر ناکه‌فته‌ عه‌سمانی ئەو تی نه‌بت یی ژ عه‌سمانی هاتییه‌ خوار، کورئ خودی ئەوی ل عه‌سمانی.

وئه‌ڤی گۆتنی دژاتی د گه‌ل گۆتنا په‌رتووکا (التکوین) ۲۴/۵ و (الملوک الثانی) ۱۱/۲ هه‌یه‌ ئەوا دبیژت: خودی (أخنوخ) و (إیلیاء) بلند کربونه‌ عه‌سمانی.

- ۷- ئنجيلا مه تتاي دا ۹/۵ يه سووع دبيثرت: خوزيبا وان يين ناشتبيي چي دکهن، نهو ب کورين خودي دئينه گزي کرن.
- وهه د وي ئنجيلي دا ۳۴/۱۰ يه سووع دبيثرت: هزر نه کهن نه زي هاتيم دا ناشتبيي بدانه سهه عهردی، نهز نه هاتيمه ناشتبيي بدانه عهردی، نهز يي هاتيم دا شيري بدانه.
- ۸- د ئنجيلا مه تتاي دا ۳۹/۱۲ يه سووع دبيثرت: کورپي مروقي زي -يه عني مه سيح- سي شيف وسي روژان دي مينته د زکي عهردی دا.
- ئهفه ئيشاره ته بو فه شارتنه يه سووعی پشتي دئينه کوشتن، بهلي يا بلاقه -وهکي ئنجيلي ب خو دبيژن- کو مه سيح ب تني روژهک ودو شهان مابوو د گوري دا، نهو دبيژن: ئيفارا نهيني يه سووع هاتبوو فه شارتن وسپيده يوبا ئيکشه نبي رابو بوو. مه عنا روژهک ودو شهان نهو يي فه شارتی بوو.
- پشتي قي هميبي دي بيژن: نهو کتبيبا ئهفه هندهک ژ حالتي وي بت، چاوا گوئنا خودي بت؟ يان چاوا باوهر بکهين ده مي دويکه فتبيين وي دبيژن: چو ده ستيقه دان وگوهورين نه که فتيني؟!

ناقہرؤاک

بابت	پہر
پیشہ کیہ کا دیرؤکی	۵
ئشہ عیایئ پیغہ مہر کی بوو؟	۱۰
ئشہ عیا و دویماہیبا مہملہ کہتا باکووری	۱۶
حالی مہملہ کہتا باشوور	۱۸
ستاندنا پیغہ مہراتییی ژ ئسرائیلیبان و دانا وی بؤ مللہ تہ کی دی	۲۰
مللہ تی نوی ل کیقہ دی پیدایت؟	۲۶
ہندہک تشتتین دی دہربارہی مللہ تی نوی	۲۹
پیغہ مہری ہلبژارتی (مسیا) کیہ؟	۳۲
پیغہ مہری دویماہیبا ژ ولاتی عہرہ بانہ	۳۶
مللہ تہ کی نوی.. جہہ کی نوی.. پیغہ مہرہ کی نوی..	۴۴
قہ کرنا مہ کہہی وہ کی د پہر تووکا (التثنیة) دا ہاتی	۵۱
ستاندنا (مہلہ کووتا خودی) ژ ئسرائیلیبان وہ کی د پہر تووکا پیروز دا ہاتی	۶۰
مزگینیا دانیالی ب ہاتنا ئوممہ تا ئیسلامی	۷۲
پیغہ مہری ئیسلامی د ئنجیلی دا	۸۸
ہہ بوونا دستیقہ دانئ د پھیما نا کہفن دا	۹۱
ہہ بوونا دستیقہ دانئ د پھیما نا نوی دا	۱۰۲

زنجىرا ۋە شائىن پەرتووكخانەيا نوورسى
ژ پەرتووكىن سەيدا تەحسىن ئىبراھىم دۆسكى

- ۱- شىۋقەكرنا عەقىدا طەحاۋى.
- ۲- كورتىيا چەق وتايىن باۋەرىيى.
- ۳- قەفتەكا گولا ژ ژىنەنىگارا خۇشتقىيى دلا -سلاڧ لى بن-.
- ۴- ئەگەر تە بقتىت مرۇقەكى سەركەفتى بى.
- ۵- پەرتووكا پىرۆز ۋمىزگىنىدان ب موحەممەد پىغەمبەرى -سلاڧ لى بن-.